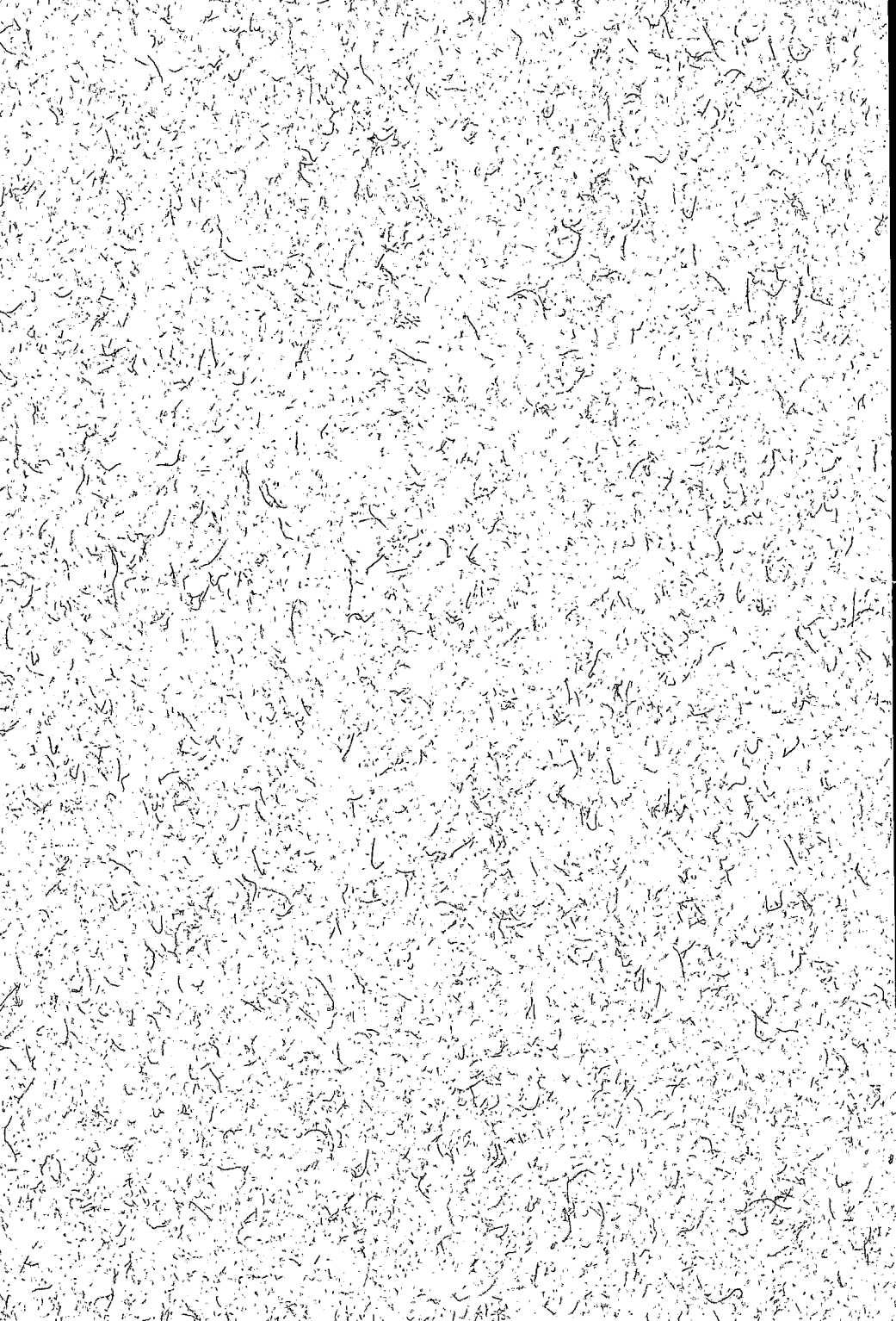
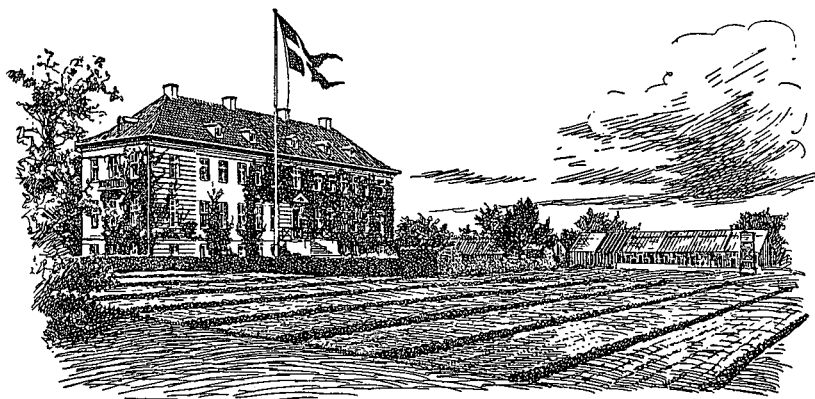

Månedsoversigt 1974

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

477. Vintermånederne og april 1974

Der blev for vintermånederne og april modtaget indberetninger fra 120 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 772 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 165 forespørgsler.

Vintermånederne januar, februar, marts 1974 var som de to foregående år usædvanlig milde. Kun i december måned havde vi nedbør i form af sne.

De enkelte måneders middeltemperatur blev med normalen i (): november 3,3 (4,9), december 1,2 (2,1), januar 2,9 ($\div$ 0,2), februar 3,2 ($\div$ 0,5) og marts 3,7 (1,7).

Nedbøren i de enkelte måneder blev med normalen i (): november 91 (60), december 69 (55), januar 75 (55), februar 44 (39), marts 22 (34).

Nedbøren i månederne november–marts var sammenlagt 271 mm mod normalt 243 mm.

Antal solskinstimer var – marts undtaget – over normalen.

Vejret i april var helt usædvanligt, præget af store temperaturforskelle mellem nat og dag, tørke, og et meget stort antal solskinstimer med temperaturer over normalen.

Temperaturen. De enkelte ugers middeltemperaturer var med normalen i (): 8,9 (4,4), 6,4 (5,4), 7,8 (6,9) og 7,4 (7,6). For landet som helhed blev der i april måned målt 7 dage med frost.

Nedbøren var helt usædvanlig lav med 3 mm i landsgennemsnit mod normalt 39 mm.

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Overvintringen af vintersæden har overalt i landet forløbet tilfredsstillende.

Mange hvedemarker har imidlertid stået med en ret tynd bestand, hvilket skyldes det meget tørre såbed i efteråret. Kr. Ravn, Borris og A. Futtrup, Vejle, skriver, at hveden i foråret stod noget mere svagt, end man skulle forvente efter den milde vinter, hvilket skyldtes tørke og ringe spiring allerede i efteråret.

Carlo Frederiksen, Holbæk og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver begge om enestående god overvintring i vinterhvedemarkerne, selv i de lidt vinterfaste sorter som Maris Beacon, hvor der bl. a. på Holbæk-egnen er udlagt ret store arealer.

Overvintringen af græsfrøafgrøder bedømmes overalt i landet som særdeles god.

J. Kr. Aggerholm, Ålborg, skriver: „Forårsudlagte marker har overvintret fint, men udviklingen i forårmånederne har været svag på grund af kulde og tørke. De efterårsudlagte marker har også overvintret helt godt, men på grund af tørke står disse marker nu meget svage“.

Nattefrost. Natten mellem den 12. og 13. april frøs det ned til $\div 10^{\circ}\text{C}$, og adskillige vårsædmarker, hovedsagelig på lavtliggende arealer og nordvendte skråninger med løs, let jord, blev helt afsvedne. Mange marker blev helt hvide, men der foreligger kun få indberetninger om omsåning på

grund af frosten. Markerne blev hurtigt grønne, da der kom lunere vejr. Aage Bach, Tylstrup, skriver, at kornet var helt nedknækket efter frost lige efter påske, og at der siden hen har været flere frostnætter, som i forbindelse med den meget tørre jord er særlig galt i de marker, hvor gødningen var givet efter såningen og ikke nedharvet. Rugen trænger nu stærkt til kvælstofgødning, idet gødningen ikke virker, før der falder nedbør. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver, at det især er på jordene i Gudenådalene, der er anrettet megen skade på den nyligt fremspirede byg. Jo ringere gødningsforsyning, jo større skade blev der set, navnlig på den løse og lette sandjord. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver: „Aldrig tidligere har frostskaderne vel været af så omfattende karakter. Den stærkt udtørrede jord har virket som isolator, således at kulden ikke har kunnet ledes bort fra planterne. Frostskaderne er da også størst på sandjord og på løs jord, f.eks. efter ompløjet græs“. Poul E. Andersen, Horsens, skriver: „Efter frost på $-6-7^{\circ}\text{C}$ natten til den 13. april blev der set stærke skader på de fleste lave arealer med vårsæd“. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „April har været præget af solskin og nattefrost. En enkelt nat omkring den 12. april målt temperaturer helt ned til -10°C . Der er ikke faldet regn fra den 22. marts til 30. april, hvorfor jorden er meget tør i overfladen, og på sandjord, hvor det øverste lag er bearbejdet og løst, virker dette lag isolerende for varmegennemgang, og der er mulighed for frostsvidning på planterne. Efter den 12. april så vi frostsvidning af vårsæden, som vi aldrig har set det her på egnen. Marker, som havde stået kraftig grønne, var på een nat svedet helt ned til jordskorpen. Markerne grønnes igen, men ser noget forpuksede ud“. J. J. Jakobsen, Grindsted: „De fleste bygmarker blev frosset ned midt i april, så jorden blev sort. De fleste bygmarker er nu sidst i april ved at grønnes igen“. C. Poulsen, Rødekro: „Nattefrosten har været meget hård ved vårsæden. Enkelte havremarker på lavbundsjord er således blevet helt ødelagt, så omsåning har været nødvendig“. A. Winther, Sønderborg, skriver, at der har været en del marker, hvor frosten har svedet byggen, og at det især er gået ud over marker med kløvergræs som forfrugt. Kr. Brødsgaard, Ejby, omtaler ligeledes frostskade efter -8°C i begyndelsen af april. Skaden er mest set på lav jord; på højere jord er der set skade i den senest såede byg, det vil sige omkring den 23. marts. I hvede er der set en del frostskadede blade, navnlig hvor jorden er sandblandet humus. Frostskaden har været kraftigst, hvor der samtidig har været manganmangel. N. M. Nielsen, Jerslev, fortæller ligeledes, at mange bygmarker er stærkt mærket af frosten. På Åmosen er alt overjordisk i mange bygmarker helt vissent af frosten. Sv. Stanley Hansen, Næstved, omtaler skader efter nattefrosten i påsken, navnlig på lav jord, og hvor hveden havde mere eller mindre lyspletsyge. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: På humusjorder, men også på lerjorder, der var harvet kraftigt, forekom der en del frostskade midt i april, men skaden har nu fortaget sig“. Erling Madsen, Nykøbing Fl.: „I midten af april måned blev der

set frostskaader på en del bygmarker og enkelte vinterhvedemarker, især på de lavereliggende arealer. Karakteristisk var det, at der var mindre skade i traktorsporene“.

Tørreskade. Martin Christensen, Sindal, skriver, at hvor der er begået forsømmelser med jordbehandlingen, er jorden nu så tør, at vårsæden ikke er i stand til at spire, og det gælder både sandjord og lerjord. I enkelte tilfælde på lerjord er bestanden således kun 20–25 pct. af det normale. G. Bank Jørgensen, Give, skriver, at det tørre vejr har medført dårlig fremspiring i kornmarker, der er sået sidst, d.v.s. omkring begyndelsen af april.

Lyspletsyge (manganmangel) er konstateret i adskillige rug- og vinterhvedemarker landet over (Harald Olesen, Brønderslev; Carl Chr. Olsen, Studsgård; Kr. Ravn, Borris; Kr. Brødsgaard, Ejby; Johs. Petersen, Langeland; Mikkel S. Holm, Samsø, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Meldug (*Erysiphe graminis*) på rug er kun konstateret enkelte steder, og kun med få infektioner (B. Maybom, Bredebro og J. Hermansen, Højbakkegård).

I vinterhveden har angrebene hidtil været meget svage, først og fremmest på grund af de sent såede og sent udviklede hvedemarker. Poul E. Andersen, Horsens, skriver om svage angreb af meldug i vinterhvede, men at der endnu ikke kan siges noget om sortsforskelle. R. Munch-Andersen, Odense, skriver, at der kan findes meldug i de fleste hvedemarker ved nøje eftersyn. Johs. Petersen, Langeland, skriver, at der på Starke II-hveden er set svage angreb af meldug. J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at der findes mindst een infektion pr. løbende meter række. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., omtaler, at meldug kan findes i enkelte marker, men endnu kun svagt.

I vinterbygparceller på Højbakkegård er der set en helt usædvanlig god overvintring af meldug.

Bygrust (*Puccinia hordei*) er bl. a. på Lolland-Falster konstateret med spredte infektioner i bygmarkerne. J. E. Hermansen, Højbakkegård, skriver, at han aldrig har set mage til overvintring af bygrust i vinterbygparceller som i år.

Gulrust (*Puccinia striiformis*). I efteråret 1973 blev der konstateret gulrust på de særdeles mange spildkornplanter, der kunne findes landet over. I efteråret 1972 fandtes der trods ihærdig eftersøgning ikke spildkornplanter. I de nyfremspirede vinterhvedemarker fandtes der ikke gulrust i efteråret 1973. På grund af meget tørre jordbundsforhold blev vinterhveden sået ret sent, det vil sige for de fleste vinterhvedemarkers vedkommende i første halvdel af oktober måned. Samtidig var fremspiringen på grund af de tørre vejrforhold ret langsom, hvilket gjorde at vinterhvedemarkerne ikke var ret kraftige, og

i forhold til efteråret 1972 meget længere tilbage i udvikling. I februar måned fandtes på Lolland-Falster de første angreb af gulrust i en vinterhvedemark med sorten Holme. Marken var sået op og ned af en græsfrømark med masser af spildkornplanter stærkt angrebet af gulrust (Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.). I marts-april måned blev der konstateret gulrust i adskillige vinterhvedemark, hovedsagelig med sorten Kranich, men angreb blev også set i marker med sorterne Starke, Holme og Solid. Der blev tillige set angreb i masser af udlægsmarker med spildkornplanter af vinterhvede. Arne Hansen, Odder, skriver: „I en af egnens få marker med Kranich-hvede blev der den 9. april konstateret små pletter med gulrust. I løbet af april bredte angrebet sig, således at der den 30. april var udbredt forekomst af gulrust i marken“. Poul E. Andersen, Horsens, skriver, at arealerne med Kranich og Cato er reduceret væsentligt i forhold til 1973, og udgør i år kun 10–15 pct. af arealet med vinterhvede. I sidste halvdel af april blev der konstateret gulrust i 80 pct. af markerne med Kranich og Cato, og angreb findes formentlig nu i alle marker med disse sorter, men synes at være til stede i mindre grad, end på tilsvarende tidspunkt i 1973. I en enkelt meget kraftig udviklet mark findes der på nuværende tidspunkt stærke og udbredte angreb af gulrust. Der er endnu ikke foretaget væsentlige undersøgelser i de øvrige sorter, hovedsagelig Solid og Starke“. C. Poulsen, Rødekro, skriver, at der kun er set meget lidt gulrust på hveden. A. Winther, Sønderborg: „Der er konstateret begyndende angreb af gulrust i en mark med Cato-hvede i nærheden af Als Sund. Da det kun er få marker, der er tilsået med modtagelige sorter, regner jeg ikke med, at gulrust bliver noget større problem i år“. P. Bruun Rasmussen, Næsby, omtaler svage angreb i enkelte sorter. Kr. Brødsgaard, Ejby, skriver, at vores eneste Kranich-mark er ret stærkt angrebet af gulrust. Johs. Petersen, Langeland: „Der er set meget stærke angreb af gulrust på Kranich-spildplanter fra 1973“. Mikkel S. Holm, Samsø, skriver: „I alle undersøgte marker med Kranich-hvede, der udgør ca. 50 pct. af hvedearealet på øen, er der mere eller mindre kraftige angreb af gulrust. Gulrusten findes især på de ældste blade, men i enkelte kraftigt angrebne marker er også yngre og friske blade angrebet“. Carlo Frederiksen, Holbæk, omtaler ligeledes gulrust på flere lokaliteter i Kranich-hvede. Der er ikke konstateret angreb i andre sorter. J. Marcussen og Sv. Stanley Hansen, Næstved, omtaler enkelte marker med ubetydelige angreb af gulrust. Angrebene er konstateret i enkelte Kranich- og Starke-marker. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.: „I de modtagelige sorter Kranich og Holme er der set svage angreb. Nattefrosten har dog holdt angrebene noget nede. Også i Solid og Starke er der set angreb“.

Byggens bladpletsyge (*Helminthosporium teres*) er konstateret med angreb af vekslende styrke i adskillige bygmarker landet over. Niels Chr. Larsen, Kalø, skriver, at der i en enkelt mark med Tern-byg er fundet angreb

af byggens bladpletsvamp på ca. 8 pct. af planterne. Tage Andersen, Skanderborg, omtaler stærke angreb af byggens bladpletsyge og synes, at angreb af denne styrke ikke kan undgå at give en udbyttedgang.

Sneskim mel (*Fusarium nivale*) er ikke konstateret i vintersædmarkerne.

Bælgplanter

Overvintringen i kløvergræsmarker har været tilfredsstillende de fleste steder i landet. Mange marker, navnlig de efterårsudlagte har dog stået med en meget tynd bestand på grund af efterårstørken. Det kolde og tørre forår har været årsag til, at væksten endnu ikke er begyndt for alvor. Carlo Frederiksen, Holbæk, skriver, at lucernen faktisk er den plante, som har klaret forårskulden og tørken bedst. Ikke eet areal er ompløjet, og bestanden er tilfredsstillende, bortset fra enkelte udlægsmarker, der har været lovlig svage, bl. a. på grund af tørken i efteråret.

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver, at der i forsøg er fundet mange angrebne rødkløverplanter. Omkring 25–30 pct. af planterne er døde på grund af angreb af knoldbægersvamp. J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver ligeledes, at det er gået hårdt ud over rødkløveren i en række marker, men at det er vanskeligt at afgøre, om det er frost eller knoldbægersvamp, der har det største ansvar. P. Bruun Rasmussen, Næsby, omtaler en rødkløverfrømark, som måtte ompløjes på grund af angreb af knoldbægersvamp. J. Marcussen, Næstved, omtaler enkelte hvidkløverfrømarker udtyndet i vekslende grad. J. E. Hermansen, Højbakkegård, omtaler døde eller døende planter, som ikke er svære at finde i markerne, men angrebene er formentlig uden økonomisk betydning. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., omtaler, at der er set svagere angreb i hvidkløver til frø.

I sneglebælg er der på Statens forsøgsstationer Ødum og Tystofte set ret kraftige angreb af knoldbægersvamp. På Ødum er plantebestanden således blevet reduceret med mere end 50 pct.

Bederøer

Overvintringen af frøroer på blivestedet har været fuldt tilfredsstillende.

Overvintringen af foderroer i kuler har været god de fleste steder. Mange roer har imidlertid været ret stærkt spiret vinteren igennem. Mikkel S. Holm, Samsø, skriver, at der tillige har været stærk skimmeldannelse i de plasticdækkede kuler, hvor roerne var udtørrede.

Sandflugt. Jordfygning de sidste dage af april ødelagde enkelte bederoemarker, der var sået på lettere jord. Omsåning har været nødvendig flere steder (Knud Sehested, Lunde; Stanley Jørgensen, Høng, og Sv. Stanley Hansen, Næstved).

Bedeskimmel (*Peronospora schactii*) er konstateret på Højbakkegård med usædvanlig kraftige angreb i overvintrede bederoeparceller (J. E. Hermansen).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Overvintringen af enkelte vinterrapsmarker har de fleste steder forløbet tilfredsstillende. På Bornholm skriver Frits Christensen imidlertid, at der i fjor næsten ikke blev udlagt vinterraps på Bornholm, da det var så godt som umuligt at pløje den tørre jord. Enkelte steder blev der dog sået vinterraps, men den spirede først frem omkring 1. oktober, da der kom regn. Disse steder stod vinterrapsen kun med kimbladene, da det satte ind med nattefrost omkring den 10. oktober, og de svage og små planter har ikke kunnet klare vinteren, og arealerne er alle pløjet om.

Frostskade. Omsåning af enkelte tidlig såede raps- eller sennepsmarker har måttet foretages, da frosten den 13.-14. april sved den af (Poul E. Andersen, Horsens; R. Munch-Andersen, Odense; H. Bertelsen, Nykøbing Sj.; Carlo Frederiksen, Holbæk, og Stanley Jørgensen, Høng).

Sandflugt. Sv. Stanley Hansen, Næstved, skriver, at der på den lette jord, og specielt hvor der ikke er faldet regn, er set skade sidst i april måned i mange senneps- og rapsmarker.

Kartofler

Overvintringen i kuler har i de kartofler, der blev taget op før frosten den 10. oktober, været ret god, dog med nogen varmeskade og ofte med stærk spiring til følge på grund af den milde vinter. De kartofler, der frøs i jorden i efteråret, har ikke været til at redde, og store partier er gået tabt (H. Dollerup-Nielsen, Herning; Per Svenstrup, Brande, og J. J. Jakobsen, Grindsted).

Frostskade er blevet set i nogle tidlige kartoffelmarker dækket med plast. Mikkel S. Holm, Samsø, skriver, at alle tidlige kartofler er fremspirede, og efter ret stærk nattefrost mellem den 25. og 26. april var frostskade almindeligt forekommende. Størst skade blev forvoldt i ikke plasticdækkede arealer midt på øen, samt øens vestside. Hans Bertelsen, Nykøbing Sj., skriver, at

nattefrosten mellem den 25. og 26. april blev noget af en katastrofe, værst hvor man havde fjernet plasticen, og hvor de op til 10 cm høje kartoffelplanter blev svedet helt ned til jordoverfladen på de mest udsatte steder.

S a n d f l u g t. Martin Christensen, Sindal, skriver, at sandflugten er gået hårdt ud over nogle kartoffelmarker. Jorden blæste fra kartoflerne, der så samtidig blev ødelagt af nattefrosten. En enkelt landmand forsøgte at rette på skaden ved at hyppe kartoflerne, men det medførte blot, at jorden begyndte at fyge fra endnu større arealer.

Phoma exigua var. *foveata* har været meget udbredt i adskillige kartoffelpartier landet over. *Phoma* er efterhånden blevet et meget stort problem inden for kartoffelopbevaringen (L. Hangaard Nielsen, Videbæk; Erik Fredenslund, Kolind; Knud Sehested, Lunde, og N. O. Larsen, Frederikssund).

Gulerødder

S a n d f l u g t sidst i april har skadet tidligt såede gulerødder og spiseløg på Lammefjorden (Harald Jensen, Asnæs).

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuske

Frostskader er set på pære og æble. Arne Diemer, Stubbekøbing, oplyser, at enkelte avlere regner med, at 50 pct. af blomsterne er skadet i forhold til 1973. Vi citerer: „Der er svære frostskafer på 'Gråsten' og på nogle pæresorter, hvor 'Burré Giffard' er hårdest ramt. Skade er også set på sødkirsebær og på de første jordbærblomster, hvor sorten Junimorgen er svært skadet. Som noget ganske usædvanligt er fundet svære frostskafer på hindbær, hvor blomsterklaserne er frosset, og bladene farvet lysegule, hvor planterne står i lavninger“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Æblernes holdbarhed har nogle steder voldt problemer. Således skriver Arne Diemer, Stubbekøbing: „Modnede gennemgående 1 måned for tidligt på køl. Meget vrøvl med bismag fra nye storkasser: en muggen smag forekom på mange lagre hernede i denne sæson“. Egon Hansen fra Roskilde skriver, at holdbarheden har været stærkt varierende de forskellige steder, medens Jørgen Juul, Blangstedgård, oplyser, at holdbarheden har været god, når man ser bort fra 'Golden Delicious', der har lidt en del af skold. Videre skriver M. Surlykke fra sydl. Sønderjylland: „Nogenlunde under de ret primitive opbevaringsforhold. Mange sorter havde overmodenhedsskafer ved nedplukning, og det har ikke fremmet holdbarheden. Vor hovedsort Belle de Boskoop har dog holdt sig godt og er brugelig endnu“. „Der har været megen priksyge på grund af bormangel i forbindelse med tørken i fjor og megen skold på 'Golden Delicious'. Ligeledes har der været en del indre nedbrydning i frugterne, der viste sig som brunfarvning ved kernehuset, især hvor 'McIntosh' og 'Spartan' var blevet kølet for langt ned. Vi har for få velegnede lagre til at leve op til kvalitetskravene“ (Sønderborg, Carl Hansen). „'Belle de Boskoop' god, men mange andre vinteræbler har haft voldsomme priksygeangreb“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard).

Grønsager

Tiltrækning af agurk har ikke voldt vanskeligheder, på trods af lave væksthustemperaturer i forbindelse med oliekrisen. Vi citerer: „Ingen specielle problemer i de store hold fra formeringsgartnerierne, men i smågartnerierne en del rodhalsråd som følge af oliebesparelserne“ (Fyn, Egon Jensen). „Ingen problemer“ (Århus, J. Storm Pedersen).

Tiltrækning af tomat. Heller ikke i denne kultur har der været problemer, endskønt man kunne have ventet det på grund af det store varme-

problem i væksthuse. Årsagen har været, at man har forsinket tiltrækningen ca. 1 måned, hvorved man er kommet ud over mange problemer, ikke mindst de lysmæssige. Netop i år har januar måned været usædvanlig mørk, medens til gengæld februar og marts har ligget over gennemsnittet med hensyn til lys. Indberetterne er enige i disse betragtninger.

Fløjlsplet på tomat (*Cladosporium fulvum*). Det er usædvanligt, at man så tidligt på året har set de første angreb af fløjlsplet.

Der kan ikke herske tvivl om, at sygdommens opståen så tidligt på sæsonen udelukkende kan tilskrives den akutte oliesituation, hvor nattemperaturen har været holdt for lavt, og nedslag derfor er blevet følgen.

Virus hos tomat. Vi citerer: „Kun få alvorlige angreb konstateret, mange steder er man kommet ret let over de første virusangreb“ (Sjælland, T. L. Haugstrup).

Holdbarhed hos spiseløg har ifølge indberetterne været tilfredsstillende, dog med en enkelt undtagelse: „Ikke særlig god, hverken for skalotter eller Kepa“ (Viborg Amt, Eli Mølgaard).

Prydplanter

Drivning af tulipan. „Tulipanerne har gennemgående drevet hurtigt og godt i den forløbne sæson. Der har været problemer enkelte steder med små blomster i f.eks. sorten Robinea. Det kan måske føres tilbage til, at restpartier af sent afgroede sorter blev tvangsmodne i varmeperioden i juli sidste år. Angreb af sygdomme har gennemgående været ret minimal, dog har der været en del faldesygge, specielt har det været helt galt i sorten Kees Nelis. Overdreven brug af plast i huse samt en naturlig høj luftfugtighed bærer nok hovedansvaret“ (hele landet, A. Pilgaard).

Drivning af narcis. „Narcisser har ikke givet anledning til mange problemer i denne sæson. Drivningen har gået hurtigt, og der har i de fleste planter været et pænt antal blomster pr. kg løg. Hos enkelte avlere blev spirene – som følge af den milde vinter – meget lange, hvorfor slutproduktet ikke var af alt for god kvalitet“ (hele landet, A. Pilgaard).

Gråskimmel på narcis (*Botrytis narcissicola*) har ikke voldt nogen former for problemer – tværtimod synes narcis at have klaret sig særdeles godt uden sygdomme.

Sygdomme hos chrysanthemum har været almindelige på grund af manglende modstandskraft. Vi citerer: „I nogle tilfælde har der været tale om dårlig start, idet man har søgt at gemme stiklingerne for længe

for at udsætte starten af kulturen" (Århus, Ib Stenberg Petersen). Igen en følge af den alvorlige oliesituation.

Gråskimmel hos roser (*Botrytis cinerea*) blev konstateret mange steder. Herom skriver Ib Stenberg Petersen, Århus: „I forbindelse med drivningens start forekom en del kraftige angreb af gråskimmel på grund af for sluttet luft (plasticbeklædning af husene indvendig)“.

Meldug hos begonia elatior er især alvorlig i sorten Schwabenland. Sygdommen kan være helt ødelæggende og undertiden værre end tidligere set hos bl. a. julebegonia. Fordampning af svovl kan hjælpe, men det skal gøres grundigt, og det har nok knebet mange steder at holde temperaturen tilstrækkelig højt under behandlingen. Brug af Imugan har været virksomt.

Kuldeskader hos pottedplanter er især observeret hos Philodendron, russervin og kongevin. Mange planter er blevet delvis ødelagt, som følge af for lav temperatur. Også den høje luftfugtighed har gjort sig gældende og har givet anledning til nedslag. Mærkeligt nok synes Monstera at have tålt de uheldige klimaforhold.

Sygdomme hos pelargonium volder stadig større kvaler. Der er tale om såvel kraftige angreb af gråskimmel (*Botrytis cinerea*) samt af *Pythium* sp. Tillige findes der voldsomme angreb af pelargoniumpletbakteriose (*Xanthomonas pelargonii*). En nærmere undersøgelse af disse forhold er for tiden under udførelse, idet der er nedsat et udvalg til varetagelse af netop dette område.

Overvintring af græsplæner er gået forbavsende godt. Dette er indberetterne i det store og hele enige om. Det skal dog tilføjes, at der var usædvanlig mange forespørgsler vedrørende bekæmpelse af hekseringe i plæner, men det ser ud, som om svampene ikke har fået den betydning, som man kunne have frygtet.

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Gåsebillen (*Phyllopertha horticola*) er konstateret med kraftige angreb flere steder i landet. Angrebene er set i græsmarker og -plæner (H. Nyborg, Skjern; G. Bank Jørgensen, Give, og J. J. Jakobsen, Grindsted).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Angrebene betegnes for landet som helhed som ret udbredte, men fortrinsvis udelukkende med svage angreb. (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Jørgen Kristensen, Skive; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Jens Kirkegaard, Brædstrup; S. Nørlund, Aulum; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Vald. Johnsen, Skærbæk; A. Mortensen, Gram; B. Maybom, Bredebro; P. Bruun Rasmussen, Næsby; Knud Sehested, Lunde; Kr. Brødsgaard, Ejby; Johs. Petersen, Langeland; H. Bertelsen, Nykøbing Sj.; Carlo Frederiksen, Holbæk, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Stankelben (*Tipula paludosa*). Angrebene bliver for landet som helhed betegnet som svage, hovedsagelig på grund af de meget lave nattemperaturer.

Hårmyg (*Bibio hortulanus*) er konstateret med enkelte, hovedsagelig svagere angreb i vårsædmarker. Angrebene er alle konstateret på arealer, hvor der året forud var givet staldgødning.

Fritfluen (*Oscinella frit*). Angrebene i vintersædmarkerne bedømmes overalt i landet som svage. M. Bisgaard, Ødum, skriver, at der er konstateret ret stærke angreb af fritfluellarver i vinterhvede efter græs og kløvergræs. Poul E. Andersen, Horsens, omtaler et svagt angreb af fritfluer i en hvedemark efter ital. rajgræs til frø efterfulgt af efterafgrøde. P. Bruun Rasmussen, Næsby, skriver, at der synes at være en del angreb i vårsædmarkerne. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., omtaler enkelte svage angreb i vinterhvedemarkerne.

Råger (*Corvus frugilegus*) har på Lolland-Falster enkelte steder skadet vårkornet stærkt (Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Bælplanter

Bladrandbiller (*Sitona spp.*) har på Samsø udtyndet en hvidkløverudlægsmark stærkt og pletvis bortgnavet de spæde planter ved fremspiringen.

Bederoer

Råger (*Corvus frugilegus*). Sv. Stanley Hansen, Næstved, omtaler enkelte bederoemarker, hvor råger har voldt skade. Fuglene finder frøet og knækker det og går til det næste, måske er det nok værst, hvor frøene er kommet mindst i jorden, men der arbejdes med en forbavsende præcision.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Thrips (*Thrips angusticeps*) kunne sidst i april findes i mange vårrapsmarker landet over (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Poul E. Andersen, Horsens; R. Munch-Andersen, Odense; A. S. Asmussen, Svendborg; J. C. Tvergaard, Jyderup, og Sv. Stanley Hansen, Næstved).

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Bladlus (*Aphididae*). Fra samtlige landsdele oplyses, at der ikke er konstateret ret mange æg.

Frugttræsspindemider (*Panonychus ulmi*). Vi citerer: „Uhyggelig mange i år“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Der har været mange æg af spindemider“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Der er masser af æg, men klækningen er ikke begyndt“ (Sønderborg, Carl Hansen). Til gengæld skriver S. Thorup, Østfyn: „En del findes, men ikke så mange som de foregående 2 år“.

Solbærknoppgalmiden (*Cecidophyopsis ribis*). „Der er stadig mange angreb i privathaver og mindre plantninger“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Har set flere stærke angreb i haver“ (Roskilde Amt, Egon Hansen). „Tilsyneladende på samme niveau som tidligere i privathaver. Udskiftning af buske hjælper kun for en tid, fordi der stadig i nabohaver står mange gamle middebefængte buske“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Findes næsten ikke i erhvervsplantninger, hvilket vel viser, at det kan nytte at sprøjte mod dem“ (Østfyn, S. Thorup). „Meget slemt. Allerede året efter, at der er plantet nye buske, ses de første middeknopper, selv i nye boligkvarterer“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Der er mange middeknopper næsten overalt, dog flest i byområder“ (Esbjerg-Varde, M. Sørensen). „De findes faktisk i enhver privathave, og værre og værre bliver det. Nye buske, 2 år gamle, kan være meget angrebne“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Meget udbredt i haverne, og kommer meget hurtigt på nyplantede buske (Viborg Amt, Eli Mølgaard). „Volder ingen større problemer i planteskolerne, ses meget sjældent“ (Nordjylland, Jens Fich). Som det fremgår af disse citater, er det først og fremmest i privathaver, problemet gør sig gældende.

Prydplanter

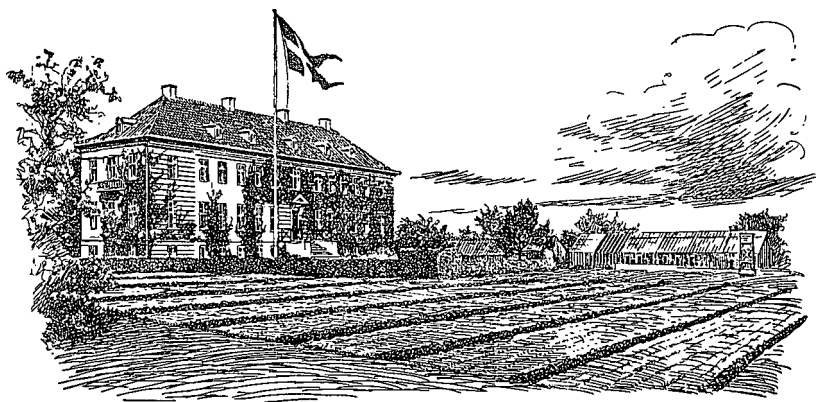
Mellus (*Aleurodidae*) er stadig en stor plage, både hos private og i erhvervet. Vi citerer: „Svage angreb konstateret i tomat i marts-april, men foreløbig ingen alvorlige angreb“ (Sjælland, T. L. Haugstrup). „I enkelte tomatkulturer, hvor rensningen af huset ikke har været omhyggelig (efter julestjerner), er der mange mellus nu. Ellers er der begyndende angreb her og der“ (Fyn, Egon Jensen). „Er en plage i vinterhaver, hvor den vel er vanskelig at komme helt til livs“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Jævnt udbredt alle-

rede tidligt på sæsonen" (Blangstedgård, Frede Olesen). J. Storm Pedersen, Århus, oplyser, at mellus især er et problem i snitchrysanthemum, medens E. Riis Lavsén, Jylland, oplyser, at dette skadedyr især er til gene for julestjerne, Hibiscus og flere andre potteplanter. Riis Lavsén oplyser tillige, at blåsyrebehandling før indsætning af kulturer i hus synes at have været et godt forebyggende middel, men at de øvrige bekæmpelsesmidler synes at variere meget i virkning.

Øresnudebiller (*Otiorrhynchus spp.*). „Alvorligt problem i mange gartnerier. Især er det gået hårdt ud over russervin" (Blangstedgård, Frede Olesen). E. Riis Lavsén, Jylland, oplyser, at øresnudebiller især er et problem hos azalea, hydrangea og kalanchoë. „I forbindelse med drivningens start af roser i foråret, viste der sig flere steder kraftige skader af larvegnav på rødderne" (Århus, Ib Stenberg Petersen).

Væksthusspindemiden (*Tetranychus urticae*). Vi citerer: „Væksthusspindemiden er i potteplanter ikke så stort et problem som tidligere. Forekommer dog stadigvæk på flere kulturer" (Jylland, E. Riis Lavsén).

Frank Hejndorf.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

478. Maj 1974

Der blev for maj måned modtaget indberetninger fra 105 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 494 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 183 forespørgsler.

Vejret i maj var karakteriseret ved de høje dagtemperaturer og lave nattemperaturer, flere gange med nattefrost, samt ved den manglende nedbør. I begyndelsen og sidst på måneden faldt dog flere regnbyger. Midt i og sidst på måneden blæst og storm, der medførte jordfygning flere steder.

Temperaturen var det meste af måneden lige under normalen, og de enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 8,9 (8,8), 9,0 (10,3), 11,7 (11,1), 11,8 (12,2), 10,7 (13,0).

Nedbøren nåede for alle amtskommuner kun op på mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{2}{3}$ af normalnedbøren, og med den største mængde i Midt- og Nordjylland.

Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 25 (34), Viborg 30 (35), Århus 26 (35), Vejle 19 (40), Ringkøbing 22 (39), Ribe 15 (42), Sønderjylland 17 (45), Fyn 16 (40), Vestsjælland 18 (35), Frederiksborg-København-Roskilde 22 (38), Storstrømmen 15 (40), Bornholm 15 (34).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Tørke. Sidst på måneden har tørken begyndt at melde sig i form af skoldpletter på de lette jorder. På den lidt bedre jord klarer byggen sig endnu (Kr. Jensen, Kibæk; Vald. Johnsen, Skærbæk; Sv. E. Vestergaard, Odense, og Mogens Jakobsen, Odense). Stanley Jørgensen, Høng, skriver: „I de 34 år, jeg har set på afgrøder i Vestsjælland, har jeg ikke oplevet så tørt et forår. Nogen steder er den tidligt modne bygsort Mona skredet, og roerne er endnu ikke kommet op“.

Adskillige græsfrømarker, men navnlig marker med engrapgræs, er stærkt mærket af tørken. Stanley Jørgensen, Høng, skriver således, at der på de højstliggende stive lerjorder kan findes marker med engrapgræs, hvor planterne kun er 10–12 cm høje og fuldt gennemskredet. Der bliver ikke ret stort udbytte i sådanne marker.

Nattefrost og kulde har præget kornmarkerne landet over. På vintersædmarkerne har man kunnet se de karakteristiske, krøllede blade. I år har nattefrosten været så stærk, at der i de fleste marker tillige kan ses blade, hvor den yderste tredjedel helt er vissen og knækket ned som følge af én nats kulde.

I vårsædmarkerne er der også tydelige symptomer på nattefrost og kulde, navnlig på de lave arealer var vårsæden mange steder frosset totalt ned. R. R. Olesen, Hårby, skriver således, at mange kornmarker på de lave arealer har været stærkt medtaget, og værst er det gået ud over bygmarkerne, medens vårhvede og havre har døjet frosten ($-5-6^{\circ}\text{C}$) betydelig bedre. Selv om nogle bygmarker således har været frosset ned to gange, ser det ikke ud til, at det kunne betale sig at så om. Fra Åmosen skriver J. C. Tvergaard, at der fra den 23. april til den 24. maj kun har været én nat, hvor det ikke har frosset på Åmosen. N. M. Nielsen, Ubby, skriver, at på de fleste lavere partier i markerne har kornet været kuldeskadet, og værst er det i moserne ved Skellingsted og Kongsted, hvor der pletvis var ødelagt over halvdelen af planterne, så de ikke var i stand til at fortsætte. Hvor rugen frøs bort, var det i alle tilfælde koblet sammen med stærk manganmangel.

Kalktrang er i dette forår konstateret i adskillige marker med byg, bl. a. på indsendt materiale. Kr. Brødsgaard, Ejby, skriver således, at der i adskillige bygmarker forekommer kalktrang flere og flere steder. Udtages der en jordprøve i en dårlig plet med de karakteristiske symptomer på planterne med tykke rødder, brunplettede blade og spids vækst, ligger reaktionstallet ofte under 5,0.

Kvælstofgødningen. E. Ellegaard Jørgensen, Esbjerg, omtaler en del bygmarker, tilført flydende ammoniak, der har busket sig dårligere, end hvor der er tilført en anden form for kvælstofgødning.

Fosformangel synes at være noget udbredt, navnlig på lokaliteter med lidt kolde, stive jorder, og optagelsen af fosfor, i forbindelse med det kølige vejr navnlig om natten, har været hæmmet noget. (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; H. Jessen, Skive; O. Th. Nielsen, Viborg; Tage Andersen, Skanderborg; Jens Kirkegaard, Brædstrup; Kr. Jensen, Kibæk; J. J. Jakobsen, Grindsted; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Bredebro; N. O. Larsen, Frederikssund, og Fritz Christensen, Bornholm).

J. Kr. Aggerholm, Ålborg, skriver, at fosforsyremangel-symptomerne ofte følger en periode med meget lave nattemperaturer, således også i år, og at det derfor er specielt på lavbundsjord og let løs sandjord mangelsymptomerne ses. A. S. Asmussen, Svendborg, skriver, at fosformangelsymptomerne i arealer med meget lave reaktionstal er meget almindelige. De lave reaktionstal er nok den egentlige årsag, da optagelsen af fosfor i de stærkt beskadigede rødder er meget formindsket.

Kaliummangel er hovedsagelig kun set i vårsædmarker, hvor forfrugten har været græs. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver således, at det forekommer ret ofte på lettere jorder, især hvor der i 1973 har været dyrket stærkt kvælstofgødet græs (ital. rajgræs).

Lyspletsyge (manganmangel) har i vintersædmarkerne været ret udbredt overalt i landet. Fra flere sider nævnes, at der har været særdeles god virkning af den udsprøjtede mangansulfat (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Carl Chr. Olsen, Studsgård, og Aage Mølgaard, Slagelse).

I vårsædmarkerne bedømmes angrebene af manganmangel som ret udbredte overalt i landet med undtagelse af Lolland-Falster, hvor angrebene bliver betegnet som overvejende kun svage og pletvise (Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.). H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver, at lyspletsyge er særdeles udbredt, især i bygmarkerne, og årsagen må være den løse og tørre jord, hvor tromling nærmest har været umulig. Efter nedfældning af flydende ammoniak er der set lyspletsyge mellem ammoniaknedfældnings-skærene. Der har ligeledes været mere lyspletsyge i det korn, der er gødet med faste gødninger, end hvor der er brugt flydende ammoniak. Carl Poulsen, Rødekro, omtaler, at lyspletsygen er meget vanskelig at erkende i de frostskaadede marker. Fra Sønderborg skriver Anders Winther, at angrebet af lyspletsyge i de humusholdige jorder i år har været noget stærkere end sædvanligt. Mogens Jakobsen, Odense, skriver, at der på de arealer, hvor vi hvert år ser lyspletsyge, i år så symptomerne tidligere end sædvanligt. J. Marcussen, Næstved, omtaler ligeledes lyspletsygeangrebene som betydeligt værre end normalt på den meget tørre, løse jord. Fra Bornholm

skriver Frits Christensen, at tørken flere steder har medført, at jorden pletvis er meget løs, hvilket har givet sig udslag i pletter med lyspletsyge.

Meldug (*Erysiphe graminis*) har i vinterhvedemarkerne kun været til stede med svage angreb. Angrebene synes navnlig i slutningen af maj måned at have bredt sig noget. I adskillige Starke-marker har der således været konstateret angreb på den nederste del af stænglen. Angrebene har endnu ikke bredt sig opad planterne. Også i Kranich-markerne samt i Holme- og Solid-er der konstateret angreb af meldug. Alt i alt betegnes angrebene de fleste steder i landet som svage til moderate (Tage Andersen, Skanderborg; Carl Chr. Olsen, Studsgård; A. Futtrup, Vejle; C. Poulsen, Rødekro; Anders Winther, Sønderborg; A. S. Asmussen, Svendborg; R. Munch-Andersen, Odense; P. Bruun Rasmussen, Næsby; Mogens Jakobsen, Odense; J. Marcussen, Næstved, og Aage Madsen, Rødvig). Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver: „I de svenske sorter Starke II, Solid og Holme er set varierende angreb. Stærkest i kraftigst udviklede hvedemark. I Diplomat og Caribo findes lidt kraftigere angreb, kraftigst i Caribo“.

I vårsædmarkerne blev der i begyndelsen af maj måned konstateret de første angreb af meldug. Angrebene blev navnlig konstateret i sortsforsøg i sorten Pallas. Noget kraftigere angreb blev konstateret i en bygmark med sorten Kristina på Dyrehavegaard ved Lyngby. Angrebet var kraftigst op og ned ad en vinterrapsmark, hvor der på grund af den milde vinter fandtes usædvanlig mange spildkornplanter med et ret kraftigt angreb af meldug. Angrebet aftog jo længere væk man kom fra rapsmarken. Tilsvarende blev set i en bygmark med sorten Norddal ved Nykøbing Sj. (H. Bertelsen). Adskillige steder i landet er der i frøgræsmarker, rapsmarker m. m. konstateret et meget stort antal spildkornplanter. Der er ingen tvivl om, at de mange spildkornplanter, der findes rundt om i landet, er årsag til de forholdsvis tidlige angreb af meldug, der er set i bygmarkerne.

Af de mange indberetninger, hvor der er angreb af meldug på bygplanterne, er der i det nordlige Jylland endnu ikke konstateret angreb (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Erik Fredenslund, Kolind; Carl Chr. Olesen, Studsgård, og Kr. Jensen, Kibæk). C. Poulsen, Rødekro, og Anders Winther, Sønderborg, skriver kun om svage angreb i få marker. A. S. Asmussen, Svendborg, omtaler svage angreb i Lofa, Tern samt i ikke-resistente sorter som f. eks. Pallas. I Emir og andre resistente sorter er der endnu ikke konstateret angreb. Fra det nordlige Fyn skriver P. Bruun Rasmussen og Mogens Jakobsen, Odense, kun om meget svage angreb i enkelte marker. I de fleste marker er der ikke konstateret meldug. Fra Sjælland skriver H. Jensen, Asnæs, og N. M. Nielsen, Ubby, at der endnu ikke er konstateret angreb. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at der kun er set meget lidt meldug i bygmarkerne. Aage Madsen, Rødvig, omtaler svage angreb i de fleste sorter, men at angrebene findes i adskillige marker.

Fra Nykøbing Fl. skriver Kaj N. Eriksen ligeledes om svage angreb i sorterne Emir, Lofa og Tern, hvor angrebene findes i mange marker.

Angreb af meldug har i engrapgræsmarkerne, navnlig med sorten Delft, været meget kraftig. Sammen med tørken betyder meldugangrebet, at udbyttet i engrapgræsmarkerne i år bliver meget lille. Også i andre græsarter er der set angreb af meldug. Tage Andersen, Skanderborg, skriver således, at i en græsmark med iblanding af rødsvingel fandtes der et meget stærkt angreb af meldug på dette græs. Også i alm. rajgræs er der konstateret angreb af meldug.

Gulrust (*Puccinia striiformis*) synes i maj måneds kolde og tørre vejr ikke at have bredt sig væsentligt. Først i de sidste dage af maj synes angrebene at brede sig noget, men ikke så eksplosivt, som det blev set i de to foregående år. Angrebene betegnes som kraftigst i Kranich og Cato, men også i sorterne Starke, Solid og Holme er der set angreb adskillige steder i landet. Erik Fredenslund, Kolind, skriver, at der både findes angreb i Cato og Kranich, men også i Solid og Starke II, dog i mindre grad. Fra Kalø skriver Niels Chr. Larsen, at der er konstateret stærke angreb i Kranich og svagere angreb i Solid og Starke II. Aage Sørensen, Galtén, skriver, at der i slutningen af maj måned er set en kraftig opblussen af gulrustangreb i sorten Kranich. Sv. Frederiksen, Horsens, og A. Futtrup, Vejle, udtaler svage angreb i de få marker med modtagelige sorter. Fra Sønderjylland skriver C. Poulsen, Rødekro, at der kun er bemærket en enkelt plet i en stor hvedemark, og at indtrykket er, at angrebet i øjeblikket er i ro. Fra Fyn skriver Kr. Brødsgaard, at der kan findes gulrust i mange hvedemark, også i sorten Starke II. Enkelte Kranich-marker er imidlertid stærkt angrebne. R. Munch-Andersen, Odense, skriver, at især Kranich er stærkt angrebet enkelte steder, men at der også findes ret stærke angreb i Starke II-marker, mindre angreb i Solid og endnu er der intet set i Maris Beacon. P. Bruun Rasmussen, Næsby, og A. S. Asmussen, Svendborg, udtaler mindre angreb i sidste halvdel af maj måned, men at angrebene endnu ikke er ondartede. Mogens Jakobsen, Odense, skriver, at der midt i maj måned kunne findes gulrust i 75 pct. af Starke-markerne. Ved udgangen af maj er gulrusten sværere at finde, idet de ældste blade, hvor gulrusten fandtes, nu er visnet. Gulrusten er ikke nået op på de nye blade. Endnu er der her på egen kun kendskab til en enkelt Kranich-mark, og der er ikke set angreb af gulrust. H. Jensen, Asnæs, skriver, at der i det tidlige forår fandtes gulrust på spildkornplanter med hvede, men at der ikke endnu er set angreb i Solid og Starke, som er de mest fremherskende sorter her i 1974. J. C. Tvergaard, Jyderup, skriver, at Kranich er meget angrebet flere steder, men at angrebet endnu ikke er blevet til noget på de mere modstandsdygtige hvedesorter. Aage Mølgaard, Slagelse, skriver om svage gulrustforekomster både i Kranich, Solid og Starke. Fra Næstvedegnen skriver J. Marcussen og Sv. Stanley Hansen, at der findes angreb med vekslende styrke i de fleste Kranich-marker, men at angrebsudviklingen endnu ikke er epidemisk. Aage Madsen, Rødvig, omtaler angreb i alle Kranich-

marker. Angrebene kan nu pletvis ses på afstand. Starke, Holme m. fl. sorter er angrebne, men meget svagere, og man skal lede længe efter angrebne blade. Fra Nordsjælland skriver N. O. Larsen kun om meget svage angreb, selv i sorten Kranich. Erling Madsen, Nykøbing Fl., skriver, at der i et af sortsforsøgene i vinterhvede er konstateret ret stærke angreb i sorten Kranich, mens der kun var sporadiske angreb i sorten Holme. Der fandtes ingen angreb i sorterne Caribo, Clement, Benno, Diplomat samt Starke. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., omtaler ret stærke angreb i nogle Kranich-marker. I de sidste 10 dage af maj måned har der dog ikke været epidemisk udvikling af angrebene. Starke II, Holme og Solid er svagt angrebet en del steder. † Diplomat, Caribo, Maris Beacon og Clement er der ikke set gulrust. Fra Bornholm skriver Frits Christensen: „Svage angreb af gulrust er fundet i enkelte hvedemarkers i kystområdet mellem Gudhjem og Allinge. Gulrustsporerne er kun fundet på de nederste, ældre blade af planterne“.

Kronrust (*Puccinia coronata*) er konstateret i flere rajgræsmarker landet over, bl. a. på Lolland-Falster (S. Holst Kjeldsen, Nykøbing Fl.).

Byggens skoldpletsyge (*Rhynchosporium secalis*) er i maj måneds tørre vejr ikke konstateret med angreb af betydning.

Byggens bladpletsyge (*Helminthosporium teres*). Som nævnt i månedsoversigt for april måned fandtes der i adskillige vårsædmarker primærangreb af byggens bladpletsyge. På grund af de meget tørre vejrforhold i maj måned er der ikke set sekundærangreb af betydning. R. Munch-Andersen, Odense, omtaler imidlertid enkelte marker med sorten Tern, hvor der kan findes noget bladpletsyge.

Bælgplanter

Kalktræng. A. S. Asmussen, Svendborg, skriver, at der findes mange lyse, spinkle lucernemarkers, og at det i de fleste tilfælde skyldes lavt reaktionstal. Det er dog ikke i alle tilfælde, at det er reaktionstallet, der er årsag til den dårlige vækst, men også kulden og tørken har deres andel.

Bederoer

Tørke. Fremspiringen af bederoerne har i mange tilfælde været meget dårlig på grund af de meget tørre vejrforhold. Bent Olesen, Varde, skriver således, at der på grund af tørken og for ringe sådybde har været meget dårlig fremspiring i utallige bederoemarkers. Fremspiringen har været så lav som 10 pct., så mange marker er blevet omsået i maj måned.

Sandflugt har navnlig på den lettere jord været årsag til, at omsåning af bederoemarker har måttet foretages. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver: „Søndag den 26. maj blev den hidtil sorteste dag i Vendsyssels roeavl. En storm med vindstyrke op til 10 i støddene satte sandfygningen i gang i mange sandjordsroemarker med rækkerne vendt øst-vest. Stormen fortsatte mandag den 27. og igen onsdag den 29. maj. Efter en lille pause blæser og fyger det nu igen den 3. og 4. juni. Et rundspørge hos en del maskinstationer viser, at disse på nuværende tidspunkt har bestilling på omsåning af mere end halvt så mange ha roer, som der er sået i første omgang“. Aage Bach, Tylstrup, skriver, at bederoerne på de mest udsatte steder blev helt ødelagt og måtte omsås, og at der de andre steder blev tale om ret stærkt vindslid på grund af den udbredte blæst. Erik Fredenslund, Kolind, skriver: „De gentagne kulingagtige storme inden for de sidste 8 dage har ødelagt mange bede- og kålroemarker helt eller delvis. Planterne er ved vindslid og sandslid ofte totalt ødelagt, og man er nu i gang med omsåning“. Aage Sørensen, Galtén, skriver ligeledes om sandflugt på enkelte lokaliteter. I enkelte tilfælde har roerne måttet sås om. N. M. Nielsen, Ubby, skriver: „Sandflugt har flere gange i månedens løb været hård ved de fremspirende afgrøder, bl. a. i bederoerne. Den stærke blæst den 27. maj ødelagde således flere arealer, som nu må sås om“.

Kulde og nattefrost har overalt i landet sat sit præg på bederoemarkerne. Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver således, at mange bederoer har spiret dårligt og kommer op ad flere gange, hvilket hænger sammen med den voldsomme tørke, som vi næppe før har set på denne egn.

Virusgulsot (*Beta virus 4*). Aage Madsen, Rødvig, skriver, at der findes stærke angreb af virusgulsot i alle udplantede roer. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver, at der er set angreb i stiklingeroerne, men at der foretages regelmæssig bladlusbekæmpelse, så smittefaren derved søges hindret.

Bedeskimmel (*Peronospora schachtii*) er set med vekslende angreb i mange bedefrøemarker (N. Engvang Hansen, Allingåbro; B. Munch, Haslev; Aage Madsen, Store-Heddinge, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp.* o. a.) har hidtil ikke været det store problem i bederoemarkerne. Angrebene bedømmes i det store og hele som foreløbig ret svage.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Sandflugt har også i vårrapsmarkerne været skyld i, at flere arealer har måttet sås om. Harald Jensen, Asnæs, skriver, at 12 tdr. land kålroer, sået på sandjord ved Høve, nu på grund af sandflugt sidst i maj må sås om for tredje gang.

Parathionchok. Tage Andersen, Skanderborg, skriver, at vårraps sprøjtet med parathion på en varm dag efterfulgt af en kold nat har givet de karakteristiske skeformede, fortykkede blade.

Kartofler

Sandflugt har navnlig i Jylland ødelagt en del kartoffelarealer. Aage Bach, Tylstrup, skriver således, at en meget kraftig sandflugt har jævnet kammen helt ud i flere marker, og spirerne, der ellers var godt fremme, blev ødelagt af vind og sandflugt. Udviklingen er i bedste fald sat nogle uger tilbage.

Fremspiringen af kartoflerne bedømmes de fleste steder i landet som stort set tilfredsstillende, hvor planterne ikke er skadet af sandflugt, eller læggematerialet har været angrebet af Phoma-svamp (Tage Andersen, Skanderborg; P. Bruun Rasmussen, Næsby; Harald Jensen, Asnæs og N. O. Larsen, Frederikssund).

Gulerødder

Harald Jensen, Asnæs, skriver, at 10–20 pct. af gulerodsmarkerne på Lammefjorden er blevet ødelagt af sandflugt (jordfygning). Skaden skete hovedsagelig den 26. maj.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuske

Kuldeskade. Æble og i lidt mindre grad pære er visse steder stærkt beskadiget af lave nattemperaturer. I nogle tilfælde er blomsterne ødelagt, medens det i andre er gået ud over såvel blomster som de omkringsiddende blade (nedvisnede); ved gennemskæring af frugtsporen på langs ses brunfarvning.

Næppe tidligere har man iagttaget så store variationer i kuldeskade inden for samme sort, fra træ til træ og endda fra gren til gren. Desuden er der noteret forskelle i kuldeskadens omfang afhængig af grundstammetype. Forskydning i blot 2 dage for blomstringens begyndelse hos samme sort og i samme plantage-afdeling, har givet store udsving i mængden af ødelagte blomster.

Detaljer vedrørende sorter fremgår af følgende indberetning: „Pæresorterne Beurré Giffard og Grev Moltke og i nogen grad Williams reduceret. De triploide æblesorter samt Starck Earliest og Cox's Orange er mange steder hårdt ramt i græsplantager“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Kuldeskade i solbærblomster, der har resulteret i udvikling af kun få bær pr. klase, er også rapporteret – endda i usædvanlig stor grad.

Grå monilia (*Monilia laxa* og *M. l. forma mali*) har – vel for en stor del på grund af det tørre vejr i blomstringstiden – kun været iagttaget som spredte og ret svage angreb. Kirsebær er den frugtart, hvor blomsternedvisningen har været størst.

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) er endnu ikke bemærket, medens der foreligger et enkelt notat om, at pæreskurv (*Venturia pirina*) er set på unge frugter.

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) startede meget tidligt, og allerede nu er mange årsskud meget korte og med ringe bladfyld, selv i erhvervsplantager.

Grønsager

Kuldeskade er konstateret i en del af de forkultiverede grønsager. Det milde vejr lokkede mange til at fremrykke udplantningstidspunktet, hvilket ofte resulterede i bukled, gulgrønne til gulhvide blade eller decideret vækststandsning.

Nedvisning og råddenskab i stikløg har mindsket plantebestanden i nogle erhvervsarealer. Flere forhold synes hver især at have spillet

en væsentlig rolle. Efter at løgene havde udviklet blade på 10–20 cm begyndte nogle at gulne, og væksten gik i stå. I de indre løgskæl konstateredes *løg-gråskimmel (Botrytis allii)* i form af sporeudvikling og – fortrinsvis ved løgkagen – var der dannet hvilelegemer. Ubekvemme lerjorder, der ikke var tjenlige til opfuring, resulterede nogle steder i, at rødderne kun kunne vokse ganske lidt til i længde; kort efter stoppedes de og blev ligefrem zig-zaggede eller dannedes om til spiraler. Ved maskinlægning på denne jordtype med ujævn overflade kom stikløg til at ligge så overfladisk, at de ikke var i stand til at suge fugtighed til sig og derfor hverken udviklede rødder eller top. Hvor den mere arbejdskrævende håndlægning var praktiseret, blev plantebestanden bedre. Forårets abnorme klimaforhold har betydet, at kun på lettere jorder og ved håndlægning er løgmarkerne tilfredsstillende.

Gråskimmels indflydelse på stikløgernes vækst er vanskelig at vurdere, men det synes indlysende, at svampens tilstedeværelse i læggematerialet har medvirket til svækkelse af planterne under ugunstige jordbunds- og klimaforhold.

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) i væksthusegurker er iagttaget noget tidligere end sædvanligt. Der skrives f. eks. fra Århusegnen: „Ret udbredt på stænglerne i gamle blad-ar (J. Storm Pedersen).“

Prydplanter

Tulipan-tyve, hvis årsag er ukendt, og som viser sig ved bløde blomsterstilke, spidse kronblade og – oftest – lys, blå-rød farve, har i denne sæson optrådt i meget stor mængde i en del sorter.

Corynebacterium oortii i tulipaner. I 1973 konstateredes denne bakteriesygdom så kraftigt som ingen sinde tidligere. I år har angrebene til stor overraskelse været særdeles sjældne – og bedømmelser fra institutioner og tulipan-avlere har bestemt været meget omhyggelige. Prøvepartier, der for 1 år siden udvalgte som enkelt-løg, henholdsvis sunde og stærkt angrebne, har i denne sæson udviklet sig så tilfredsstillende, at man kun ved at se på afmærknings-etiketterne kunne afgøre, hvordan sundhedstilstanden oprindelig havde været.

En forklaring på situationen for *Corynebacterium oortii* kan ikke gives, men erfaringerne fra tidligere år går ud på, at løgplanter med stærkt læderede blade indeholdt de sygdomsfremkaldende bakterier, hvorimod de tilhørende løg var totalt sunde; omvendt kan syge løg udvikle sund top. En enkelt indberetning lyder således: „Optræder i år kun i ringe omfang. Selv i partier, der sidste år var meget stærkt angrebne, ses i år intet eller næstet intet. Set et enkelt begyndende angreb i slutningen af maj i et parti 'Robinea', der er plantet

meget tæt, og hvor der er meget læ og vandet ofte. Sygdommen må som helhed siges at være uden betydning i år“ (hele landet, A. Pilgaard).

Hekseringe (oftest frembragt af elledans-bruskhæt (*Marasmius oreades*)) i græsplæner blev også i denne måned iagttaget i overordentlig mange parker og haver.

Meldug (*Spaerotheca pannosa*) på roser hæmmede planternes vækst såvel på friland som i væksthuse. Vi bringer et par citater: „Nogle steder er der stærke angreb i slyngroser. De værste angreb har jeg set i planter, hvor der også var meldug i fjor“ (Østsjælland, Philip Helt). „Så den første meldug på sorten Frensham allerede de første dage i maj; angrebet er slemt mange steder“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke). „Mange espalierroser er hårdt angrebet og giver næppe én ordentlig blomst“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Chrysanthemum-sortrød (*Didymella ligulicola*) i væksthuse konstateret som kraftige angreb både på småplanter og – hvilket hører til sjældenhederne – i blomster (Ib Stenberg Pedersen, Nordjylland).

Narcis-gråskimmel (*Botrytis narcissicola*) har indtil nu kun vist sig i beskedent omfang; der skrives således: „Optræder vel nok i nogenlunde samme omfang som sædvanlig. Det er dog heldigvis ret sjældent at se stærke angreb“ (hele landet, A. Pilgaard).

Narcis-viroser i alvorlig grad har ikke været rapporteret.

Tulipan-viroser har fået omtaler, der alle dækkes af følgende: „Gennemgående svagere angreb af lys og mørk mosaik end de foregående år. De jordbårne viroser, rattle og augustasyge, er som sædvanlig spontane og ret uberegnelige – men gennemgående også færre end foregående år“ (Sjælland/Lolland-Falster, Henrik Nielsen).

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*). Angrebene bedømmes overalt i landet som meget moderate og af langt svagere karakter end de foregående år. De meget tørre vejrforhold har været stærkt medvirkende til at reducere angrebene, hvilket der også gives udtryk for i adskillige indberetninger (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; J. Kr. Aggerholm, Ålborg; K. Jessen, Skive; O. Th. Nielsen, Viborg; Carl Chr. Olsen, Studsgård; Kr. Jensen, Kibæk; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Bredebro; P. Bruun Rasmussen, Næsby; Harald Jensen, Asnæs, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*) bedømmes overalt i landet som uden større betydning. Angrebene skønnes at være af langt svagere karakter end de sidste mange år.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Angrebene af stankelbenlarver bedømmes ligeledes som meget moderate i vårsædmarkerne. Kun enkelte steder omtales der angreb af betydning (Kr. Aggerholm, Ålborg; K. Jessen, Skive; O. Th. Nielsen, Viborg; Kr. Jensen, Kibæk; G. Bank Jørgensen, Give; J. J. Jakobsen, Grindsted, og Vald. Johnsen, Skærbæk).

Hårmyg (*Bibio hortulanus* og *Dilophus vulgaris*). Der er trods den meget tidlige såning kun konstateret ret relativt få angreb. J. Kr. Aggerholm, Ålborg, skriver om ødelæggende angreb i en del vårsædmarker i Store Vildmose. Men også på andre jordtyper er der set enkelte angreb, som dog er meget svagere. B. Maybom, Bredebro, skriver om spredte forekomster, men ikke nær så alvorlige angreb som sidste år.

Sadelgalmyggen (*Haplodiplosis equestris*). Flyvningen begyndte enkelte steder i landet i dagene omkring den 22. maj. Kun på enkelte lokaliteter på Sjælland og Lolland fandtes der i de sidste dage af maj æglægning af betydning.

Bederoer

Tusindben (*Blaniulus spp.*) har i den meget tørre jord ikke været noget problem i år.

Kåltripsen (*Thrips angusticeps*) har i maj måneds kølige vejr optrådt med forholdsvis moderate angreb de fleste steder i landet.

Bladtæger (*Lygus pabulinus*, *Calocoris norvegicus* o. a.) har i slutningen af maj måned optrådt enkelte steder i landet med forholdsvis stærke angreb, hovedsagelig langs læhegn og diger (G. Bank Jørgensen, Give; Bent Olesen, Varde; R. R. Olesen, Hårby, og P. Bruun Rasmussen, Næsby).

Bedelusen (*Aphis fabae*). I foråret 1974 blev der undersøgt i alt 95 benvedlokaliteter og kun fundet æg eller bedelus på 7 lokaliteter. Den 30. maj fandtes der på Hårbyegnen de første angreb af bedelus i bederoemarkerne (R. R. Olesen, Hårby).

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*) synes kun at have optrådt med forholdsvis moderate angreb.

Runkelroebillen (*Atomaria linearis*) har med undtagelse af Lolland-Falster, hvor runkelroebillen synes at have været ret udbredt, været uden større betydning. Erling Madsen, Nykøbing Fl., skriver, at der i en del tilfælde med dårlig fremspiring er konstateret angreb af runkelroebillen. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver, at hvor der er sået roer efter roer, er der set meget stærke angreb, hvor runkelroebillerne har siddet meget tæt i hjerteskuddet.

Roegnaveren (*Cneorrhinus plagiatus*). Fra Vardeegnen skriver Bent Olesen: „Enkelte roegnavere har optrådt ret almindeligt i egnens roemarker. Kun i enkelte tilfælde er der foretaget omsåning på grund af angreb af roegnaveren, samtidig med at der også var sandflugt“.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Angreb af larven bedømmes stort set som ret moderate. I Vendsyssel blev æglægning konstateret i stort omfang i dagene den 5. til 7. maj (H. Baltzer Nielsen, Hjørring). I slutningen af maj er der flere steder i landet konstateret æglægning, som imidlertid bedømmes som ret svag. Angrebene synes indtil nu at være forholdsvis svage.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kåltripsen (*Thrips angusticeps*) synes i de fleste korsblomstrede afgrøder at have optrådt med moderate angreb.

Glimmerbøssen (*Meligethes aeneus*) har i begyndelsen af maj måned været uden større betydning, hvilket vil sige, at der kun sjældent har været angreb af glimmerbøsser i vinterrapsen. I sidste halvdel af maj måned har der i adskillige vårraps- og sennepsmarker været ret stærk tilflyvning af glimmerbøsser. Carlo Frederiksen, Holbæk, skriver således: „I vinterraps kunne de ikke findes i den første del af blomstringsperioden, siden er de kommet, og der er også i flere senneps- og vårrapsmarker sket bekæmpelse, men glimmerbøsserne

synes ikke at have været nær så talrige som tidligere år". Fra Stevns skriver Aage Madsen: „Meget stærke angreb i korsblomstrede afgrøder, og selv i sennep har man i år måttet ty til bekæmpelse“.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*) synes kun at have optrådt med ret moderate angreb i korsblomstrede afgrøder.

Rapsjordloppen (*Psylliodes chrysoscephalus*). H. Baltzer Nielsen, Hjørring, omtaler en enkelt rapsmark på stiv, knoldet jord, der er ret stærkt angrebet af rapsjordlopper. Bekæmpelse med parathion virkede særdeles godt.

Roegnaveren (*Cneorrhinus plagiatus*). H. Dollerup-Nielsen, Herning, omtaler en enkelt kålroemark, hvor roegnaveren har gjort alvorlig skade på kålroerne. 2 gange sprøjtning med parathion var ikke nok til at bremse angrebet.

Skulpesnudebiller (*Ceutorrhynchus assimilis*) bedømmes som ret udbredt i de fleste korsblomstrede afgrøder. Angrebene bedømmes som noget kraftigere end de foregående år. Carlo Frederiksen, Holbæk, skriver således, at der har været forholdsvis flere snudebiller end glimmerbøsser i år, og da der ikke har været sprøjtet så meget, har de nok levet lidt upåagtet. Aage Madsen, Rødvig, skriver, at snudebiller i år kom meget tidligt, og at den kan findes i alle marker, i enkelte marker endog i meget stort tal. E. H. Hansen, Tystofte, skriver, at angrebene begyndte sidst i maj måned, og at angrebet nu i de sidste dage er blevet så kraftigt, at bekæmpelse er nødvendig.

Kartofler

Coloradobiller (*Leptinotarsa decemlineata*). Den 29. april blev der i en kolonihave ved Rønne på Bornholm fundet 2 biller, der uden tvivl har overvintret. Der blev ikke i maj måned konstateret coloradobiller andre steder i landet, udover at der den 27. maj blev fundet en enkelt bille på taget af en bil ved Søllested på Lolland.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æble-bladløppen (*Psylla mali*) har fortrinsvis været iagttaget i træer, der ikke sprøjtes i perioden indtil blomstringens begyndelse.

Frostmåleren (*Operophtera brumata*). Larveskader har været meget få ifølge hovedparten af indberetterne.

Knopviklere (*Tortricidae*) har i angrebsstyrke varieret meget fra den ene lokalitet til den anden. Vurderingerne svinger fra „betydningsløs“ over „middelkraftig“ til „stærke angreb“.

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*). I den foregående måned frygtede mange, at der i æbletræerne ville komme et stort spindemideproblem. De følgende citater viser, at situationen stort set har bedret sig: „Der er rigeligt af dem“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Klækning af vinteræg fandt sted fra midten af maj, men på grund af det kolde vejr er ikke alle æggene klækket endnu“ (Fyn, S. Thorup). „Der var mange vinteræg, men indtil nu er der kun iagttaget få mider“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Har ikke set noget væsentlig endnu“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Hindbærbillen (*Byturus tomentosus*) har fået denne kommentar: „I mange haver finder man 2–3 biller i næsten hver eneste blomst“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Prydplanter

Nåletræ-gallelus (*Adelgidae*) tegner til at have en meget stor udbredelse. Rød-, hvid- og sitkagran (*Picea alba*, *P. glauca* og *P. sitkensis*) stod sidst på måneden med talrige galler, hvilket synes at gælde over alt i landet.

Bladlus (*Aphididae*) på væksthuskulturer har fået følgende kommentarer: „Ses ind imellem på diverse potteplanter, men er ikke noget problem“ (Fyn, Erik Moes). „Optræder kun undtagelsesvis som større problem“ (Jylland, E. Riis Lavsén).

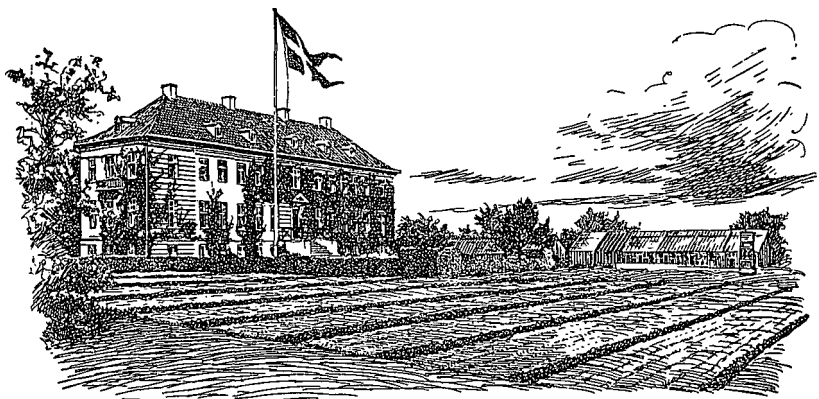
Mellus (*Aleurodidae*) konstateredes i mange kulturer og oftest som alvorlige angreb. Vi bringer et par citater: „Kraftigt angreb i Fuchsia; i øvrigt svage angreb i mange potteplante-gartnerier“ (Sjælland/Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Findes i alt for mange kulturer – bekæmpelse meget vanskelig“ (Fyn, Erik Moes). „Almindelig udbredt og bekæmpelse vanskelig“ (Blangstedgård,

Frede Olesen). „Opformeringen er godt i gang“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Hibiscus, Pelargonium, Crossandra m. fl. Til stadighed et problem“ (Jylland, E. Riis Lavsén).

Galhvepse (*Cynipidae*) på egetræer (*Quercus spp.*) blev iagttaget talrige steder i landet – hovedsagelig på blade og i knopper.

Kristtorn-minerfluen (*Phytomyza ilicis*). Larvegangene i bladene fremkaldte gulfarvning med efterfølgende bladfald, som skæmmede træerne voldsomt.

Mogens H. Dahl.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

479. Juni 1974

Der blev for juni måned modtaget indberetninger fra 123 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 655 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 187 forespørgsler.

Vejret i juni var præget af meget uens nedbørmængder i de forskellige egne af landet, og med lidt lavere temperatur end normalt for juni. I begyndelsen af og sidst på måneden forekom meget lave nattemperaturer.

Temperaturen var midt i måneden lidt højere end normalt, men for hele juni blev gennemsnitstemperaturen kun 13,8 mod normalen 14,5. De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 11,0 (14,0), 14,6 (13,7), 16,1 (15,1), 14,1 (15,6).

Nedbøren faldt fortrinsvis i byger og nåede for hele landet op på 39 mm mod normalt 48 mm. De største nedbørmængder målt i Midt- og Sønderjylland samt i Storstrøms Amt, mens Bornholm fik mindst.

For de enkelte amtskommuner målt nedbøren med normalen i () til: Nordjylland 25 (50), Viborg 33 (47), Århus 30 (49), Vejle 50 (49), Ringkøbing 45 (49), Ribe 63 (48), Sønderjylland 59 (48), Fyn 32 (45), Vestsjælland 35 (47), Frederiksborg – København – Roskilde 37 (45), Storstrømmen 50 (47) og Bornholm 18 (43).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Tørke. På de letteste jorder i Vendsyssel, Vestjylland samt i Vestsjælland findes meget alvorlige tørkeskader i kornmarkerne. På de lidt bedre jorder klarer kornet sig endnu, men skoldpletter findes udbredt over hele landet i de lettere partier af markerne (Martin Christensen, Sindal; Harald Olesen, Brønderslev, og H. Bertelsen, Nykøbing Sj.).

Martin Christensen, Sindal, skriver om tørkeskade i græsmarkerne: „Græsmarkerne er et meget sørgeligt kapitel. Mange steder er de helt afsvedne af tørke, og mange landmænd har store vanskeligheder med at skaffe foder til kreaturerne. Ensilage og hø er der ikke blevet meget af, så der er ingen reserve at tære på. Hvis roerne så samtidig har måttet sås om på grund af sandflugt, er det i høj grad forståeligt, at mange landmænd frygter for fodringssituationen til den kommende vinter“.

Frost. Natten til den 2. juni forekom der nattefrost over store dele af landet. En timothémark på Holmegård ved Næstved blev meget stærkt skadet af nattefrost. Ved optælling i marken fandtes der 52 pct. af duskene, der lige var ved at skride igennem, helt sorte som følge af nattefrosten (B. Munch, Haslev). K. Egede, Ringsted, skriver ligeledes, at der dér på egnen er set mange frostska­der både i timothé-, hundegræs- og rajgræsmarker, men også i enkelte vårhvedemarker.

Kuldeskade med deformede aks og krøllede stakke findes ret udbredt i bygmarkerne landet over.

Kalktrang. Arne Anthonsen, Give, skriver: „Mange halvt mislykkede bygmarker viser forbavsende lave reaktionstal; normalt skal man op over reaktionstal på 5,2–5,5 på let sandjord for at bygdyrkning lykkes, men det er ikke ualmindeligt at finde reaktionstal under 5,0 i pletter, hvor byggen står dårligt. Kalktrang er sikkert den hyppigste årsag til uheld med bygdyrkning her på egnen“.

Lyspletsyge (manganmangel) bedømmes for landet som helhed som ret udbredt, men hovedsagelig med svage angreb. Den udbredte sprøjtning med mangansulfat i tilslutning til ukrudtsprøjtningen har været stærkt medvirkende til, at de stærke angreb ikke har kunnet ses. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at væksten i år har været meget langsom på grund af de kølige nætter og nu til sidst stærk tørke. Derfor er der kun konstateret lyspletsyge på helt ekstreme jorder.

Gulspidsyge (kobbermangel) har i vårsæden været godartet, og er kun bemærket med stærkere angreb i marker, hvor der ikke er tilført kobberholdige gødninger (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; P. Pedersen, Terndrup; N. Engvang Hansen, Allingåbro; J. J. Jakobsen, Grindsted; Vald. Johnsen, Skærbæk, og J. C. Tvergaard, Jyderup).

Meldug (*Erysiphe graminis*) har i vinterhvedemarkerne de fleste steder i landet kun optrådt med svage, ubetydelige angreb. I Sydsjælland og på Lolland-Falster bedømmes angrebene som noget stærkere. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver således: „Starke II, Holme, Solid, Kranich, Maris Beacon, Clement, Diplomat og Caribo har alle været angrebet, dog overvejende på den nederste halvdel af planterne. Stærkest har angrebene været i de tidligst og stærkt N-gødede marker, ligesom Caribo, Maris Beacon og Diplomat synes stærkere angrebet end de øvrige sorter“.

I bygmarkerne synes angrebene navnlig i de sydlige landsdele at have bredt sig noget i løbet af juni måned. Angrebene bedømmes imidlertid i det store og hele som ret moderate. Af de mange dyrkede sorter synes angrebene at være kraftigst i Tern og Nordal. A. S. Asmussen, Svendborg, har i slutningen af juni måned givet de forskellige sorter karakter for meldug. Pallas fandtes stærkest angrebet med en karakter på 4,5, medens Tern og Nordal fik karakteren 2,6. Mala fandtes angrebet med karakteren 2,2, medens Emir blev angrebet med karakteren 0,6 og Zita fik karakteren 1,3. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., at angrebene i sorterne Emir og Lofa hovedsagelig kun findes med svage angreb, medens angrebene i Tern synes noget stærkere.

I adskillige havremarker, navnlig med sorten Selma, er der set meget stærke angreb af meldug (Sv. Aage Dueholm, Rønhave; Rosvad R. Olesen, Hårby, og W. Nøhr Rasmussen, Hillerød). Mogens Jakobsen, Odense, skriver: „Der findes stærke angreb i mange Selma-havremarker. Værst er angrebet i en mark, hvor der i nærheden fandtes overvintret havre. Calixin ved begyndende skridning har i et enkelt forsøg givet en ret god virkning“.

Gulrust (*Puccinia striiformis*) bredte sig ret voldsomt fra midten af juni måned. I de sidste dage af juni måned synes angrebene igen at være gået i stå. Angrebene bedømmes i år som noget svagere end i 1973, som det fremgår af følgende tal fra indberetningerne.

	Antal indberetninger	Ingen angreb	Sjældne angreb heraf stærke		Alm. udbredt heraf stærke	
1972	92	20	30	12	50	13
1973	88	5	14	11	81	60
1974	91	15	22	13	63	29

Angrebene findes med vekslende styrke over hele landet med undtagelse af Vendsyssel. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver, at sorten Kranich er fastholdt i egnens hvededyrkning, men at der endnu ikke er observeret angreb. I de øvrige landsdele findes angrebene mest udbredt i Kranich- og Cato-markerne, hvor også angrebet satte tidligst ind. Nogle dage senere kunne der i adskillige marker med sorten Starke konstateres angreb, der blev næsten lige så kraftige som i mange Kranich-marker. I adskillige marker med sorten Holme blev der ligeledes konstateret ret kraftige angreb, medens marker med sorten

Solid synes at være mindst angrebet. Peder Pedersen, Tystofte, skriver, at ca. 75 pct. af bladarealet i Kranich-parcellerne fandtes angrebet, medens kun 10 pct. af bladarealet hos Starke var angrebet og kun 1 pct. hos Solid. Fra Lolland-Falster, hvor angrebene skønnes at være kraftigst, skriver Erling Madsen, Nykøbing Fl.: „Ved gennemgang af vore sortsforsøg har det vist sig, at Kranich er meget stærkt angrebet, medens sorterne Starke II og Holme er noget angrebet. Mindre angreb findes på sorterne Abed 021, Caribo, Benno, Kormoran og Diplomat“. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver ligeledes: „I Kranich ses stærke angreb, men sprøjtning med Calixin og maneb synes dog at have dæmpet angrebet noget. I Holme- og Starke II-marker er der set en del infektioner fra midten af juni. I marker med Solid findes der noget mindre angreb. I Maris Beacon er der kun set svagt angreb i en enkelt mark, medens der i Caribo, Clement og Diplomat kun er set svage angreb i forsøgene“.

I vårhvedemarken er der kun set yderst svage angreb i Sydsjælland og på Lolland-Falster (J. Marcussen, Næstved og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Bygrust (*Puccinia hordei*) er på Lolland-Falster og ved Sorø konstateret med forholdsvis stærke angreb i bygmarker med sorten Mona (Svend Eg, Sorø og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Byggens stribesyg (*Helminthosporium gramineum*) er i år konstateret med ret kraftige angreb enkelte steder, bl. a. på Roskilde-egnen og ved Køge (J. B. Legarth, Roskilde og T. Møller, Køge).

Nøgen bygbrand (*Ustilago nuda*) er i enkelte sorter, især i Nordal og Mona, konstateret med noget stærkere angreb end normalt (J. Kristensen, Skive; Niels Chr. Larsen, Kalø; B. Maybom, Løgumkloster, og K. Henriksen, Årslev).

Byggens skoldpletsyg (*Rhynchosporium secalis*) har i det meget tørre vejr været uden betydning.

Bederoer

Tørken har i adskillige bederoemarken landet over været årsag til en usædvanlig dårlig fremspiring. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver: „Fremspiringen har mange steder været meget ringere end sædvanlig, først og fremmest på den forårsplojede jord med overvintret efterårsrajrgræs. Frøet er i år ikke kommet dybt nok i jorden“. H. Bertelsen, Nykøbing Sj., skriver, at der næsten ikke findes marker med ordentlig fremspiring på grund af tørken. Værst synes marker sået til med pilleret frø, som kræver mere fugtighed til fremspiringen. Johs. Sørensen, Slagelse, omtaler flere bederoemarken, som er omsået på grund af for grund såning og dermed ingen spiring i tørkeperioden.

Sandflugt. Stærk blæst i begyndelsen af måneden gav adskillige steder i landet alvorlige sandflugtskader i mange roemarken. Adskillige steder i landet er der blevet omsået, i enkelte tilfælde endog for anden gang (Martin Chri-

stensen, Sindal; P. Pedersen, Terndrup; H. Jensen, Asnæs; J. C. Tvergaard, Jyderup, og H. Bertelsen, Nykøbing Sj.).

Væltesyge er konstateret i enkelte egne af landet (Aage Bach, Tylstrup; J. Kr. Aggerholm, Ålborg, og Stanley Jørgensen, Høng). P. Pedersen, Terndrup, skriver, at der kan ses væltesyge på mange lokaliteter, stort set sammenfaldende med de arealer, der var udsat for blæst og sandflugt. Også på Kalø-egnen er der konstateret væltesyge i adskillige bederoemarker (Niels Chr. Larsen, Kalø).

Lyspletsyge (manganmangel) bedømmes som ret udbredt, men overvejende med svage angreb.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp.* o. a.) synes i år kun at forekomme med yderst svage angreb, hvilket først og fremmest skyldes de meget tørre forhold.

Bedeskimmel (*Peronospora schachtii*). Kun fra Lolland omtaler Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., svage angreb i enkelte 1. års roemarker i nærheden af bederoefromarker.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kulde. Stanley Jørgensen, Høng, skriver, at der i en enkelt bederoemark er set op til 5-8 pct. stokløbere.

Kålbrok (*Plasmodiophora brassicae*). J. J. Søndergaard, Silkeborg, skriver, at der sidst i juni måned er iagttaget symptomer på kålbrok i flere kålroemarker.

Rodbrand i kålroer bedømmes som godartet. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver således, at der almindeligvis ikke findes angreb af betydning, men at der i en enkelt mark kunne findes 10 pct. af planterne, der var visnet væk på grund af væltesyge.

Kartofler

Rynkesyge (*Solanum virus 2 (Y)*) kan findes meget udbredt i adskillige 1. års kartoffelmarker efter kontrollerede læggekartofler. Mikkelt S. Holm, Samsø, skriver: „I et areal med sorterne Primula og Bintje, avlet på henholdsvis klasse A og E 1973 er der konstateret meget kraftige angreb af rynkesyge (60-70 pct. syge planter). I sommeren 1973 var der et ret kraftigt angreb af grønne bladlus, som tilsyneladende har overført smitten fra enkelte syge planter“. W. Nøhr Rasmussen, Hillerød, skriver, at der, efter flere år med næsten helt sunde kartofler, i år kan findes mange 1. års marker med kontrollerede læggekartofler, som har op til 40-50 pct. virusangrebne planter. Det drejer sig både om spise- og fabrikskartofler. Der må være sket en stærk sensmitte sidste sommer.

Sortbensyge (*Pectobacterium carotovorum* var. *atrosepticum*) synes at være ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb. Fra Bornholm omtales angrebene imidlertid som noget stærkere. I flere marker med sorten Bintje er sygdommen så voldsom, at plantebestanden er reduceret mellem 10–50 pct. Angrebet forekommer kun i marker, hvor der er anvendt jyske læggekartofler (Frits Christensen, Rønne).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). I juni måned foreligger der kun oplysning om et enkelt fund af kartoffelskimmel. Angrebet blev fundet i en have den 23. juni i Bintje-kartofler og udviklede sig på grund af tørken ikke i resten af måneden (J. Kristensen, Skive).

Kartoffelrodfiltsvamp (*Corticium solani*) har under de tørre vejrforhold stort set været uden større betydning. Angrebene, der kan findes i de fleste kartoffelmarker, bedømmes de fleste steder som moderate. J. E. Paulsen, Fåborg, omtaler at have set et ret stærkt angreb i en kartoffelmark, som er vandet.

Kommen

Nattefrost. En enkelt kommenmark ved Ringstedegnen er blevet stærkt skadet af nattefrosten natten til den 2. juni. Over halvdelen af blomsterskærmene blev ikke frøsæt på grund af den stærke nattefrost (K. Egede, Ringsted).

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugtræer og frugtbuske

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) er på nuværende tidspunkt ikke noget problem, hverken i private haver eller plantager. Herom skrives: „Kun få og ret svage angreb“ (Roskilde, Egon Hansen). „Endnu er der kun lidt skurv“ (Østsjælland, Philip Helt). „Er begyndt selv i plantagerne. Også en del i private haver“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Ukendt“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Endnu ikke af større betydning“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Intet“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „Kun i usprøjtede haver og meget lidt“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen). „Er så godt som ikke set“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Ikke observeret endnu“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Pæreskurv (*Venturia pirina*) er endnu ikke noget problem, hvilket følgende indberetninger også giver udtryk for: „Enkelte angreb, især i espalierplantninger“ (hele landet, Eyvind Thorsen). „Intet bemærket, men kun set få

træer“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Jeg har kun set få angreb“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ikke set i plantagerne, men meget i privathaverne“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Ukendt“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Intet“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „Ikke set“ (Hornum, E. C. Larsen). „Er så godt som ikke set“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Der er en del pære-skurv på usprøjtede træer“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Meldug på æbletræer (*Podosphaera leucotricha*). Der er indberettet følgende: „Måske set mere meldug i æbler end sædvanlig. Endnu intet i frugtbuske“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Har endnu kun set få ret svage angreb“ (Roskilde, Egon Hansen). „Ingen angreb set i planteskoler endnu“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Nogle æbletræer er stærkt angrebne“ (Østsjælland, Philip Helt). „Alt for meget, trods mange sprøjtninger med ca. 10 dages mellemrum“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Stærke angreb i æbler – er også set i solbær. Bekæmpelsesmidlerne har tilsyneladende ikke haft større virkning“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „Svagt angreb“ (Hornum, G. Buck). „I æbler er der en del, mens stikkelsbær synes mindre angrebet end sædvanligt. I solbær har jeg ikke set noget videre endnu“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Der er usædvanlig meget meldug“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Grå monilia (*Monilia laxa*) på kirsebær. Den megen tørke i foråret har ganske givet gjort sit til, at denne sygdom ikke er blevet så udbredt, som man så ofte har set. Vi citerer: „Stort set som sædvanlig og de samme steder. Hvor bortskæring af angrebne grene blev foretaget, opnåedes en god bekæmpelse“ (Nordsjælland, Erik Klubien). „Meget få angreb trods den enorme blomstring“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Har set nogle få, men ret stærke angreb i haver“ (Roskilde, Egon Hansen). „Nogle steder er der meget stærke angreb, og andre steder er der slet ingen angreb“ (Østsjælland, Philip Helt). „Flere spredte angreb“ (Sjælland, Eyvind Thorsen). „En del angreb – men dog ikke så omfattende som for to år siden“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Intet, hvor der er sprøjtet med et systemisk svampemiddel; men ellers stærke angreb“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „Angreb forekommer i forbavsende mange plantager, mest naturligvis i skyggemorel og 'Kelleris 16', men også i stevnsbær. Overraskende nok også, hvor der er brugt Benlate eller tilsvarende midler ved bekæmpelsen, men da først et stykke hen i blomstringen“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen). „Der er mange angreb i private haver, hvor sygdommen er ødelæggende“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Der er grå monilia på usprøjtede træer“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Grønsager

Agurkesyge (*Didymella bryoniae*). Herom beretter N. P. Holmenlund, Sjælland, at der i år har været flere ondartede angreb, måske på grund af, at der spares på varmen.

Meldug i agurk (*Sphaerotheca fuliginea*). „Enkelte meldugpletter dukker nu op hist og her – et enkelt sted er et kraftigt angreb konstateret“ (Fyn, Egon Jensen).

Fløjlsplet på tomat (*Cladosporium fulvum*) flourer næsten overalt i 'Revermun' og i et enkelt gartneri i 'Isabelle', der hidtil har været fri, skriver Egon Jensen (Fyn).

Meldug i jordbær (*Sphaerotheca macularis*). Vi citerer følgende indberetninger: „Få enkelte angreb i Københavnsområdet – i provinsen næsten ingen“ (hele landet, Eyvind Thorsen). „Set en del i 'Zephyr' – mere end i tidligere år på denne årstid“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Kun set få angreb, har desuden fået meddelelse om et par stærke angreb“ (Roskilde, Egon Hansen). „Et enkelt sted har jeg set meget stærkt angreb i 'Zephyr', men ellers er det kun svage angreb“ (Østsjælland, Philip Helt). „'Zephyr' meget stærkt angrebet, trods mange sprøjtninger. Mange avlere bruger Tecto 4 Fl i håb om at standse angrebet“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „En del, men dog ikke så alvorlige angreb, som man kunne have ventet efter vejret“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „På trods af tørken er der ikke set meget meldug endnu“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Meget voldsomme angreb i 'Zephyr', også hvor der er sprøjtet mod sygdommen. Selv systemiske midler ser ikke ud til at kunne klare det“ (Fyn, Sigurd Thorup). „Meget i 'Zephyr'“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Ret mange har ringet om problemet i 'Zephyr' og med angreb på bærrene. På bladene var den tidlig, på trods af sprøjtninger med benomyl“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Er så godt som ikke set“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Melduggen begyndte tidligt på jordbærrene (plastic-folie)“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Gråskimmel i jordbær (*Botrytis cinerea*). Samtlige indberettere er enige om, at der kun er tale om svage angreb som følge af den megen tørke. Der skrives: „Der synes kun at være meget svage angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Endnu ikke alvorlige angreb“ (Roskilde, Egon Hansen). „Endnu har jeg ikke set meget til angreb af gråskimmel i jordbær“ (Østsjælland, Philip Helt). „Kommer nu med regnen, hvor der ikke er sprøjtet mod den“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Har ikke set gråskimmel af betydning“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Intet, hvor der er sprøjtet mod sygdommen“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „Meget svage angreb. Tørken er værre end skimmelen i år“ (Sydfyn, Chr. Greve). „På grund af tørken er det endnu for tidligt at udtale sig, om der bliver gråskimmel eller ej“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Kun hvor der er gødet for meget, har det betydet noget indtil nu, men i næsten alle haver sprøjtes med Euparen M“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Prydplanter

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) har ikke givet anledning til store problemer i drivhuse, hvorimod frilandsroserne på grund af den lange

tørkeperiode er blevet kraftigt angrebet. Herom skrives: „Kendelig nedgang i meldugangreb i rosenhuse siden frigivelsen af BASF-meldugmiddel“ (Sjælland, Andr. Bjerggård). „Er almindelig i drivhus“ (Sjælland, Ib Stenberg Pedersen). Fra friland skrives følgende: „Stærke angreb, selv hvor der er sprøjtet tidligt“ (Nordsjælland, Erik Klubien). „Meget forskelligt, men til gengæld er de angrebne planter meget medtaget, specielt på tørre pladser. Efter regnen satte ind, og der kom vækst i planterne, har de rettet sig godt, og angrebet reduceret betydeligt. Sorter: Europeana – Super Star – Orange Triumph“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Mange ret stærke angreb på modtagelige sorter i haver. Der klages over, at sprøjtning ikke hjælper“ (Roskilde, Egon Hansen). „Ingen angreb i planteskolerne endnu“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Almindelige svære angreb“ (Sjælland, Andr. Bjerggård). „Der er stærke angreb i roser de fleste steder. Nogle steder ser man modtagelige sorter helt fri for angreb. Den store forskel på angrebets styrke tyder på, at vækstforholdene og planternes ernæring betyder meget for planternes modstandskraft over for sygdommen“ (Østsjælland, Philip Helt). „Meget stærke angreb, selv hvor de plejer at være fri“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Som man kunne vente, meldug på mange forskellige roser, også blandt dem, der skulle være ret modstandsdygtige, f. eks. 'Super Star'“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „De første angreb på sylngroser viste sig meget tidligt, men der er dog stor forskel på modtagelighed hos de enkelte sorter“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Ja, temmelig alvorligt mange steder, selv på 'Super Star'“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Der er meget tørt i Nordjylland, så melduggen breder sig“ (Nordjylland, J. Fich). „Som følge af det tørre vejr er der kraftige angreb i de modtagelige sorter som Europeana og Super Star“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Grå monilia (*Monilia laxa*) på prydkirsebær. Herom oplyses: „Set et enkelt svagt angreb“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Meget få og svage angreb“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Ingen angreb set i planteskolerne – men der er jo også kun få blomstrende planter“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Nogle steder er der angreb af grå monilia, men de fleste steder er der ingen angreb. Regnbygerne faldt jo meget forskelligt“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ja, den er her også, som sædvanlig, men mindre angreb i år“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Optræder – som sædvanlig – især på *Prunus triloba*“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Har set en del angreb i *Prunus serrulata* og *P. cistena*“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Chrysanthemum-sortrød (*Mycosphaerella ligulicola*) er blevet et alvorligt problem i væksthush, sandsynligvis på grund af for tæt plantning og for ringe luftcirkulation, som følge af varmebesparelse.

Ib G. Dinesen.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*) har hovedsagelig kun optrådt med svage angreb. Overalt i landet bedømmes angrebene som svagere end de sidste års angreb, hvilket skyldes de tørre vejrforhold.

Kornbladlusen (*Macrosiphum avenae*), havrebladlusen (*Rhopalosiphum padi*) og græsbladlusen (*Metopolophium dirhodum*) har kun kunnet findes med meget svage angreb i de fleste kornmarker. Tilflyvningen fra vinterværtplanterne til kornmarkerne har i det kølige, blæsende vejr været ret moderat. Opformeringen af havrebladlus på hæg var i det tidlige forår særdeles kraftig, men angrebene er udeblevet. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver: „På grundlag af ugentlige undersøgelser i 30 til 40 kornmarker må angrebene af bladlus betegnes som svage. Der har været en lille stigning i antal fundne bladlus i slutningen af juni“. Fra Bornholm, hvor angreb af bladlusotorisk starter noget tidligere end i de øvrige egne af landet, skriver Frits Christensen: „Der er i de sidste dage af juni fundet enkelte bladlus på hvede. Bladlusene er endnu kun fundet på bladene, ikke i aksene“.

Kornbladbillen (*Lema spp.*). Kornbladbillen samt dens larve har i flere kornmarker optrådt med stærke angreb (Kr. Jensen, Kibæk og H. Nyborg, Skjern). Frå Årslev skriver Kaj Henriksen, at der kan findes angreb af kornbladbillens larve i alle kornmarkerne, uden at angrebene dog synes at være særlig stærke.

Sadelgalmyggen (*Haplodiplosis equestris*). Enkelte steder i landet, hvor der kunne findes mange sadelgalmyglarver i jorden, fandtes der i de opstillede vindruser en del sadelgalmyg i de første dage af juni, hvilket medførte, at der den 4. juni blev sendt meddelelse om flyvning og æglægning af sadelgalmyggen til planteavlskonsulenterne. I juni måned blev der kun set ringe æglægning rundt omkring i landet. I slutningen af juni måned forekom der igen flyvning af sadelgalmyggen, uden at der dog blev konstateret æglægning i større omfang. Angrebene bedømmes således overalt i landet at være uden større betydning (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Harald Olesen, Brønderslev; J. Kr. Aggerholm, Ålborg; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Johs. Petersen, Rudkøbing; Mikkel S. Holm, Samsø; W. Nøhr Rasmussen, Hillerød; H. Jensen, Asnæs; K. Egede, Ringsted; Peder Pedersen, Tystofte, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Fritfluen (*Oscinella frit*). Angreb er konstateret i enkelte sent såede eller sent fremspirede havremarker i Jylland. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver: „Angreb af fritfluellarver er meget udbredt og har givet betydelig skade i kornafgrøder, der i forvejen var hæmmet af kulde“. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver: „Kraftige angreb af fritfluellarver i havre er almindeligt, navnlig på lavbundsjorder og specielt i sent sået havre. Ofte er det sådan, at

bestanden af aksebærende skud er halveret, måske endnu mere“. Kr. Jensen, Kibæk, skriver: „Den uens fremspiring, og på flere arealer bortfrysning af kornet, har bevirket mange sene planter, hvor der nu er konstateret angreb“. Arne Anthonsen, Give og Vald. Johnsen, Skærbæk, omtaler angreb i havre.

Bælgplanter

Stængelnematoden (*Ditylenchus dipsaci*) har været uden større betydning.

Lucernegnaveren (*Phytonomus variabilis*) har på Næstvedegnen høregtet en 1. års lucernemark meget slemt (J. Marcussen, Næstved).

Bederoer

Bladtæger (*Lygus pabulinus*, *Calocoris norvegicus* o. a.) har optrådt med stærke og udbredte angreb, navnlig langs hegn, men adskillige steder har angrebene strakt sig langt ind i markerne (Kaj Pedersen, Flauenskjold; J. Kr. Aggerholm, Ålborg; J. Kristensen, Skive; Tage Andersen, Skanderborg; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Kr. Jensen, Kibæk; P. Svenstrup, Brande; G. Bank Jørgensen, Give; Jens Kirkegaard, Brædstrup; A. Mortensen, Gram; Anders Winther, Sønderborg; Arne Pedersen, Fåborg; J. Marcussen, Næstved, og Frits Christensen, Rønne).

Bedelusen (*Aphis fabae*) har i juni måned kun optrådt med spredte, svage angreb. Ved bladlusvarslingstjenestens 2. interne meddelelse, der blev udsendt den 2. juli, dækkende perioden fra den 20. til 29. juni, fandtes der af 224 marker kun angreb i 22 pct. af de undersøgte marker, heraf kun 5 pct. med mere end 25 bedelus pr. 50 planter.

Ferskenlusen (*Myzus persicae*) blev første gang konstateret den 20. juni i enkelte bederoemarker i Nordsjælland. I slutningen af juni måned fandtes der ferskenlus i flere bederoemarker landet over, men angrebene må endnu betegnes som ret moderate.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*) har hovedsagelig kun optrådt med svage og ubetydelige angreb. P. Pedersen, Terndrup, skriver således, at der findes almindelig svage angreb, men at bekæmpelse kun har været nødvendig i meget få tilfælde. B. Maybom, Bredebro, skriver ligeledes, at det er almindeligt at finde gnav af både larver og biller, men at angrebene ikke synes at være særlig alvorlige.

Viklerlarver (*Cnephasia spp.*) har kun optrådt med få og ubetydelige angreb (H. Baltzer Nielsen, Hjørring; Harald Olesen, Brønderslev; Poul Olsen, Hobro; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Sv. Aa. Hansen, Varde; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Bredebro, og H. Bertelsen, Nykøbing Sj.).

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*) har de fleste steder i landet kun optrådt med svage og ubetydelige angreb. Fra Ulfborgegnen og Aulum skrives imidlertid om noget mere udbredte angreb i de forholdsvis små bederoer (N. Stigsen, Ulfborg og S. Nørlund, Aulum).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kåltrhipsen (*Thrips angusticeps*) har på sent såede (omsåede) kålroer gjort en del skade (H. Baltzer Nielsen, Hjørring og H. Rasmussen, Nyborg).

Kåltægen (*Eurydema oleracea*). Angreb af kåltægen er konstateret i enkelte kålroemarken ved Skive og på Djursland (J. Kristensen, Skive og Niels Chr. Larsen, Kalø).

Glimmerbøssen (*Meligethes aeneus*). Forholdsvis stærke angreb er konstateret i vårrapsmarkerne landet over. Bekæmpelse har i de fleste tilfælde været meget vanskelig på grund af blomstrende agersennep.

Jordloppe (*Phyllotreta spp.*). Angrebene bedømmes overalt i landet som moderate.

Skulpesnudebillen (*Ceutorrhynchus assimilis*) har overvejende kun optrådt med svage angreb. Fra Bjerringbro, Skanderborg og Løgumkloster omtales imidlertid ret stærke angreb, hvor gentagne bekæmpelser har været nødvendig (H. P. Nielsen, Bjerringbro; Tage Andersen, Skanderborg, og B. Maybom, Løgumkloster).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*) er kun set med svage angreb. P. Pedersen, Terndrup, skriver, at de første symptomer blev set omkring midten af juni måned. Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at der sidst i juni måned kan findes almindelig forekommende symptomer på krusesygegalmyglarvens angreb.

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*). Varsling for 1. generation af skulpegalmyggen blev udsendt til planteavlskonsulenterne den 20. maj. Den 20. juni udsendtes der varsling for 2. generation. Angrebene i de få vinterapsmarker, der findes, bedømmes overalt i landet som ret moderate (B. Maybom, Løgumkloster; Sv. Aage Dueholm, Rønhave; J. C. Tvergaard, Jyderup; N. O. Larsen, Frederikssund, og Aage Madsen, Rødvig).

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*). Angrebene skønnes indtil nu at være forholdsvis svage og i langt ringere omfang, end i de foregående år. H. Baltzer Nielsen, Hjørring, skriver således: „I de senere år har omfang og styrke af kålflueangreb været i aftagende. Der dyrkes igen kålroer på de udsatte egne“. J. J. Søndergaard, Silkeborg, skriver om svage angreb i en kålroemark, der blev iagttaget i dagene omkring den 25. juni. J. Futtrup, Vejle, omtaler pletvis kraftige angreb i en hvidkålsmark.

Kartofler

Kartoffelnematoden (*Heterodera rostochiensis*). Arne Anthon-sen, Give, skriver, at kartoffelnematoden breder sig i småhaverne, og desværre er der fundet angreb hos en stor avler i et kulepladsområde. De mange gengroninger er en latent trussel for nye angreb i marken. De nematod-resistente sorter er meget populære i haverne.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Statens Plantetilsyn er den 7. juni gjort bekendt med fund af én coloradobille i en kartoffelmark ved Padborg. Den 17. juni fandtes en del biller samt æg og larver på gengroninger af kartoffel ved Tange nær Ribe. Den 24. juni fandtes der 2 biller i en mark ved Obbekær, Ribe. Den 26. juni fandtes der ligeledes ved Obbekær en del biller, larver og æg i en bygmark, hvor der sidste år fandtes stærkt angreb af coloradobiller. Der kan i år findes mange gengroninger med angreb. Den 26. juni fandtes 3 biller ved Trollekær, Ribe, og den 27. juni 7 biller ved Varming, Ribe.

Gulerødder

Knoporme (*Agrotis spp.*). På grundlag af ret tidlige lysfælde-fangster af ageruglen og udråbstegnuglen blev der den 24. juni sendt meddelelse til planteavlskonsulenterne om fare for knopormeangreb, navnlig i afgrøder som gulerødder, rødbeder, porrer og løg samt kartofler. Det varme, tørre vejr i juni har begunstiget æglægningen og larveudviklingen. Enkelte steder i landet er der i slutningen af juni måned konstateret angreb af de unge larver. Mikkel S. Holm, Samsø, skriver således: „Larver af knoporme er i år fundet noget tidligere end normalt. I rødbeder og gulerødder er der her i månedens sidste dage konstateret gnav (underjordiske gnav)“.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*). Vi bringer følgende citater: „Gamle espaliertræer tæt besat (burde egentlig fjernes totalt)“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Meget udbredt i en tidligere æbleplantage, der nu er campingplads“ (Guldborg, Lolland, Erik Klubien). „Jeg har ingen angreb set“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ikke endnu“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „Nej, ikke endnu“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ingen angreb“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Ikke set“ (Hornum, E. C. Larsen). „Er ikke konstateret“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Blodlus har taget et stort opsving på grund af den milde vinter“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Blommehveps (*Hoplocampa fulvicornis*). Efter indberetningerne at dømme er der forskel på angrebsgraden i de forskellige egne af landet. Der skrives: „Angrebet har været voldsomt, så blommehøsten bliver nok lille i privathaverne“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har set nogle angreb, der har været ret stærke“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ikke set“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Så godt som ikke set angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Har ikke gjort sig særlig bemærket“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Pæregalmug (*Contarinia pyrivora*). „Angrebet har ikke været stort, så der bliver rigeligt af frugt“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Endnu har jeg ingen angreb set“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ikke set“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Synes jeg ikke at have mødt i plantager, men derimod i haver i 'Clapps Favorite'; hvis skurv ikke havde ødelagt dem, så havde galmuggen“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ikke set“ (Hornum, E. C. Larsen). „Er ikke set i større udstrækning endnu“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Der har været mange pæregalmug, hvor man ikke har sprøjtet“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*) har ikke haft større betydning i denne måned, hvilket også ses af følgende indberetninger: „Ikke bemærket noget usædvanligt, men kun set på få træer“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Trods tørke så at sige ikke set angrebet“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har kun set svage angreb“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ikke set så mange endnu i erhvervet. I privathaver er der mængder, hvor træerne passer sig selv“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Spredte angreb hist og her, men på grund af det kølige vejr har der endnu ikke været mulighed for større opformering“ (Østfyn, Sigurd Thorup). „I de sidste dage er der enkelte steder bemærket spindemider på bladene, men de omfattende og voldsomme angreb, man kunne have ventet efter den meget tørre forsommer, har ikke manifesteret sig – endnu“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Det ser ud til at kunne blive alvorligt. Det er længe siden, jeg så den første spindemide“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Meget lidt“ (Hornum, Chr. Greve). „Er ikke alvorlig

endnu" (Århus, Olav Povlsgaard). „På friland ses alm. svagere angreb på 'Rød Ananas', 'Belle de Boskoop' m. fl." (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Det røde spind er begyndt at røre på sig. Der synes at være mange resistente mider" (Sønderborg, Carl Hansen).

Grønsager

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Dette skadedyr har ikke voldt de store vanskeligheder. Vi citerer: „Få spredte angreb" (Vestsjælland, Eyvind Thorsen). „Intet bemærket" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Har endnu ikke set angreb" (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har ingen angreb set" (Østsjælland, Philip Helt). „Den er der, som sædvanlig" (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Ikke endnu" (Sydfyn, Chr. Greve). „Ingen angreb af betydning" (Århus, Olav Povlsgaard). „Har ikke gjort sig meget bemærket, endnu" (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Kålfluen (*Chortophila spp.*). „En del kraftige angreb, som ikke altid er afværget tilstrækkeligt i erhvervet" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Spredte angreb, især i blomkål" (hele landet, Eyvind Thorsen). „Flere meddelelser end tidligere" (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har set enkelte svage angreb" (Østsjælland, Philip Helt). „Uden bekæmpelse er den slem" (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Vist omtrent „normalt angreb", især på blomkål" (Odense Amt, Grethe Vembye). „Angreb af kålfluelarver almindelige, men ikke noget problem af betydning. Tilsyneladende er angrebene svagere end foregående år, eller også virker bekæmpelsesmidlerne bedre i år" (Årsløv, K. Henriksen). „Hvor der er foretaget bekæmpelse, er der ingen angreb af betydning" (Blangstedgård, Frede Olesen). „En del pletvise angreb" (Hornum, H. Lund). „Hvor bekæmpelse ikke er foretaget, ingen blomkål overhovedet. Hvor der udbringes Agritox før plantning, ses enkelte „væltede" blomkål. Der var overalt i slutningen af maj og begyndelsen af juni lagt mange æg" (Århus, Olav Povlsgaard). „Der kan ikke meldes om stærke angreb i småhaverne, endnu" (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Løgfluen (*Hylemyia antiqua*) har givet problemer, særlig hvor der også har været kultur-mæssige fejl. Herom skrives: „Få koncentrerede angreb i sent lagte løg" (Kbh. - Østjylland, Eyvind Thorsen). „Hørt om svage angreb og set et enkelt" (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Spredte angreb, både i kontrollerede og andre sætteløg" (Nordsjælland, Erik Klubien). „Mange haver har stiftet bekendtskab med den i år. Ikke så heldig en oplevelse, da interessen for køkkenhaverne er begyndt igen" (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Jeg har set et enkelt svagt angreb" (Østsjælland, Philip Helt). „En del angreb i haverne" (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Løgfluens larver huserer en del for tiden, vist især i Zittauerløg (stikløg)" (Odense Amt, Grethe Vembye). „I udplantede løg er set et svagere angreb af løgfluer; i udsåede løg ingen angreb af betydning" (Årsløv, K. Henriksen). „Ikke set endnu" (Sydfyn, Chr. Greve). „I marker med skalotteløg synes angreb af løgfluen mere udbredt end sæd-

vanlig“ (Nordjylland, Jens Fich). „En del angreb – især i stikløg“ (Hornum, H. Lund). „Der ser ud til at være en del stærke angreb i år“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Spindemider (*Tetranychus spp.*) på agurk i væksthushar givet anledning til følgende citater: „Hvor der er udsat rovmider (evt. + spindemider som føde i starten) inden slutningen af april, er spindemider intet problem! For øvrigt mange udbredte angreb“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Kun svage angreb“ (Århus, J. Storm Pedersen). „Jævnt udbredte, men under kontrol de fleste steder“ (Fyn, Egon Jensen).

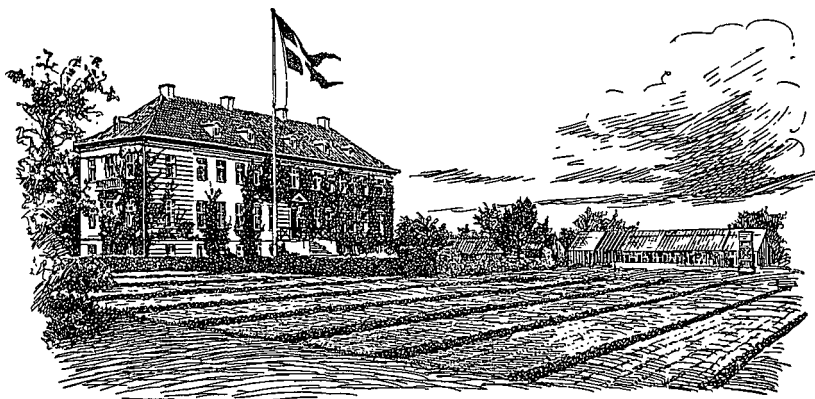
Prydplanter

Bladlus (*Aphididae*) på gran har været uden betydning i sammenligning med sidste år, hvilket også ses af følgende indberetninger: „Intet usædvanligt bemærket“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Flere spredte angreb, især i Nordmannsgran“ (hele landet, Eyvind Thorsen). „Enkelte kraftige angreb af fritlevende bladlus er set på hvidgran (Falster) – i øvrigt vekslende styrke af angreb af galledannende lus på rød-, hvid- og sitkagran“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Chermeslus, ellers ikke“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „En del Nordmannsgran er set angrebet, men som helhed er der næppe sket større skade, sammenlignet med sidste år“ (Odense Amt, Grethe Vembye). „Ingen tegn på skader – kiggede d. 1/7 efter i sitkahegn og på blågran“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Der er endnu ikke set væsentlige angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Rosencikaden (*Typhlocyba rosae*). „Talrige overalt på friland“ (Frederiksborg Amt, C. T. L. Worm). „Kun set et enkelt sted“ (Nordsjælland, Erik Klubien). „Meget almindelig i haver, nogle steder er bladene næsten hvid-gule efter angreb“ (Roskildeegnen, Egon Hansen). „Angrebet var tidligt i gang i de fleste haver, mest på klatre- og slyngroser“ (Roskilde Amt, G. Mayntzhusen). „Der er svage angreb mange steder, men stærke angreb har jeg ingen steder set“ (Østsjælland, Philip Helt). „Ret udbredt i år med det tørre vejr“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Middelsvære angreb“ (Hornum, H. Lund). „Jo, de hvidspættede blade ses i mange haver, men der er ikke mange dyr nu“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Der er set en del angreb, men de synes ikke at være tilgængelige“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Spindemider (*Tetranychus spp.*) på roser i væksthushar givet anledning til følgende citater: „Ret almindelige angreb. Temik kun delvis tilfredsstillende“ (Sjælland, Andr. Bjerggård). „Er almindelig“ (Jylland, Ib Stenberg Pedersen).

Ib G. Dinesen.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

480. Juli 1974

Der blev for juli måned modtaget indberetninger fra 99 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 538 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 128 forespørgsler.

Vejret i juli var karakteriseret ved lave temperaturer efter årstiden, blæst, og usædvanlig megen regn fordelt ujævnt over landet.

Temperaturen var hele måneden under normalen, og de enkelte ugers middeltemperaturer blev med normalen i (): 13,6 (16,4), 14,6 (16,9), 15,0 (16,4), 14,8 (16,6).

Nedbøren kom fortrinsvis i form af byger og var meget ujævnt fordelt.

Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 69 (72), Viborg 90 (77), Århus 110 (72), Vejle 118 (79), Ringkøbing 112 (80), Ribe 102 (82), Sønderjylland 100 (80), Fyn 76 (66), Vestsjælland 73 (65), Frederiksborg - København - Roskilde 76 (73), Storstrømmen 60 (68), Bornholm 61 (60).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Havre-rødsot (*Barley yellow dwarf*) er kun set med svage angreb i enkelte marker.

Meldug (*Erysiphe graminis*) har i vinterhvedemarkerne hovedsagelig kun optrådt med moderate angreb. De stærkest angrebne sorter er Maris Beacon, Caribo og Kranich. I byg bedømmes meldugangrebene de fleste steder i landet som svage og uden større betydning. Fra Lolland-Falster skrives imidlertid om noget kraftigere angreb, end der er set i de seneste år. Sorterne Pallas, Nordal og Tern er kraftigst angrebet (S. Holst Kjeldsen, Nykøbing Fl.).

I havremarkerne er der landet over set meget kraftige angreb, som yderligere har bredt sig i juli måned. J. A. Jacobsen, Ringkøbing, omtaler en del meldug i havremarkerne. Niels Jørgen Nielsen, Herning, skriver: „Man har i år set det særsyn, at der kun har været få og svage angreb i byg, men i adskillige havremarker har der været endog stærke angreb med kraftige belægninger på bladene“. Egon Stokholm, Statens marskforsøg, Højer, skriver: „Angreb af meldug er set i samtlige havremarker med sorten Selma. De sent såede marker er stærkest angrebet. I demonstrationsorterne er Astor og Selma stærkest angrebet, medens Silva er svagest angrebet, og Mustang og Larissa er angrebet midt imellem de nævnte sorter“. N. B. Bagger, Ringe, skriver, at der har været meget stærke angreb af meldug på havre, og alt tyder på, at den i forvejen tørkesvækkede havre går en del ned i udbyttet. Svend Eg, Sorø, skriver, at flere havremarker er særdeles stærkt angrebet af meldug. Angrebene er sidst i juli måned nået helt op på fanebladet. J. Marcussen, Næstved, omtaler, at meldug i havren i år har været meget iøjnefaldende. Aage Madsen, Rødvig, skriver, at der findes en del meldug på byg, men især på havre er der set stærke angreb. Angrebet bredte sig meget i juli måned.

Goldfodsyge (*Ophiobolus graminis*) har i vintersæden hovedsagelig optrådt med moderate angreb. Angrebene bedømmes med tendens til noget kraftigere angreb end sidste år. N. B. Bagger, Ringe, skriver, at der er ret stærke angreb af goldfodsyge på hvede, og især synes Starke II at angribes stærkt. Helge Rasmussen, Nyborg, skriver, at goldfodsyge desværre er temmelig let at konstatere i vintersædmarkerne i år. J. E. Hermansen, Højbakkegård, Tåstrup, skriver, at der stedvis er let kendelige angreb.

I byg bedømmes angrebene ligeledes som noget mere udbredt, men dog overvejende med svage angreb (P. Pedersen, Terndrup; Poul Olsen, Hobro; K. Jessen, Skive; Kr. Jensen, Kibæk; Arne Anthonsen, Give; A. Mortensen, Gram; R. Munch-Andersen, Odense; Chr. Christensen, Holbæk, og Aage Madsen, Rødvig).

Knækkefodsyge (*Cercospora herpotrichoides*) har i vintersæden optrådt med forholdsvis moderate angreb. Fra Lolland-Falster betegnes angrebene som sjældne, men der kan i enkelte forsøg ses tydelige udslag på behandling med bl. a. Benlate (S. Holst Kjeldsen, Nykøbing Fl.). Frits Christensen, Rønne, skriver: „Enkelte steder er der fundet meget stærke angreb af knækkefodsyge i vinterhvede. Angrebene optræder, hvor forfrugten har været rajgræs og flere års bygdyrkning forud for rajgræsset“.

I vårsædmarkerne bedømmes angrebene af knækkefodsyge som moderate.

Nøgen bygbrand (*Ustilago nuda*) bedømmes, navnlig i sorterne Mona og Nordal, som ret udbredt. Af andre i indberetningerne nævnte sorter, angrebet af nøgen brand, nævnes Rupal, Lami og Tern (H. Pedersen, Thisted; P. Pedersen, Terndrup; K. Jessen, Skive; H. P. Nielsen, Bjerringbro; S. Andreassen, Lemvig; Niels Jørgen Nielsen, Herning; Kr. Jensen, Kibæk; Sv. Aa. Hansen, Varde; A. Mortensen, Gram; A. S. Asmussen, Svendborg; N. B. Bagger, Ringe; R. Munch-Andersen, Odense; Mogens Jakobsen, Odense; Helge Rasmussen, Nyborg; Mikkel S. Holm, Samsø; H. Jensen, Asnæs; Stanley Jørgensen, Høng; Svend Eg, Sorø; Aage Madsen, Rødvig; J. E. Hermansen, Tåstrup; Sv. Aa. Pedersen, Stege; Erling Madsen, Nykøbing Fl., og Frits Christensen, Rønne).

Hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*) er konstateret enkelte steder, hvor der er anvendt uafsvampet såsæd af egen avl (A. S. Asmussen, Svendborg og T. Møller, Køge).

Gulrust (*Puccinia striiformis*) bredte sig noget i juli måned i vinterhvedemarkerne. Angreb i aksene er konstateret i noget større omfang end sidste år. Angrebene bedømmes overalt i landet imidlertid som noget svagere end sidste år. Angrebene bedømmes stærkest i sorten Kranich, medens der for Starks vedkommende er tale om noget svagere angreb, medens Solid bedømmes som svagest angrebet af de mest dyrkede sorter (K. Jessen, Skive; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Erik Fredenslund, Kolind; E. Ellegaard Jørgensen, Esbjerg; Vald. Johnsen, Skærbæk; A. S. Asmussen, Svendborg; R. Munch-Andersen, Odense; Mogens Jakobsen, Odense; Helge Rasmussen, Nyborg; Mikkel S. Holm, Samsø; H. Jensen, Asnæs; P. Bækgaard, Jyderup; Stanley Jørgensen, Høng; Svend Eg, Sorø; J. Marcussen, Næstved; Aage Madsen, Rødvig; J. E. Hermansen, Tåstrup; A. Ploug-Jørgensen, Hillerød; Sv. Aa. Pedersen, Stege; S. Holst Kjeldsen, Nykøbing Fl., og Frits Christensen, Rønne).

Gulrust i vårhvede findes hovedsagelig kun med svage angreb. Erik Fredenslund, Kolind, skriver imidlertid, at gulrust i vårhvede (Sappo og Kolibri) er på det seneste blevet meget udbredt i Kolindsund. R. Munch-Andersen, Odense, skriver, at der i de fleste vårhvedemarker kun kan findes svage

angreb af gulrust. Især i én mark på Langeland kan der imidlertid findes stærkere angreb.

Gulrust på byg er konstateret med svage angreb enkelte steder i landet. J. E. Hermansen, Tåstrup, skriver således, at gulrust på byg forekommer, men angrebene er yderst svage og uden økonomisk betydning. Gulrusten har ikke bredt sig fra kunstigt smittede parceller, hvor rusten i øvrigt udviklede sig yderst langsomt.

Bygrust (*Puccinia hordei*) er konstateret enkelte steder i landet, dog med de kraftigste angreb i det sydlige Sjælland og på Lolland-Falster (J. E. Hermansen, Tåstrup; Sv. Aa. Pedersen, Stege; S. Holst Kjeldsen, Nykøbing Fl., og Frits Christensen, Rønne).

Byggens skoldpletsyge (*Rhynchosporium secalis*) findes kun med svagere angreb, navnlig i sorterne Tern og Lofa.

Byggens sribesyg (*Helminthosporium gramineum*) forekommer i år noget mere udbredt end sædvanligt i bygmarkerne. Ved en undersøgelse foretaget af Statens plantepatologiske Forsøg er der konstateret følgende pct. marker med angreb af sribesyg, hvor tallene i () angiver undersøgte marker: Køgeegnen 12 (100), Holbækegnen 19 (75), Kalundborgegnen 20 (25), Ringstedegnen 19 (75), Vestfyn 3 (100), Als-Sønderjylland 5 (110). I langt de fleste angrebne marker forekom der kun enkelte planter med sribesyg. I enkelte marker fandtes indtil 3 pct. planter, men der foreligger indberetninger om marker med ca. 15 pct. angrebne planter (Torben Møller, Køge). A. Mortensen, Gram, omtaler ligeledes angreb af sribesyg i en bygmark. Fra Bornholm skriver Frits Christensen: „Stærke angreb af byggens sribesyg er fundet i 4 arealer med Emir-byg. Der er i de 4 tilfælde tale om såning af byg af egen avl i ca. 5 år uden afsvampning. Angrebene skønnes at ville nedsætte udbyttet med ca. 20 pct. på de 2 stærkest angrebne ejendomme“.

Bælplanter

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*). K. Henriksen, Årslev, skriver, at de sidst ansatte blomster på konserver-ærter er angrebet af gråskimmel og helt ødelagt. Angrebet er uden økonomisk betydning, da det kun er en til få blomster pr. plante, der er ødelagt.

Bederoer

Virusgulst (*Beta virus 4*) er konstateret rundt omkring i landet i de allersidste dage af juli måned. Angrebene er endnu hovedsagelig kun set i enkelte planter, medens egentlige pletter endnu er sjældne (P. Pedersen,

Terndrup; A. Winther, Sønderborg; Mikkel S. Holm, Samsø, og N. M. Nielsen, Ubby).

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp.* o. a.) bedømmes i det store og hele som ret moderat. Enkelte steder tales der imidlertid om noget stærkere angreb i de roemarkers, som er blevet omsået (K. Jessen, Skive og Vald. Johnsen, Skærbæk).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*). Niels Jørgen Nielsen, Herning, skriver, at der på Herningegnen endnu kun er små arealer med kålroer, hvor markerne i år er groet særdeles godt til. Tilfældigt blev der imidlertid konstateret ret slemme angreb af kålbrot i sådanne kraftige marker.

Kartofler

Vækstrevner synes i år at være ret udbredte i adskillige kartoffelmarker. Harald Jensen, Asnæs, omtaler således en mark med Octavia, hvor næsten alle knoldene havde vækstrevner.

Bladrullesyge (*Solanum virus 14*) og rynkesyge (*Solanum virus 2* (Y)) findes meget udbredt i kartoffelmarkerne landet over (Aage Bach, Tylstrup; K. Jessen, Skive; S. Nørlund, Aulum; Mikkel S. Holm, Samsø, og N. M. Nielsen, Ubby). J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver: „Der er flere bladrullesyge planter i år end tidligere, selv om der i de fleste tilfælde skal tælles i promiller. De stærkere angreb skyldes sikkert, at det var meget vanskeligt at sprøjte kartoflerne ned sidste år, hvorved bladlusene har haft lejlighed til at overføre smitten, da kartoflerne stod for længe med grønne blade“.

Sortbensyge (*Pectobacterium carotovorum* var. *atrosepticum*) bedømmes i det nordlige Jylland som uden større betydning (Aa. Bach, Tylstrup; O. Th. Nielsen, Viborg, og H. P. Nielsen, Bjerringbro). I den øvrige del af landet bedømmes angrebene som noget kraftigere og i adskillige tilfælde som særdeles kraftige. I flere tilfælde nævnes den nye sort Octavia som stærkt angrebet af sortbensyge (S. Nørlund, Aulum; L. Hangaard Nielsen, Videbæk; Niels Jørgen Nielsen, Herning; P. Svenstrup, Brande; Arne Anthonsen, Give; G. Bank Jørgensen, Give; H. Jensen, Asnæs; Chr. Christensen, Holbæk; N. M. Nielsen, Ubby, og Frits Christensen, Rønne). J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver: „Der har aldrig tidligere i de sidste 35 år været set så voldsomme angreb af sortbensyge. I det materiale, jeg har kontrolleret i klasse A, er ca. 1/3 af arealerne kasseret på grund af sortben, ofte med 10–15 pct. angrebne knolde. At de stærke angreb skyldes dårlig opbevaring, er der ingen tvivl om, det har vi utallige eksempler på i år. Dertil kommer, at der er sendt læggekartofler ud,

som lå i jorden den berømte oktober nat i 1973, da kartoflerne delvis frøs i jorden. I disse kartofler er der fundet op til 20 pct. med sortbensyge“. Georg Nissen, Rødning, skriver: „Sygdommen optrådte meget lempeligt ved kartoflernes fremkomst, men udviklede sig med en usædvanlig voldsomhed senere hen. Mange arealer til markkontrol har måttet kasseres på grund af sortbensyge. Arealer med 5–10 pct. sortbensyge planter har ikke været ualmindelig, og der er konstateret op til 25 pct. syge planter“.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) blev konstateret i enkelte tilfælde bl. a. i Nordsjælland (N. O. Larsen, Frederikssund). På grundlag af disse begyndende fund, samt det fugtigere vejrlig blev der den 3. juli udsendt sprøjtevarsling til planteavlskonsulenterne m. fl. samt Danmarks Radio og Ritzaus Bureau. I kartoffelmarkerne kunne der imidlertid først i de sidste dage af juli findes angreb, som flere steder bredte sig stærkt. Per A. Hansen, Borris, skriver, at det første angreb blev iagttaget i sorten Primula den 19. juli på 2 lokaliteter samt på 2 lokaliteter med Bintje samme dato. P. Svenstrup, Brande, skriver, at der først i de sidste dage af juli er set skimmel alm. udbredt, men stadigvæk kun med få spredte pletter. De første Bintjemarker bliver nu nedsprøjtet i disse dage, da det regner for meget til at holde markerne helt fri for skimmel ved sprøjtning. Arne Anthonsen, Give, omtaler, at han først den 30. juli så den første skimmelplet i en kartoffelmark. G. Bank Jørgensen, Give, skriver, at mange kartoffelavlere har været for langsomme til at komme ud med de forebyggende sprøjtninger. Der findes i dag skimmel i de fleste marker, dog endnu ikke så kraftigt, men varmere nætter kan hurtigt ændre billedet. J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver, at der først i de allersidste dage af juli blev set kartoffelskimmel i enkelte marker. Den 1. august fandtes kartoffelskimmelen udbredt, og enkelte steder med udbredte angreb.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) har hidtil ikke voldt problemer, dog oplyses der om flere angreb, især hos de tidlige sorter (hele landet, Eyvind Thorsen). Vi citerer: „Der er ikke megen skurv på æbletræerne, men med det fugtige vejr, vi har nu, kommer det vel“ (Østsjælland, Philip Helt). „Uden betydning“ (Østfyn, S. Thorup). „Ikke i velsprøjtede plantager og meget lidt i haverne“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Endnu ikke set, men de stadige byger i juli har forbedret skurvens muligheder“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Forbløffende lidt efter vejret“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Skurvfaren lurar i de fugtige områder, men den har endnu ikke vist sig“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen).

Pæreskurv (*Venturia pirina*). Heller ikke denne sygdom har voldt besvær. Kun de steder, hvor sprøjtning ikke har fundet sted, er sygdom iagttaget i større grad. Vi citerer: „Temaelig almindelig i haverne. Derimod ikke i plantagerne. Den tørre forsommer kunne skurven ikke klare så godt“ (Sydfyn, Chr. Greve). Konsulent Aage Lauritsen, Sydfyn og øerne, begrundar den ringe tilstedeværelse af skurv med, at der var tørt i pæreskurvens farligste periode lige efter blomstring. M. Surlykke, sydlige Sønderjylland, fortæller om begyndende angreb på frugterne, især hos sorterne Williams og Grev Moltke, og endelig oplyser Hornum forsøgsstation, at sygdommen kun er iagttaget i ubetydelig styrke.

Meldug på æbletræer (*Podosphaera leucotricha*). Sygdommen er jævnt udbredt ifølge indberetterne. Henrik Nielsen, Sjælland, Lolland-Falster, oplyser, at sygdommen er temmelig alvorlig også på frøstammer til forædling. Vi citerer: „Få spredte angreb“ (København, Eyvind Thorsen). „Der har været meget meldug på modtagelige sorter og ikke mindst på espaliertræer“ (Østsjælland, Philip Helt). „Synes stærkere end sædvanlig“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Almindelig og stærkt udbredt“ (Østfyn, S. Thorup). „Meget udbredt i sommer både langs kyster og inde i landet; men er standset lidt på grund af regnen“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Melduggen florerer stadig“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Stikkelsbærdræber på solbærbuske (*Sphaerotheca mors-uvaë*) har ikke voldt problemer, hverken i privat havebrug eller i erhverv. Dog skriver Henrik Nielsen, Sjælland, Lolland-Falster, at der stadig ses alvorlige angreb under tiltrækning af planterne – især hvor væksten er kraftig og blød. Det skal tilføjes, at adskillige indberettere skriver, at de overhovedet ikke har set sygdommen i år.

Grønsager

Meldug i jordbær (*Sphaerotheca macularis*). Som det vil fremgå af følgende citater, er det især 'Zefyr', hvori sygdommen har været alvorlig. Vi citerer: „Der har været nogen meldug i jordbær de fleste steder, værst i 'Zefyr'. Enkelte steder – hos erhvervsavlere – har angrebet været slemt“ (Østsjælland, Philip Helt). „Har været usædvanlig slem i sorten 'Zefyr'“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Der var lidt i 'Zefyr', men kun i ringe omfang“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „I næsten alle 'Zefyr'-plantninger var der meldug“ (Sydfyn, Chr. Greve). En interessant iagttagelse: „Har voldt store kvaler i 'Zefyr' mange steder, men hvor bærrerne står som mellemkultur i unge æbleplantager, der sprøjtes mod meldug, har bekæmpelsen også i jordbærrerne vist sig meget tilfredsstillende“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Stærke angreb på 'Zefyr' flere steder“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Enkelte steder blev bærrerne ubrugelige hos erhvervsavlerne. Meldug ses på bladene i alle 'Zefyr' og mest, selvfølgelig, hvor der ikke sprøjtes“ (Århus, Olav Povls-gaard). „Begyndende angreb set. Det er 'Zefyr', der er mest modtagelig“ (Nordjylland, Jens Fich).

Gråskimmel på tomat (*Botrytis spp.*) har tidligere ikke voldt besvær og slet ikke i væksthuse, men nu har sagen ændret sig. Gråskimmel er ved at blive et endog meget alvorligt problem i denne kultur, men også i agurk og peber er den til gene. Herom skriver Egon Jensen, Fyn: „Gråskimmel jævnt udbredt, et problem i både tomat, agurk, peber m. m. Vejrforholdene i forbindelse med oliepriserne får skylden, men „skæv“ gødskning ser også ud til mange steder at være medvirkende“.

Fløjlsplet på tomat (*Cladosporium fulvum*), der tidligere var af ringe betydning under væksthushold, er blevet noget af en plage mange steder, især i sorterne Revermun og Growers Pride. Heldigvis er flere sorter resistente, som f. eks. de temmelig udbredte sorter Clavex og Cross Selfey. Da der ikke kan herske tvivl om, at den primære årsag til problemets opståen skyldes utilstrækkelig luftcirkulation og dermed forøget risiko for nedslag, kan det måske resultere i nye overvejelser vedrørende sortvalg. Vi citerer: „Der har været en del angreb, men Tecto har kunnet holde angrebet nede, normal sprøjtning 0,05 pct., med 1 liter til 4–5 m², hver 10. dag. I et enkelt tilfælde set koncentrationsprøjtning med godt resultat“ (Sjælland, Thor Haugstrup). „Fløjlsplet findes overalt i 'Revermun', men er i år også set for første gang i 'Isobella' (A, B resistent)“ (Fyn, Egon Jensen). „I amatørhuse klages over uregelmæssig vækst, begyndende fløjlsplet, der antagelig for en stor del skyldes klimaet“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Kartoffelskimmel på tomat (*Phytophthora infestans*) er begyndt på frilandstomaterne, skriver Carl Hansen, Sønderborg. Vi kan tilføje,

at adskillige forespørgsler har bekræftet, at denne kultur adskillige steder er skadet som følge af sygdommens tilstedeværelse. Hvor der har været sprøjtet med effektive svampemidler, er sygdommen dog ikke iagttaget.

Sort-rod-råd på agurk (*Phomopsis sclerotioides*). Vi citerer: „Udbredt i næsten alle de virksomheder, der ikke bruger afgrænset bed. Dette hænger dog sikkert sammen med, at netop disse virksomheder repræsenterer en meget stor procentdel med middelmådig til lav hygiejnisk standard“ (Fyn, Egon Jensen).

Agurkesyge i melon (*Didymella bryoniae*). Især set på sent udplantede meloner, der tillige har været svækket på grund af uheldige vejrforhold. Herved har agurkesyge fået bedre fat. I nogle tilfælde er udbyttet langt under halvdelen af det normale. (København, N. P. Holmenlund).

Prydplanter

Chrysanthemum-sortrød (*Mycosphaerella ligulicola*) er meget udbredt; ses i år også på blomster og stængler. Det er især sorterne Spider og Snowstar, der ødelægges og til en vis grad også Marble-sorterne. Sygdommen er først og fremmest udbredt de steder, hvor man ikke har sprøjtet forebyggende med svampemidler. Der kan ikke herske tvivl om, at den højere fugtighed, som følge af oliebesparelser, er den primære årsag til, at et sådant problem opstår. (København, N. P. Holmenlund).

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) har ikke haft nogen betydning. Vi citerer: „Spredte angreb både på buketrosor og theybrider“ (hele landet, Eyvind Thorsen). „Uden betydning i planteskolerne indtil nu“ (Sjælland, Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Der er en del stråleplet på roserne, men måske alligevel knapt så meget, som der plejer at være“ (Østsjælland, Philip Helt). „Har kun set et enkelt angreb i 'Alain', men 'Allgold' klarer sig fri endnu“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*). Vi citerer: „Begrænset udbredelse i forhold til juni“ (hele landet, Eyvind Thorsen). „Der har været meget meldug på roserne på friland, men den sidste tid har vejret hjulpet godt til med bekæmpelsen. Nu er sygdommen mindre udbredt, end den var ved månedens begyndelse“ (Østsjælland, Philip Helt). „Normale angreb i de fleste sorter, især i espalierroser“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „I alle haver mere eller mindre, især langs kysterne“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Har været der hele sommeren på de modtagelige sorter, men ikke så slemt som sidste år. 'Frensham' og 'Europeana' har jeg kasseret; trist nok, da de ellers er smukke og kraftige“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „I løbet af den sidste måned kraftige angreb på klatroser. De lave roser er ligeledes ofte svagt til middel angrebne“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Angreb set flere steder i planteskolekulturer“ (Nordjylland, Jens Fich).

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Havrenematoden (*Heterodera avenae*) har hovedsagelig kun optrådt med svage og ubetydelige angreb. Fra Bornholm skriver Frits Christensen imidlertid: „I flere tilfælde er der fundet meget stærke angreb af havrenematoder i byg. På en gård i Vestermarie sogn er angrebene så voldsomme efter 15 års bygdyrkning, at udbyttet skønnes at blive mere end halveret i forhold til normal kornudbytte for området“.

Kornbladlusen (*Macrosiphum avenae*), havrebladlusen (*Rhopalosiphum padi*) og græsbladlusen (*Metopolophium dirhodum*) har i det meste af juli måned kun optrådt med svage angreb de fleste steder i landet. Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at der ved gennemgang af forsøg flere steder er stødt på ret betydelig udbredelse af bladlus i aks og på blade af byg og havre. Angrebene synes at være kraftigere end tidligere i dette område. R. Munch-Andersen, Odense, skriver, at bladlusene i hveden har bredt sig en del i sidste halvdel af juli måned, men parasiteringen er nu begyndt. Fra Lolland-Falster skriver S. Holst Kjeldsen om svage angreb, og at bekæmpelse kun undtagelsesvis har været nødvendig, men at der er foretaget nogen rutinesprøjtning. Frits Christensen, Rønne, omtaler meget svage angreb af bladlus i både byg, havre og hvede de 3 første uger i juli. Der blev dog aldrig rigtig nogen opformering af de bladlus, vi kunne finde i de første dage af juli måned.

Den hessiske flue (*Mayetiola destructor*). Arne Hansen, Odense, omtaler et stærkt angreb af den hessiske flue i en bygmark, hvor der har været byg i nogle år. En halv ha af marken var meget stærkt angrebet, hvorefter angrebet var aftagende jo længere man kom ind i marken, der var på 9 ha, men der kunne findes enkelte angrebne strå i det meste af marken.

Den orange-gule hvedemyg (*Setodiplosis mosellana*). Frits Christensen, Rønne, skriver, at der er fundet larver af den orange-gule hvedemyg i enkelte hvedeaks.

Sadelgalmyggen (*Haplodiplosis equestris*) synes at have været uden større betydning. Kun fra Lolland-Falster, skrives der om meget svage angreb i enkelte marker (S. Holst Kjeldsen, Nykøbing Fl.).

Råger (*Corvus frugilegus*). N. Engvang Hansen, Allingåbro, skriver: „Store lokale skader af råger er i år konstateret i byg, navnlig i lejesæd- og tørkepletter. Det ser ud til, at rågerne ikke lander i en kornmark, der står op. A. Mortensen, Gram, skriver ligeledes, at råger har været meget hårde ved

byggen, idet store flokke har slået sig ned og nedtrampet kornet og selvfølgelig ødt kernerne.

Bælgplanter

Bedelus (Aphis fabae). E. Holm Hansen, Tystofte, skriver, at der i midten af juli fandtes begyndende, pletvise angreb af bedelusen i hestebønnerne.

Bederoer

Bladtæger (Lygus pabulinus, Calocoris norvegicus o. a.) har i år optrådt med kraftige og til tider meget stærke angreb i bederoemarkerne. A. S. Asmussen, Svendborg, skriver således: „De sidste 6–8 uger har opvist kraftige og vedvarende angreb af havetæger i bederoer, specielt og værst, hvor der findes læ (hegn). De „virusgulsotagtige“ symptomer er yderst almindelige, men med de buklede blade, der er mærket af tægens sugning“.

Bedelus (Aphis fabae) har kun optrådt med forholdsvis moderate angreb. I den sidste halvdel af juli måned skete der imidlertid en lille opformering af bedelusen. Ved udsendelse af 5. og sidste interne meddelelse til bladlusvarslingstjenesten fandtes der af i alt 128 undersøgte marker bedelus i 59 pct. af de undersøgte marker, og heraf kun 20 pct. med stærke angreb, d.v.s. med mere end 25 bedelus pr. 50 planter. Angrebene har ikke givet anledning til udsendelse af sprøjtevarsel i 1974.

Ferskenlusen (Myzus persicae) har ligeledes kun optrådt med svage angreb rundt omkring i landet. Ved udsendelse af 5. og sidste interne meddelelse til bladlusvarslingstjenesten fandtes der af 128 undersøgte marker 45 pct. angrebne marker, og heraf 15 pct. med stærke angreb, hvilket vil sige med over 10 ferskenlus pr. 50 planter. Angrebene har således i 1974 for ferskenlusens vedkommende været meget moderate og slet ikke i det omfang, som der kunne forventes efter den ret store overvintring i bederoekulerne. Bladlusvarslingstjenestens arbejde har dermed vist sin værdi ved at kunne følge angrebene sommeren igennem.

Knoporme (Agrotis spp.) har ødelagt en del omsåede bederoemarkere, hovedsagelig i Jylland. Poul Olsen, Hobro, skriver således: „I de mange omsåede roemarkere, vi desværre har haft her på egnen i år, har der de fleste steder været alvorlige angreb af knoporme. Samtidig har markerne været hjemløst af store fugleflokke, i særlig grad af måger, der yderligere har forstærket skaden“. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver: „Knoporme optræder i mange tilfælde helt ødelæggende i de omsåede roemarkere, i såvel kål- som bederoer. De små roeplanter bliver helt ødelagt, og i flere tilfælde er der forsøgt med at så en anden afgrøde“. J. J. Søndergaard, Silkeborg: „Ved månedens begyndelse gik mange planter ud i nogle omsåede bederoemarkere. Det viste sig

at være forårsaget af gnav af knoporme, som man ved at skrabe i jorden omkring planterne kunne finde i et stort antal på forskelligt udviklingstrin. De små planter havde ingen mulighed for at klare sig over for dette angreb“. Niels Jørgen Nielsen, Herning, omtaler ligeledes enkelte roemark, der har været ret slemt angrebet af knoporme. Arne Hansen, Odense, skriver, at en bederoemark, som var omsået omkring 1. juli, blev, efter at roerne var kommet op, totalt ødelagt af knoporme sidst i juli måned. Hver eneste roe i marken, der var på 2 ha, var bidt over lige i jordoverfladen.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållusen (*Brevicoryne brassicae*) har hovedsagelig kun optrådt med svage angreb. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver således om spredte og kun enkelte angreb af betydning. K. Henriksen, Årslev, skriver: „Angreb af kållus findes i de fleste kålarter, og som sædvanlig er kållusen vanskelig at bekæmpe med parathion alene, selv ved tilsætning af spredemidler“. N. M. Nielsen, Ubbø, skriver: „Kållusen findes jævnt udbredt i alle kålroemark, men endnu kun med svage angreb“.

Bladribbesnudebiller (*Ceutorrhynchus quadridens*). K. Henriksen, Årslev, omtaler angreb af bladribbesnudebillens larve i flere kålarter, men værst i blomkål, hvor angrebet til trods for forebyggende sprøjtninger ca. hver 14. dag ikke har kunnet holdes nede.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*) har hidtil kun optrådt med moderate angreb, som overalt i landet bedømmes som uden betydning.

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*) har i vinterrapsmarkerne kun optrådt med moderate angreb. Angrebene i vårrapsmarkerne bedømmes som meget svage.

Den lille kålflue (*Chortophila brassicae*) synes hovedsagelig kun at have optrådt med svage angreb i kålroemarkerne landet over. P. Pedersen, Terndrup, skriver imidlertid, at angrebene er meget voldsomme både i mark og have. Angreb på 20–40 pct. af kålroeplanterne ses jævnligt, men da kålroeavlens her på egnen er ret minimal på grund af tidligere svære angreb, er skaden som helhed begrænset. Fra Hobro skriver Poul Olsen, at der endnu ingen alvorligere angreb findes i kålroemarkerne, hvorimod der er set helt ødelæggende angreb på forskellige kålkulturer i haver. J. J. Jakobsen, Grindsted: „På grund af dårlig spiring af sukkerroerne er der omsået en del af disse marker med kålroer, således at vi i år har ret store arealer med kålroer. Kålroerne blev på denne egn omtrent udryddet i 1952 på grund af kålflueangreb, men det er tilsyneladende nu ebbet ud, i alle tilfælde har vi kun set meget små

angreb af kålfluelarver til dato". A. S. Asmussen, Svendborg, skriver, at angrebene i kålarterne til konserverbrug er under udvikling og synes at blive ret alvorlige.

Kartofler

Kartoffelnematoden (*Heterodera rostochiensis*). P. Svenstrup, Brande, skriver: „Der bliver desværre flere og flere lokaliteter med angreb af nematoder, og i år synes der at have været særlig mange. Arne Anthonsen, Give: „Der er i år fundet et meget alvorligt angreb hos en stor kartoffelavl. Det er fortsat påkrævet, at der her på egnen er agtpågivenhed over for kartoffelnematoden. I Thyregod sogn er der op til 45 landmænd med kartoffelnematoder, og det kan ikke undgås, at dette udøver en infektionsrisiko. Trods alt kan man let få smitte tilført marken, navnlig når der i år er eksempler på, at kartofler har overvintret i 4 år som „ukrudt“ efter en kartoffelafgrøde“. Fra Bornholm skriver Frits Christensen: „Angreb af kartoffelnematoder bliver år for år stærkere på Bornholm, især rundt omkring i private haver og kolonihaveforeningen, men også i mange landbrug, hvor der køres for meget med ensidig kartoffeldyrkning på de samme arealer, forværres angrebene for hvert år. Det er på høje tid nematodresistente kartoffelsorter kommer ind i dyrkningen“.

Ferskenlusen (*Myzus persicae*). Niels Jørgen Nielsen, Herning, omtaler en del kartoffelmarker, der synes at være stærkt angrebet af mange ferskenlus.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). Statens Plantetilsyn er i juli måned gjort bekendt med 18 fund af coloradobillen og dens larve. Ved Ribe blev der på 1 lokalitet fundet vinterbiller, 2 lokaliteter med larver. Ved Tinglev blev der fundet 7 lokaliteter med vinterbiller samt 4 med larver. I Næstved ved Holmegårds Mose blev der midt i måneden fundet en enkelt vinterbille ved en markvej. Ved Gedser blev der fundet 1 lokalitet med larver. På Bornholm blev der fundet larver 2 steder, henholdsvis ved Rønne og Nekso.

Gulerødder

Gulerødsfluen (*Psila rosae*). Harald Jensen, Asnæs, skriver, at der findes en del angreb i tidlige gulerødder på lune pladser ved hegn og bygninger. Agritox bejdse anvendt omkring 1. marts har næppe stor betydning 70–80 døgn efter.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Harald Jensen, Asnæs, omtaler, at der findes stærke angreb på gulerødder og rødbeder midt i juli måned på enkelte lokaliteter på Lammefjorden.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer

Bladlus på frugttræer (*Aphididae*) har ikke voldt problemer. Vi citerer: „Kun angreb i kirsebær har været af betydning (skudspidser) i planteskolerne“ (Sjælland, Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Kun lidt og meget spredt i haverne“ (Nordsjælland, Erik Klubien). „Der har været mange tilløb til angreb, men jeg har ikke set plantager, hvor angrebene har udviklet sig til noget alvorligt“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Lidt hist og her“ (Østfyn, S. Thorup). Endelig oplyser Jens Fich, Nordjylland, at der, hvor lusene har fået fat, er de svære at få udryddet til bunds.

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*) er åbenbart af langt mindre betydning end på tilsvarende tidspunkt sidste år. Kun fra Sydfyn og øerne skriver Aage Lauritsen, at der findes mange angreb.

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*). Vi citerer: „Er uden betydning i planteskolerne indtil nu“ (Sjælland, Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Kun få og tilsyneladende under kontrol“ (Østfyn, S. Thorup). „Der synes så småt at komme stærkere angreb“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Har været forbavsende passive hele forsommeren, men fra en halv snes døgn ind i juli er angrebene begyndt, og er nu almindelige, hvor frugtavlere ikke har været opmærksomme nok. Mange frugtavlere er for længe om at erkende angrebene eller slår sig til tåls med, at det kun findes i nogle få træer, men bliver så narret af udbredelsens hurtighed og får sprøjtet for sent“ (Sydfyn og øerne, Aage Lauritsen). „Miderne er stadig en plage“ (Sønderborg, Carl Hansen). „De er ikke slemme. Træer med voldsomme angreb sidste år er frie i år, også uden bekæmpelse“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Grønsager

Løgfluelarven (*Hylemyia antiqua*) er som sædvanlig af ret stor betydning, idet angreb er konstateret på de fleste lokaliteter. Vi citerer: „Der er faktisk angreb at finde i skalotterne i alle haver. Nogle steder er løgene helt ødelagt“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Angrebene er ret hyppige i småhaverne, værst på skalotterne“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Gulerodsfluelarven (*Psila rosae*) ses som spredte angreb overalt, meddeler indberetterne.

Kålfluelarven (*Chortophila brassicae*) har ikke været særlig alvorlig, hvilket er imod forventning, da der foregik en ret kraftig æglægning sidst i juni, skriver C. T. L. Worm, Frederiksborg amt. Chr. Greve, Sydfyn, oplyser,

at man især ser angrebene i haverne, og Olav Povlsgaard, Århus, oplyser, at man der kun har iagttaget skadedyrene i blomkål, medens de ikke har angrebet hvidkål og rosenkål.

Mellus (*Aleurodidae*) ses som sædvanlig under væksthushold, men desværre også i mere og mere udpræget grad på friland, og da især i jordbær. Herom oplyser adskillige indberettere: „De har åbenbart akklimatiseret sig til at trives på jordbærplanter“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Tomat – en del angreb, men blåsyre har kunnet klare problemerne selv med nedsat koncentration, 20–25 gram pr. 100 m³ i stedet for de anbefalede 30–40 gram/100 m³. De enkelte steder, hvor 'Encarsia formosa' er udsat, har man kunnet holde angrebet nede – men der skal udsættes snyltehvepse, straks man ser angrebet“ (Sjælland, Thor Haugstrup). „I både tomater og agurker i hus er de et problem. Blåsyre virker godt, men endnu ser vi skader her og der, selv om ændret behandlingsteknik (specielt vandingerne forud) har hjulpet meget“ (Fyn, Egon Jensen). „Et enkelt tomathus er virkelig set skadet, men ellers udvikles angrebet noget langsommere end sidste år; men dyrene er der faktisk alle steder, bl. a. på fuglegræsset i bunden“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Væksthusspindemiden (*Tetranychus urticae*). Vi citerer: „Væksthusspindemiden har ikke kunnet lide det fugtige, kølige vejr, og er ikke det problem, som den plejer at være på denne årstid. Bekæmpelsesforsøget med rovmidler har været 100 pct. succes i år i de 3 virksomheder, hvor det har kørt“ (Fyn, Egon Jensen).

Prydplanter

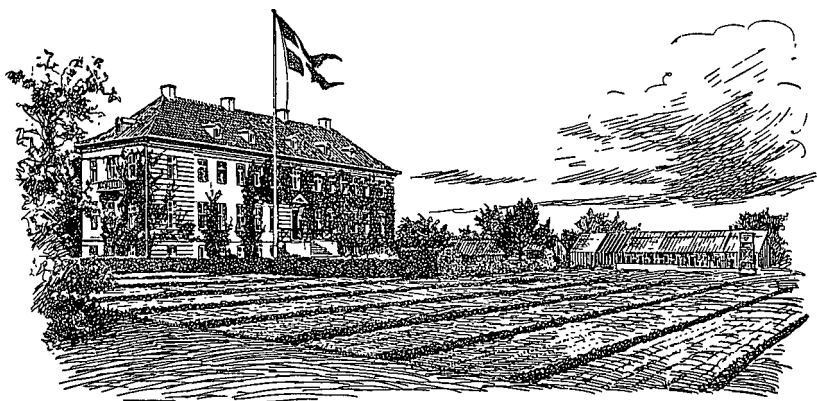
Fyrreskudvikleren (*Evetria buoliana*) er efterhånden en særdeles alvorlig plage, og så vidt man kan bedømme, især i Nordøstsjælland. Følgende citater vidner herom: „Der er set mange og kraftige angreb i planteskolerne i år. Som sædvanlig mest i *Pinus contorta*, dernæst i *Pinus mugo*. Ses også i *Pinus nigra austriaca*, omend i svagere grad“ (Sjælland, Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Flere angreb på skovfyr“ (Sjælland, Eyvind Thorsen). „Mere udbredt i de senere år“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Angreb hører til sjældenhederne i småhaverne“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Flere angreb end sædvanlig“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Øresnudebiller (*Otiorrhynchus spp.*). Vi citerer: „Hvor dette skadedyr får fodfæste, kan det være årsag til angreb af stor økonomisk betydning. Andre steder, hvor man synes, at her skulle der være store muligheder for biller og larver, er der endnu ingen skade at finde“ (Nordjylland, Jens Fich).

Mellus (*Aleurodidae*) ses mange steder på friland som også nævnt under afsnittet frugttræer. Bl. a. holder de til i brændenælder og kartoffelplanter, som efter C. T. L. Worm's iagttagelser i Frederiksborg amt er gode værtplanter for disse insekter.

Spindemiden (*Tetranychidae*). Herom skrives: „Som sædvanlig på *Picea conica*“ (hele Nordsjælland, Erik Klubien). „Ud over angreb på *Picea conica* og buskroser kan der ikke meldes om iagttagelse af kraftige angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „De er ikke så slemme på friland i år som sidste år, men det skyldes vel det koldere vejr“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Flere steder iagttaget angreb på *Picea conica*, men det er der vel ikke noget nyt i“ (Nordjylland, Jens Fich).

Frank Hejndorf.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

481. August 1974

Der blev for august måned modtaget indberetninger fra 97 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 604 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 54 forespørgsler.

Vejret var i begyndelsen af august præget af kulde med en del nedbør. Fra midten af måneden blev vejret varmt og tørt.

Temperaturen var ret lav i begyndelsen af måneden. I sidste halvdel blev den af normal størrelse for årstiden og med enkelte rigtige sommerdage imellem.

De enkelte ugers middeltemperatur blev med normalen i (): 13,6 (16,8), 15,1 (16,6), 16,2 (16,1), 15,1 (16,0), 16,8 (15,5).

Nedbøren faldt fortrinsvis i første halvdel af måneden og blev af normal størrelse for Sønderjyllands, Fyns og Sjællands vedkommende, mens der i de øvrige egne kun faldt halvdelen af normal nedbør for august.

For hele landet blev nedbøren 53 mm mod normalt 81 mm i august.

Fordelingen for de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 37 (78), Viborg 27 (84), Århus 36 (80), Vejle 41 (83), Ringkøbing 29 (91), Ribe 56 (89), Sønderjylland 95 (92), Fyn 69 (76), Vestsjælland 87 (66), Frederiksborg-København-Roskilde 92 (67), Storstrømmen 45 (70), Bornholm 32 (61).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Tørke. S. Nørlund, Aulum, skriver: „Udbyttet i byg- og havremarker blev bedre end det tegnede under forsommerens tørke. Her på egnen har vi meget vekslende udbytter, fra 12 hkg pr. ha til 56 hkg pr. ha. De dårligste udbytter fandtes, hvor jorden var løs, mager, og hvor kornet i foråret frøs tilbage 2-3 gange efterfulgt af tørken. I det store og hele er kerne kvaliteten god. De 130 til 160 mm regn, vi fik i juli måned, var årsagen til en meget god kerneudvikling. I nogle tilfælde var der, især i havre, generende genvækst“.

Kobbermangel. Martin Christensen, Sindal, skriver, at der først på måneden forekom nogle ret alvorlige tilfælde med kobbermangel i byg på jorder, der på forhånd er disponerede for kobbermangel (sort-sandede jorder og humusjorder). Jorderne er gødet med kobberholdige gødninger gennem en årrække, hvor vi ikke har set kobbermangel, og de voldsomme angreb står uden tvivl i forbindelse med tørken i foråret, hvor det har knebet stærkt for planterne at få fat i den nødvendige mængde kobber.

Goldfodsyge (*Ophiobolus graminis*) har hovedsagelig kun optrådt med svage angreb. Ved undersøgelse på botanisk afdeling af ca. 1000 indsendte stubprøver fra en række forsøg, er der fundet en gennemsnitlig angrebsprocent af rodnettet på 12 for både byg og vinterhvede, varierende fra 0-50. En angrebsprocent over 20 må forventes at medføre udbyttenedgang.

Knækkefodsyge (*Cercospora herpotrichoides*) er ved undersøgelse på botanisk afdeling af ca. 500 stubprøver fra en række forsøg kun set med svage angreb i byg. I hvede er angrebene bedømt som meget varierende, men med tendens til noget stærkere angreb end de foregående år, dog stærkt afhængig af lokalitet og sædskifte.

Hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*) er konstateret i en del vinterhvedemarker landet over. I alle tilfælde har der været tale om uafsvampet såsæd af egen avl (Engelhart Jensen, Morsø; N. Engvang Hansen, Allingåbro; H. H. Rasmussen, Århus; Stanley Jørgensen, Høng; P. Asmussen, Karise, og T. Møller, Køge).

Bederøer

Magnesiummangel bedømmes som ret udbredt, men hovedsagelig med svage angreb.

Virusgulrot (*Beta virus 4*) har i august måned bredt sig noget i bederømarkerne. Angrebene bedømmes som stærkest i visse egne af Jylland (Poul

Fl. Petersen, Års; O. Th. Nielsen, Viborg; H. P. Nielsen, Bjerringbro; S. Nør-lund, Aulum; L. Hangaard Nielsen, Videbæk; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Kr. Jensen, Kibæk; Per Svenstrup, Brande; G. Bank Jørgensen, Give; Georg Nissen, Rødding; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Løgumkloster, og Carl Nielsen, Højer). Angrebene er dog overalt startet relativt sent. G. Bank Jørgensen, Give, skriver, at der dér på egnen findes udbredte og en del steder kraftige angreb af virusgulrot. For få sprøjtede mod ferskenlus på det tids-punkt, hvor de burde have gjort det, hvilket ville være omkring 8.-10. juli. Der bør nok slås et større slag andre år for området her, når forudsigelsen (progno-sen) var som i foråret.

Rodbrandsvampen (*Phoma betae*) er konstateret på indsendt ma-teriale fra flere bederoefrømarker på Lolland-Falster. De langagtige, nekrotiske pletter på stænglerne var årsag til, at et stort antal planter nådmodnede.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Magnesiummangelsymptomer er i kålroer kun set med meget svage angreb enkelte steder i landet (O. Th. Nielsen, Viborg; H. P. Nielsen, Bjerringbro, og Vald. Johnsen, Skærbæk).

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*) har hovedsagelig kun optrådt med svage og ubetydelige angreb. Jørgen Kristensen, Skive, skriver imidlertid: „Enkelte marker er stærkt angrebet, men det er som regel selvforskyldt på grund af for tit kålroedyrkning. I år er der imidlertid omsået en del bederoemarken med kålroer, hvor der er set ret kraftige angreb af kålbrot“. Fra Samsø skriver Mikkel S. Holm: „Mere eller mindre kraftige angreb konstateres jævnligt, specielt hvor man år efter år dyrker korsblomstrede afgrøder efter tidlige kar-tofler“.

Storknoldet knoldbægersvamp (*Sclerotinia sclerotiorum*) er iagttaget med svage angreb i enkelte vårrapsmarker, bl. a. på Lolland-Falster (Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Kartofler

Magnesiummangel bedømmes i de fleste egne af landet som uden større betydning. Fra Hornsherred og Frederikssundegnen skriver N. O. Larsen imidlertid, at magnesiummangel har været meget almindelig udbredt i dette år, især på sorten Octavia.

Rynkesyge (*Solanum virus 2* (Y)) har optrådt med stærke angreb i mange kartoffelmarker landet over. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver så-ledes, at angrebet er meget udbredt i år, og op til 30-60 pct. angreb ikke er unormalt. Angrebet findes imidlertid kun, hvor der er anvendt egen avl efter

klassificerede indkøbte læggekartofler. Harald Jensen, Asnæs, omtaler ligeledes stærke angreb af rynkesyge i flere kartoffelmarker, hvor der er brugt ukontrolleret materiale. Angrebene er værst i sorten Octavia, idet der i denne sort tillige dannedes mange vækstrevner. Der findes imidlertid også i visse Bintjemarker stærk misvækst på grund af rynkesygen, men der findes ikke i så høj grad vækstrevner.

Sortbensyge (*Pectobacterium carotovorum* var. *atrosepticum*). Erik Fredenslund, Kolind, skriver, at sortbensyge i år er almindelig udbredt i både spise- og industrikartofler. Svend Eg, Sorø, omtaler en enkelt mark, hvor ca. 5 pct. af samtlige planter var angrebet.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) har i begyndelsen af august måned bredt sig noget. Angrebene bedømmes imidlertid i det store og hele som forholdsvis moderate. Per Svenstrup, Brande, skriver: „Omkring 1. august blussede skimmelangrebet voldsomt op, og de allerfleste Bintjemarker blev sprøjtet ned. Dianella er kraftigt angrebet, flere steder så kraftigt, at toppen er 70–80 pct. dræbt. I Amia er der en lille smule skimmel i år, og det er første gang jeg har set det. Der er i år sprøjtet meget mod skimmelen, men selv Dianella sprøjtet 1–2 gange er nu stærkt angrebet“. J. J. Jakobsen, Grindsted, skriver, at alle spisekartoffelmarkerne for længst er nedsprøjtet, men tilbage står nu en del industrikartofler, som er angrebet stærkt af skimmel. Georg Nissen, Rødding, skriver: „I Bintje og andre midlertidige sorter startede angrebene lige efter juli måneds midte. I de sildige sorter, som Dianella og lignende, startede angrebene først i midten af august måned. Sprøjtning foretages næsten overalt, hvor der er avl af betydning“. Mikkel S. Holm, Samsø: „Skimmelen blussede kraftigt op i månedens begyndelse i de tidlige sorter og Bintje, hvor der nu er konstateret angreb på knoldene. Octavia står endnu med helt grøn top uden angreb af skimmel. Disse arealer til efterårsoptagning (hovedsagelig kartofler til opformering til læggemateriale) sprøjtes almindeligvis gentagne gange, eller toppen nedvisnes, når knoldene har den ønskede størrelse“. H. Bertelsen, Nykøbing Sj.: „Først i august var Bintje totalt angrebet af skimmel, hvorimod Octavia var næsten sund og stadig grøn i toppen“. Chr. Christensen, Holbæk: „Skimmelen kom med det varme, fugtige vejr først i august måned. Bintje er hovedsorten her og er meget modtagelig. Jeg har set et stykke med Octavia, som ikke var angrebet, liggende lige ved siden af en stærkt angrebet mark med Bintje. Der sprøjtes ikke meget mod skimmel på denne egn“. N. O. Larsen, Frederikssund: „Skimmelen er blusset op i de sidste 3 uger, men en stor del af spisekartoflerne er nedvisnet. Der findes endnu ingen særlige angreb på de sildige sorter“.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Skurv (*Venturia inaequalis* og *V. pirina*) på æble og pære bedømmes til at optræde moderat til svagt. På enkelte lokaliteter anser man skurv i pærer for at være lidt mere udbredt. Vi bringer et par citater: „En del i 'Cox's Orange'“ (Sjælland, Eyvind Thorsen). „Kun lidt og svage angreb, og slet ikke hvor nogen sprøjtning er udført“ (Vestsjælland, E. Klubien). „Kun ubetydelige angreb i planteskoler med frugttræ-produktion“ (Sjælland/Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Spredte forekomster overalt. Dog ikke af større betydning“ (Syddjylland/Nordvestfyn, E. Burgaard). „Faktisk ses skurv kun i haverne, og der har det før været meget værre“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Der er lidt bladskurv på æbler nu, men egentlig ikke meget. Pærer derimod er lidt mere medtagne – også frugterne er angrebne“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Ikke set noget videre endnu“ (Viborg amt, Eli Mølgaard).

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) var forventet at blive kraftig udbredt efter overvintring af store mængder smitstof. Imidlertid er indberetninger væsentlig mildere i bedømmelserne, således som de efterfølgende citater viser: „Har været et stort problem i visse sorter, især Cortland, Gråsten o. lign.“ (Syddjylland/Nordvestfyn, E. Burgaard). „Man er ved at lære at leve med det“ (Fyn, S. Thorup). „Der ses egentlig forbavsende lidt i haverne“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Gul monilia (*Monilia fructigena*) har været meget moderat og har hovedsagelig gjort sig gældende i tætte frugtsamlinger, hvor udtynding ikke har været udført.

Kirsebær-tørresyge (*Gloeosporium fructigenum*) blev noteret som ikke særlig udbredt.

Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) har endnu ikke været alvorlig og bladfaldet, som svampesydommen kan blive årsag til, har været begrænset. Der skrives: „Da der i den erhvervsmæssige dyrkning af solbær næsten alle steder anvendes systemiske svampemidler, ses ovennævnte ikke mere“ (Fyn, S. Thorup). „Enkelte angreb kan findes, men ingen særlig voldsomme“ (Nordjylland, Jens Fich).

Solbær-filtrust (*Cronartium ribicola*) har hovedsagelig været iagttaget som ganske underordnede angreb – selv i privathaver, hvor der ikke udføres beskyttelses-sprøjtninger.

Grønsager

Agurkens pletbakteriose (*Pseudomonas lacrymans*) har på nogle lokaliteter nedsat tilvæksten og dermed frugtudviklingen i asier betydeligt. Herom skrives: „Til trods for hyppige sprøjtninger (skiftevis anvendt kobber-oxychlorid, maneb og benomyl (Benlate)) er der stadig nogen spredning af angrebet – både til nye planter og til nye blade på de angrebne planter. 'Langelands Kæmpe' værst angrebet“ (Årslev, K. Henriksen).

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) i stængler af tomat og agurk i væksthuse har fået denne kommentar: „Gråskimmel i stænglerne er stærkt udbredt nu, muligvis på grund af begrænsning i fyringen“ (Fyn, Egon Jensen).

Meldug (*Erysiphe cichoracearum*) på agurkplanter har på fri-land svækket mange planter stærkt. Der skrives bl. a. følgende: „Stærke angreb, så der faktisk ikke bliver noget at høste“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Har set adskillige rækker, der var helt hvide, især i ældre haver. I de nye, hvor der ikke er læ endnu, har der ikke været noget særligt“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

For væksthusplanternes vedkommende er indkommet disse kommentarer: „De angreb, der var i juli, er nu forsvundet, såvel hvor der er sprøjtet, som hvor der ikke er foretaget nogen bekæmpelse“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Jævnt udbredt, – mange steder dog først efter at man har stoppet helt eller delvist for fyring“ (Fyn, Egon Jensen).

Fløjlsplet (*Cladosporium fulvum*) i tomater har fortsat sin udvikling fra sidste måned. Blandt indberetningerne har vi valgt følgende: „Udbredte angreb i koldhuse, og her har beskyttelsessprøjtninger praktisk talt ingen virkning haft“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Så snart man lukker de små drivhuse om natten, melder fløjlspletten sig med det samme“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Udbredt, men spreder sig ikke meget. Vi gør intet ved det“ (Århus, J. Storm Pedersen). „Udbredt overalt, med undtagelse af enkelte sorter“ (Fyn, Egon Jensen). „Kom mange steder i de små drivhuse, da forskellen på dag- og nattemperatur blev stor“ (Viborg amt, Eli Mølgaard).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) på frugter af frilandstomater blev i sidste måned omtalt som ret udbredt. Imidlertid rapporteres nu, at sygdommen nærmest er betydningsløs bortset fra inde-lukkede haver, hvor luftfugtigheden omkring planterne er stor.

Prydplanter

Hekseringe (hatsvampe) i græsplæner har vel været det problem, der til konsulenter og plantepatologer har givet de fleste forespørgsler

i denne måned. Vel har der i år ikke været udpræget tendens til forekomst kun i eftersommeren, idet hekseringe har været observeret det meste af sæsonen, men højdepunktet i svampenes udvikling er dog nok nået nu. Flere svampearter har været repræsenteret, og kun undtagelsesvis noteres fryd hos indberetteren, nemlig når hekseringene skyldes champignon.

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*) har varieret meget i styrke fra sort til sort, men desuden spiller klima/jordbund også en stor rolle. Som gennemsnit for indberetningerne afskrives nogle stykker: „Er vist ret moderat i år“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Har grebet meget om sig i den sidste tid“ (Odense amt, Grethe Vembye). „Der er endnu ikke set bemærkelsesværdige angreb“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Synes ret udbredt, noget varieret efter sort, men kan findes mere eller mindre i alle marker“ (Nordjylland, Jens Fich).

Rosen-rust (*Phragmidium mucronatum*) har for alvor fået godt fat. Der er bl. a. skrevet: „Almindeligt forekommende i 2-års roser i planteskolerne – især pottetroser“ (Sjælland/Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Hjælper strålepletten med at afblade roserne“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Trives side om side med stråleplet – så det kan være vanskeligt at se, hvad der forvolder størst skade“ (Odense amt, Grethe Vembye).

Fra flere sider beklages, at bekæmpelsesmidler mod rustsvampe ikke markedsføres i småpakninger.

Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) på *Ribes alpinum* medfører ofte totalt bladfald allerede i august (Sjælland, Henrik Nielsen).

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Sadelgalmyggen (*Haplodiplosis equestris*). Der er i sommeren 1974 ikke konstateret angreb af betydning af sadelgalmyggen.

Fritfluen (*Oscinella frit*). Fra Samsø skriver Mikkelt S. Holm, at det er almindeligt forekommende med svage angreb på sent såede arealer med ital. rajgræs (efter tidlige kartofler). I et enkelt tilfælde var der tale om helt ødelæggende angreb.

Råger (*Corvus frugilegus*). B. Maybom, Løgumkloster, skriver: „Rågerne i omegnen af Møgeltonder har taget ret godt for sig af egnens kornmarker og er nu godt i gang med stubmarkerne.

Bederoer

Bedelusen (*Aphis fabae*) har i august måned hovedsagelig kun optrådt med svage angreb overalt i landet.

Ferskenlusen (*Myzus persicae*) har for landet som helhed kun optrådt med moderate angreb i august måned. Fra visse egne af Jylland tales imidlertid om ret kraftige angreb. Poul Fl. Petersen, Års: „Ferskenlus har mange steder optrådt i stort tal fra slutningen af juli og hele august måned, og angrebene af virusgulsot er nu almindelige og stærkt udbredt her på egnen“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Ferskenlus har været ret udbredt hele sommeren, men da den ikke er særlig iøjnefaldende, har der ikke været foretaget bekæmpelse“. H. P. Nielsen, Bjerringbro: „Såvidt vi har kunnet vurdere, er der kun få forekomster af ferskenlus, men alligevel findes der nu ret alvorlige angreb af virusgulsot. Der er ikke foretaget nogen bekæmpelse her på egnen. Den ret langvarige tørke har muligvis begunstiget bladlusenes udvikling og udbredelse“. G. Bank Jørgensen, Give, skriver, at der i de første ca. 3 uger af august måned kunne findes ferskenlus i næsten alle bederoemarken i omegnen af Give. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver, at der i begyndelsen af august måned kun kunne findes svage angreb af ferskenlusene.

Bedeuglen (*Mamestra trifolii*). Engelhart Jensen, Morsø og Bent Olesen, Varde, skriver, at der findes en del bederoemarken, hvor bladene er blevet gennemhullet på grund af gnav fra bedeugle-larver.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Angreb af knoporme kan findes i en del bederoemarken, især i de marker, der i det tidlige forår blev omsået (Martin Christensen, Sindal; Poul Olsen, Hobro, og Bent Olesen, Varde).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållus (*Brevicoryne brassicae*) har kun optrådt med svage, ubetydelige angreb (Martin Christensen, Sindal; Engelhart Jensen, Morsø; Jørgen Kristensen, Skive; O. Th. Nielsen, Viborg; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Kr. Jensen, Kibæk; Vald. Johnsen, Skærbæk; Mikkelt S. Holm, Samsø; Hans Bertelsen, Nykøbing Sj.; H. Jensen, Asnæs; Svend Eg, Sorø; Stanley Jørgensen, Høng, og N. O. Larsen, Frederikssund).

Kålblad hvepsen (*Athalia spinarum*) har kun optrådt med få og svage angreb.

Kålmøllet (*Plutella maculipennis*). O. Th. Nielsen, Viborg og Vald. Johnsen, Skærbæk, omtaler kun meget svage angreb i en del kålroemarkers.

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Enkelte steder i landet er der konstateret ret kraftig sværmning af kålsommerfugle, men overalt i landet omtales angrebene af larverne som meget moderate (O. Th. Nielsen, Viborg; Kr. Jensen, Kibæk; Vald. Johnsen, Skærbæk; P. Bruun Rasmussen, Næsby; H. Bertelsen, Nykøbing Fl., og H. Jensen, Asnæs).

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Angrebene bedømmes overalt i landet som meget moderate. Angrebene vil næppe få større økonomisk betydning.

Skulpegalmyggen (*Dasyneura brassicae*). N. O. Larsen, Frederikssund, skriver, at en del sent såede vårrapsmarker er set ret kraftigt angrebet af skulpegalmyggens larver. Angrebene er værst i de vårrapsmarker, der ligger i nærheden af vinterrapsmarker.

Kålfluer (*Chortophila brassicae* og *C. floralis*). Angrebene i kålroemarkerne bedømmes de fleste steder som forholdsvis moderate. Martin Christensen, Sindal, skriver: „Vi har ikke mange kålroer efterhånden, men de marker, der findes, er angrebet en del af kålfluer. Jørgen Kristensen, Skive, skriver, at angrebene ikke synes faretruende, men findes hist og her i kålroemarkerne. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Omkring 1. august har jeg et par steder set meget slemme angreb af kålfluefarver i kålroer. I første halvdel af august har jeg bemærket en kraftig æglægning af kålfluen“. Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at han der på egnen endnu ikke har bemærket angreb af den store kålflue. G. Bank Jørgensen, Give, omtaler et par marker med betydelige angreb af den lille kålflues larve.

Mikkelt S. Holm, Samsø, skriver, at kålfluer i højere grad end i de tidligere år har angrebet dels kålroer, men specielt sommersåede eller -plantede blomkål. K. Henriksen, Årslev, skriver: „Op ad et levende hegn er der set et ret kraftigt randangreb i udplantede blomkål. Planterne, der var tæt ved at

være skæretjenlige, blev helt ødelagte ved larvernes gnav i rodstænglen. Der kunne findes 20–30 larver pr. plante“. H. Jensen, Asnæs, omtaler ligeledes angreb af kålfluelarver i blomkål.

Kartofler

Knoporme (*Agrotis spp.*). Angreb af knoporme i bl. a. kartofler bedømmes som ret moderate, takket være juli måneds kølige, regnfulde vejr. N. O. Larsen, Frederikssund, skriver: „Angrebene af knoporme i kartofler synes ikke så slemme som i 1973, men enkelte steder, navnlig i aspargeskartofler og Octavia, kan det godt snige sig op til ca. 15–20 pct. angrebne knolde. Sprøjtning med parathion har tilsyneladende virket godt“.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). I august måned er Statens Plantetilsyn gjort bekendt med fund af coloradobillen, dens æg og larver på 7 lokaliteter på henholdsvis Møn, Lolland og i Sønderjylland. I flere tilfælde var der tale om sommerbiller, der levede på gengroede kartofler i korn.

Gulerødder

Gulerødsfluen (*Psila rosae*). Harald Jensen, Asnæs, skriver, at svage angreb af gulerødsfluer i yderkanten af gulerodsmarker er ret almindeligt, men der findes på Lammefjorden næppe angreb af stor betydning.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Harald Jensen, Asnæs, skriver, at der en overgang var ret stærk flyvning af agerugler og udråbstegnugler. Angrebene blev imidlertid standset ved sprøjtninger og i enkelte tilfælde ved anvendelse af giftklid.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer

Bladlus (*Aphididae*). Så godt som alle indberetterne fremhæver, at bladlus er noget i retning af en sjældenhed – selv i de træer, der for en måned siden var hårdt angrebet.

Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*). Omend der langt de fleste steder i landet ikke indberettes om forekomst af blodlus, er der grund til at aftrykke to kommentarer: „De er der stadig, og i de sidste varme dage bredte de sig“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Tiltagende angreb over hele området. I forhold til sidste år er bestanden forøget ganske betydeligt“ (Syddjylland/Nordvestfyn, E. Burgaard).

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*) ser ud til at have nogenlunde samme udbredelse, som man er vant til; det anføres dog fra Odense og Viborg amter, at i haverne er der bemærket kraftige angreb (Grethe Vembye og Eli Mølgaard).

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*) varierer noget i styrke fra egn til egn. Hovedindtrykket er nok, at angrebet er moderat, men med risiko for at blive værre. Vi bringer nogle citater: „Sidst på sommeren tilløb til spind i enkelte planteskoler“ (Sjælland/Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Ja masser i denne varme“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Har voldt en del problemer de sidste par måneder, især i de tidlige sorter som Rød Ananas, Stark Earliest m. fl. – findes dog mere eller mindre i alle sorter“ (Syddjylland/Nordvestfyn, E. Burgaard). „Moderat indtil nu, men faren er ikke ovre endnu“ (Fyn, S. Thorup).

Grønsager

Bladlus (*Aphididae*) har på de fleste kulturer kun spillet en mindre rolle. Flere indberettere nævner dog, at kål-arterne har været en undtagelse. Således skrives: „Svage til middelstærke angreb, som dog relativt let er blevet bekæmpet med parathion-sprøjtning. Dog har angreb af kållus måttet bekæmpes gentagne gange for at få tilstrækkelig effekt“ (Årslev, K. Henriksen). „Der er begyndende angreb på grønkål og hovedkål“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen).

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Larveskaden vurderes til endnu at være ret beskeden, men store ægmængder er iagttaget, og der kan således hurtigt blive tale om alvorlige angreb.

Porremøllet (*Acrolepia assectella*) har hidtil kun gjort sig lidt bemærket, men der foreligger meddelelser om, at i indelukkede urtehaver har larverne ødelagt mange porrer.

Knoporme (*Agrotis spp.*) er som sædvanlig blevet en plage „ganske pludseligt“. Gnav i f. eks. purløg, salat og porre har ødelagt mange kulturer, og avlerne står nærmest magtesløse nu, hvor larverne er halvstore.

Prydplanter

Bladlus (*Aphididae*). Omend der foreligger indberetninger om, at bladlus har vært alvorlige i væksthuskulturer som gerbera og chrysanthemum, og på friland har svækket f. eks. liguster og rose, så er hovedindtrykket dog, at angrebene har været spredte og oftest svage. Der hersker tvivl om, hvorvidt dette skyldes tilstedeværelse af mange mariehøns, eller om klimaet har været ugunstigt for bladlus.

Mellus (*Aleurodidae*). Kraftige angreb, som har været konstateret gennem de senere år, hører i denne måned åbenbart til undtagelserne. Der indberettes, at *Calceolaria*, *chrysanthemum* og *fuchsia* hører til de meget modtagelige værtplanter; de følgende citater danner et nogenlunde korrekt gennemsnitsbillede: „Ingen mellus på friland i år“ (Sjælland/Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Der er langt færre mellusangreb i år end i fjor, dette gælder også i agurker og tomater. Enkelte gartnerier er dog i den sidste uges varmebølge voldsomt angrebet“ (Sjælland, N. P. Holmenlund). „Har været en plage i vindueskarmene – såvel som hos gartnere med „blandede“ potteplantekulturer“ (Viborg amt, Eli Mølgaard).

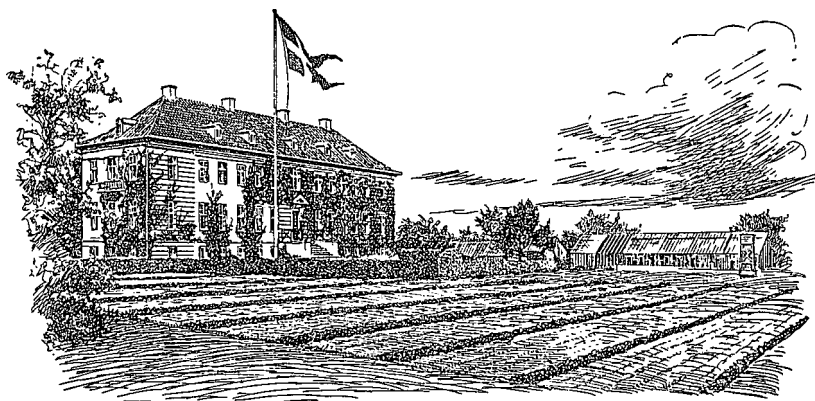
Nåletræ-spindemiden (*Oligonychus ununguis*) har anrettet store ødelæggelser såvel i erhvervsplantninger som i haver, hvilket fremgår bl. a. af følgende udpluk: „Sidst på sommeren er kraftige angreb almindeligt forekommende på *Picea glauca* (også *conica*), *P. abies* (også *nidiformis*), *P. sitkensis* og *P. pungens*. I år er også set et angreb på *P. omorica*“ (Sjælland/Lolland-Falster, Henrik Nielsen). „Har set ret alvorlige angreb på *Juniperus virginiana*. *Picea glauca conica* som sædvanlig medtaget“ (Odense amt, Grethe Vembye). „Især bemærket på diverse *Picea*“ (hele landet, Eyvind Thorsen).

Svampemyg (*Mycetophilidae*) har fået følgende kommentarer: „Svampemyglarven ses jævnligt på algebelagte Vattex-måtter. Er en latent fare for de fleste potteplantekulturer – specielt *Browallia*, *Exacum*, *Kalanchoë* og *Poinsettia*“ (Fyn, Erik Moes).

Snegle (*Gastropoda*) har i haver været grådige på mange forskellige plante-arter (Sønderjylland og Viborg amt, M. Surlykke og Eli Mølgaard).

Galhvepse (*Cynipidae*) på *e*g (*Quercus*) er blevet rapporteret fra en del haver og parker – uden at man dog har kunnet bemærke en decideret svækkelse af træerne.

Mogens H. Dahl.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

482. September 1974

Der blev for september måned modtaget indberetninger fra 86 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 323 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 64 forespørgsler.

Vejret i september var langt overvejende regnfuldt, med det mest ustadige vejr i første og sidste trediedel af måneden. Kølgt vejr i de sidste 10 dage resulterede i normal gennemsnitstemperatur for hele måneden.

Temperaturen var i månedens første halvdel lidt over normalen, sidst på måneden en del under. I de enkelte uger målt temperaturen med normalen i () til: 14,8 (14,6), 14,3 (13,6), 12,9 (12,8), 10,0 (11,5).

Nedbøren blev for hele landet 116 mm mod normalt 72 mm. På Øerne har nedbøren været af normalt omfang med 63 mm (normalt 59 mm), mens der i Jylland er faldet 138 mod normalt 78 mm.

Nedbøren i de enkelte amter fordelte sig således med normalen i ():

Nordjylland	111	(73),	Viborg	147	(77),	Århus	87	(69),	Vejle	127	(78),	Ring-
købing	185	(87),	Ribe	174	(87),	Sønderjylland	145	(78),	Fyn	79	(58),	Vest-
sjælland	56	(58),	Frederiksborg-København-Roskilde	58	(63),	Storstrømmen	53	(59)	og Bornholm	71	(63).	

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Hvedens stinkbrand (*Tilletia caries*) er konstateret med ret kraftige angreb flere steder i landet. I alle de konstaterede tilfælde har der været tale om anvendelse af uafsvampet såsæd (R. R. Olesen, Hårby; Stanley Jørgensen, Høng, og Frits Christensen, Rønne). Niels Chr. Larsen, Kalø, skriver, at der i en hvedemark med sorten Kranich er fundet stærke angreb af stinkbrand. Der er her blevet anvendt udsæd uafsvampet igennem 3 år. Udbyttet blev 4-5 fold, idet der på 6 tønder land kun blev høstet 26 hkg.

Bælgplanter

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) er i september måned konstateret med ret kraftige angreb i adskillige lucernemarker (P. Bruun Rasmussen, Næsby; R. R. Olesen, Hårby; J. C. Tvergaard, Jyderup, og P. Asmusen, Karise). J. C. Tvergaard, Jyderup, skriver, at en del lucernemarker allerede er blevet pløjet om på grund af kransskimmelen. Sygdommen har bredt sig voldsomt, efter at vi fik regn, og det må antagelig skyldes fabrikkernes maskiner, der fører smitten fra mark til mark.

Bederoer

Magnesiummangel bedømmes for landet som helhed som ret moderat. Fra enkelte egne af landet skrives om svage til moderate angreb i enkelte bederoemarker (P. Pedersen, Terndrup; Erik Fredenslund, Kolind; Kr. Jensen, Kibæk; B. Maybom, Løgumkloster; H. Jensen, Asnæs; Aa. Mølgaard, Slagelse, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Hjerte- og tørforrådnelse (bormangel). Hjerteforrådnelse er set enkelte steder i landet, bl. a. på overkalkede pletter og lignende steder. Arne Pedersen, Thisted, skriver: „Jeg har aldrig tidligere set så mange marker med pletvis bormangel, hvilket vel nok skyldes den tørre sommer og manglende brug af gødning tilsat små mængder bor“. Aage Sonne, Nørre-Nebel: „Der ses spor af hjerte- og tørforrådnelse i mange bederoemarker på de lette jorder. Enkelte hårdt angrebne marker udviser endog kalktrang. Forårets kaotiske gødningssituation, hvor så specielle ønsker som borholdige gødninger ofte blev overset, i kombination med den tørre forsommer, må sikkert tilskrives dette fænomen“.

Virusgulsot (*Beta virus 4*) har i september måned bredt sig yderligere i bederoemarkerne. I adskillige bederoemarken i Jylland bedømmes an-

grebene som stærke og stærkere end de foregående år (Martin Christensen, Sindal; A. Pedersen, Thisted; P. Pedersen, Terndrup; H. P. Nielsen, Bjerringbro; Erik Fredenslund, Kolind; S. Andreassen, Lemvig; L. Hangaard Nielsen, Videbæk; H. Dollerup-Nielsen, Herning; Kr. Jensen, Kibæk; A. Futtrup, Vejle; J. Chr. Madsen, Bramming; A. Mortensen, Gram; Vald. Johnsen, Skærbæk; B. Maybom, Løgumkloster, og Carl Nielsen, Højer). H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver således: „Virusgulsot har bredt sig kraftigt i løbet af måneden, sådan at der nu ikke mere er tale om gule pletter i marken, men om en mere jævn gulfarvning over hele marken. Det vil forringe kvaliteten af toppen og vil også nedsætte udbyttet i nogen grad, men der har ikke manglet nedbør i september, og roerne sætter stadig nye blade“. J. Chr. Madsen, Bramming: „Virusgulsot er meget stærkt udbredt i næsten alle bederoemarken, hvor der ikke er blevet sprøjtet. Det er jo kun få marker, der er blevet sprøjtet, idet angrebene af bladlus ikke har været særlig stærke, sådan at de gav anledning til bekæmpelse. I de enkelte marker, hvor der er sprøjtet imod andre skadedyr, f. eks. bladtæger, har det haft en tydelig indvirkning på virusmitten“. På Fyn synes angrebene at være forholdsvis moderate (Sv. E. Vestergaard, Blangstedgård og H. Rasmussen, Nyborg). Helge Rasmussen, Nyborg, skriver: „Mange bederoemarken har først i den allersidste tid begyndt at vise tegn på virusgulsot, og angrebet på nuværende tidspunkt kan ikke betyde ret meget rent udbyttmæssigt. Enkelte marker har været angrebet på et noget tidligere tidspunkt og er nærmest helt gule i dag, og sådanne marker vil være påvirket udbyttmæssigt“. På Sjælland bedømmes angrebene ligeledes som forholdsvis moderate (H. Jensen, Asnæs; Aa. Mølgaard, Slagelse; J. Marcussen, Næstved, og W. Nøhr Rasmussen, Hillerød). Aa. Mølgaard, Slagelse, skriver, at virusgulsoten nu er ret udbredt, og efter angrebssilledet at dømme synes der at have været en bladlusinfektion omkring 1. august. W. Nøhr Rasmussen, Hillerød, skriver, at virusgulsoten efterhånden er stærkt udbredt i næsten alle bederoemarkerne. Ferskenlusene har vi ikke set ret meget til, men de har altså været der. Angrebene er dog kommet så sent, at de næppe får større indflydelse på udbyttet. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, at der generelt kun er tale om svage angreb. Enkelte marker har vist stærke angreb, hvor der har været en smittekilde i nærheden. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, Rønne: „Virusgulsot optræder med svage angreb overalt i roemarkerne. Angrebene er stærkere og mere udbredte, end de har været i adskillige år. Symptomerne på virusgulsot er dog kommet sent, og de fleste steder har der ikke været noget at se før først i september måned“.

Meldug (*Erysiphe betae*) er pletvis konstateret i adskillige bederoemarken landet over (Erik Fredenslund, Kolind; Kr. Jensen, Kibæk; Sv. E. Vestergaard, Blangstedgård; H. Rasmussen, Nyborg; Sv. Eg, Sorø; J. Marcussen, Næstved, og Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl.).

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Magnesiummangel i kålroer bedømmes overalt i landet som ret moderat. Erik Fredenslund, Kolind, skriver således, at angrebene kan findes, men at de er knap så udtalte, som tilfældet er i bederoer. B. Maybom, Løgumkloster, skriver, at der i den østlige del af området findes en del magnesiummangel i kålroerne.

Kålroemosaik (*Brassica virus 1*) og gulmosaik (*turnip yellow mosaic*) har været uden større betydning i 1974.

Korsblomstredes hvidrust (*Albugo candida*). Martin Christensen, Sindal, skriver: „Der er konstateret 2 tilfælde med hvidrust i vårrapsmarker. Begge marker er beliggende i området, hvor der avles peberrod, og da jeg ikke har set hvidrust i andre marker i området, mener jeg, at smitten er kommet fra peberroden.

Ved skårlægning af vårrapsen støvede de angrebne marker ganske forfærdeligt, og i et tilfælde måtte traktorføreren gå til sengs efter skårlægningen, efter hans egen opfattelse på grund af støvet“.

Kartofler

Kartoffelskurv (*Streptomyces scabies*) bedømmes som forholdsvis moderat. Angrebene bedømmes som langt svagere end sidste års ret kraftige angreb. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver, at kartoffelskurv generelt synes at forekomme i forholdsvis mild grad, men der er dog forskel fra sted til sted, og der forekommer også marker med kraftige angreb af skurv. Kr. Jensen, Kibæk, skriver, at det ikke er et særligt udpræget „skurvår“.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) på knoldene (tørforrådnelse) bedømmes som forholdsvis udbredt. Aage Bach, Tylstrup, skriver, at skimmelen ikke fik nogen væsentlig betydning der på egnen, og nu kan der næsten ikke findes knolde med skimmelangreb. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver: „Mange marker med Bintje-kartofler er blevet sprøjtet ned først i august, og det er tilsyneladende i orden, men hvor nedsprøjtning er undladt eller for sent udført, er der nogen steder skimmel i knoldene. Man forsøger at sortere de syge knolde fra, dels fra maskinen i marken og dels ved sorterbordet i kartoffelhuset. Det drejer sig antagelig om 10–15 pct. syge knolde“. B. Maybom, Løgumkloster, skriver: „Den megen nedbør i august-september har givet mange angrebne knolde“. Sv. Eg, Sorø: „Kartoffelskimmelen er i flere tilfælde nået ned til knoldene, selv i marker, der er sprøjtet ned med Reglone, da de første skimmelangreb viste sig“.

Rodfiltsvampe (*Corticium solani*) bedømmes de fleste steder i landet som meget moderat. H. Jensen, Asnæs, omtaler imidlertid, at der på Lammefjorden findes ret stærke angreb i 1974.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*). Samtlige indberettere giver udtryk for, at der er tale om ingen eller kun ganske få angreb. Vi citerer: „Der har vist sig en del angreb i denne måned“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Synes ikke at betyde noget i plantager“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Lidt hist og her“ (Østfyn, S. Thorup). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen). „Så vidt jeg kan bedømme, er det endnu ikke slemt i haverne her – dog har jeg set en del på bladene på tidlige sorter“ (Viborg amt, Eli Mølgaard), „Intet i plantagerne“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Ikke noget særligt. Jeg synes, at det er adskillige år siden, at der har været så lidt“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Pæreskurv (*Venturia pirina*). Der er kun konstateret få angreb og det udelukkende i private haver. Således skrives: „Der er ikke ret meget skurv på pære“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Intet i plantager“ (Stubbe-købing, Arne Diemer). „Ubetydelig“ (Østfyn, S. Thorup). „Ikke i plantager, der er blevet passet med sprøjtning – men i haverne er sensommerskurven almindelig“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ikke set“ (Hornum, E. C. Larsen). „Det ses i haverne, men ikke i større grad end tidligere“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Intet i plantagerne“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Skurven er standset i udvikling“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Gul monilia (*Monilia fructigena*) på æble, pære og blomme har været alvorlig på flere lokaliteter. Således rapporteres: „Stærke angreb i æbler i forbindelse med æbleviklere, men også anden skade“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Er temmelig slemt i 'Lobo'“ (Blangstedgård, Jørgen Jensen). „Ret udbredt i blommer, hvor der af en eller anden grund var særlig mange revnede i år“ (Østfyn, S. Thorup). „Ja, så snart der er en indfaldsport, ses monilia på blommer, pærer og æbler“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Svage angreb“ (Hornum, E. C. Larsen). „I de mange blommer i år er set forbausende lidt“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Overordentlig sjældne og svage angreb“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Blommerne er færdige nu, men gul monilia var slem og begyndte længe, inden frugterne var modne. Både på æbler og pærer ser man frugtklynger, der er brune af monilia, men vist ikke mere end normalt“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Kirsebær-bladpletsyge (*Blumeriella jaapii*) har på visse lokaliteter været ret udbredt. Der skrives: „Uden større betydning i de ægte plante-skoletræer, som sprøjtes regelmæssigt – derimod ofte alvorlig i *Prunus avium*-stammer under tiltrækning til prydkirsebær“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Har set et par meget slemme tilfælde, hvor der ikke var sprøjtet tilstrækkeligt“

(Østfyn, S. Thorup). „Ikke af betydning“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Ses så godt som ikke“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Forekommer enkelte steder, især i surkirsebær“ (Sønderborg, Carl Hansen).

Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) har kun været et problem, hvor sprøjtning har været undladt. Herom skrives: „Slemst flere steder, men tilsyneladende værst i tidlige ribssorter og i stikkelsbær“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Kun hvor der ikke er sprøjtet“ (Østfyn, S. Thorup). „Findes pletvis i planteskolekulturer“ (Nordjylland, J. Fich). „Det er faktisk svært at finde“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Har sjældent set så lidt skivesvamp som i år“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Fra moderat til slemst i de fleste haver“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Filtrust (*Cronartium ribicola*) på solbær har været til stor gene på flere lokaliteter, hvilket følgende indberetninger vidner om: „Kun hvor der ikke er sprøjtet“ (Østfyn, S. Thorup). „Pletvis kraftige angreb i planteskoleplanter på 'Wellington'. 'Risager 21' angribes ikke eller kun meget lidt“ (Nordjylland, J. Fich). „Ser det faktisk ikke, skønt jeg har vendt mange solbærblade“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Ja, meget, og det kom ret tidligt i år“ (Viborg amt, Eli Mølgaard). „Ses så godt som ikke“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Har ikke set noget, heller ikke i haver, hvor det fandtes sidste år“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Grønsager

Selleri-bladpletsyge (*Septoria apii*). Som det kan ses af følgende indberetninger, har der været alvorlige angreb flere steder: „Overraskende kraftige angreb blev set først i september“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „I haverne ses sygdommen undertiden, men i markerne betyder den ikke noget“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Synes ikke at gøre sig bemærket i år“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Der er meget slemme angreb i mange haver, hvor knoldene af samme grund nu ikke er større end valnødder. I andre haver strutter selleri af sundhed. Angrebet er værst i de lune gamle haver“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Fløjlsplet i tomat (*Cladosporium fulvum*). Herom skrives: „Fløjlsplet var slem i en periode – men nu ser det ud til, at planterne gror fra det, især hvor der er konstant luft på husene“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Fløjlsplet i små væksthuse kom ret tidligt, selv om folk nu har lært at sætte luft på – men der er nok for få luftvinduer i de små huse (omtalt i september)“ (Viborg amt, Eli Mølgaard).

Kartoffelskimmel på tomat (*Phytophthora infestans*) udvikle sig i alvorlig retning i slutningen af måneden. Vi citerer: „I august skrev

jeg vist „intet“, men senere blev det meget slemt i egne tomater“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Meget på frilandstomaterne i småhaver nu de sidste 14 dage“ (Viborg amt, Eli Mølgaard).

Prydplanter

Rosenrust (*Phragmidium mucronatum*) har givet problemer i væksthushus på grund af oliebesparelser. Herom skriver Ib Stenberg Pedersen, Jylland: „Set i flere tilfælde, hvor man har sparet for meget på varmen“. På friland er situationen denne: „Tæmmelig udbredt i planteskolerne; stadig mest i 2. års planter (potteroser), men nogle steder også i 1. års marker“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „Rosenrust har været meget moderat, derimod har stråleplet grebet meget om sig i den sidste tid“ (Blangstedgård, Frede Olesen). „Sidst på sæsonen har de fleste sorter været angrebet“ (Nordjylland, J. Fich). „Stærke angreb“ (Hornum, O. Nymark Larsen). „Tæmmelig meget i haverne – jeg har spurgt i en lokal planteskole – der tales om middelstore angreb“ (Viborg amt, Eli Mølgaard). „Nu er den slem i mange sorter, selv Peace er iagttaget med rosenrust“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Er så godt som ikke set her“ (Esbjerg-Varde m.v., M. Sørensen). „Har undersøgt masser af roser og kun fundet 3 med rust. Det var 'Golden Showers' og da kun et par mindre tilfælde. Selv *Rosa rubrifolia* har jeg set uden rust også *R. centifolia*, så vi må være gået ram forbi hernede“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Rust i poppel og pil (*Melampsora spp.*). Der skrives: „Meget almindelig i planteskolerne, men der er næsten altid enkelte planter, som er fri – burde man ikke interessere sig for udvalg og opformering?“ (Sjælland, Henrik Nielsen). „I den sidste del af måneden har angrebet bredt sig kraftigt – pletvis så kraftigt, at alle bladene er brunvisne og begynder at falde. Angrebet er værst, hvor poplerne står mest indelukket“ (Årslev, K. Henriksen). „Har før været værre i pil“ (Århus, Olav Povlsgaard). „*Populus balsamifera* og *Populus certinensis* m. fl. angrebet mange steder“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Ingen rust ses på nogen pil og heller ikke på de fleste poppel-arter. Kun på nogle gamle rækker af *Populus certinensis* var der stærke angreb, så der kun var få blade helt oppe i toppen, men dem findes der ikke mange af i mit område“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Ib G. Dinesen.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Fritfluen (*Oscinella frit*). Knud Jessen, Skive, skriver, at der findes endog meget stærke angreb af fritfluer, såvel i de bestående græsmarker som i ital. rajgræs til efterslæt. Adskillige græsmarker skal pløjes om 1 eller 2 år før tiden. H. Dollerup-Nielsen, Herning: „Det kniber nogen steder med genvæksten i marker med ital. rajgræs. Marken fremtræder med ujævn vækst, og ved nøjere eftersyn viser det sig, at der er små pletter, som ikke er kommet i gang igen efter slæt. Planterne sætter nye skud, men de gnaves af fritfluelarverne og når ikke at strække sig“.

Bælgplanter

Stængelnematoden (*Ditylenchus dipsaci*). Peder Pedersen, Tystofte, omtaler kraftigt angreb af stængelnemotoder i 2. års halvsiddig rødkløver. Angrebet opstod pludseligt i første halvdel af august måned og har nu bevirket, at ca. halvdelen af planterne er døde. Angrebet er tilsyneladende stagneret på nuværende tidspunkt. Harald Jensen, Asnæs, omtaler angreb af stængelnemotoder i en 2. årig lucernemark.

Kløversnudebiller (*Apion spp.*) har optrådt med almindelig udbredte, men fortrinsvis svage angreb i nyudlægget. J. Marcussen, Næstved, skriver, at en del udlægsmarker er holdt nede, hvor marken har ligget op ad den gamle kløvermark. Ofte er 1-1½ ha blevet ompløjet op mod den gamle kløvermark, da landmanden troede, at det var frøets spireevne, der var årsagen til den manglende plantebestand.

Bladrandbiller (*Sitona spp.*) har optrådt med ret udbredte angreb, men fortrinsvis svage. Svend Eg, Sorø, skriver således, at der i så at sige samtlige hvidkløvermarker kan ses tydelige gnav af bladrandbillerne. J. Marcussen, Næstved, skriver, at der i enkelte marker har været meget stærkt angreb, hvor næsten alt var bortgnavet på billernes vej frem.

Bederoer

Bedeuglen (*Mamestra trifolii*). Fra Nordthy omtales meget voldsomme gnav af uglelarver i alle områdets bederoemarker. I nogle lokaliteter er der næsten ikke mere end bladstilken tilbage. Skønsmæssigt er $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{3}$ af bladarealet forsvundet. I øjeblikket er der en meget kraftig vækst i bederoerne, så en del vil blive indhentet inden optagningen (A. Pedersen, Thisted og E. Bülow Skovborg, Silstrup). Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver ligeledes, at der i langt de fleste bederoemarker kan findes gnav på planterne af bedeuglens larve. I enkelte marker er angrebet ret kraftigt.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Kållusen (*Brevicoryne brassicae*) har fortrinsvis kun optrådt med svage, ubetydelige angreb (A. Futtrup, Vejle; A. Mortensen, Gram, og K. Henriksen, Årsløv).

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Angreb af larverne i kålroemarkerne bedømmes som ret moderate. Angreb på forskellige kålarter i haver bedømmes flere steder som ret kraftige. Carl Nielsen, Højer, skriver således: „Særlig i kolonihaver og lignende steder ses meget stærke angreb i kål. Bladene kan ofte være helt afribbede, men i almindelige kålroemarker virker angrebene knapt så voldsomme“. Frits Christensen, Rønne: „Svage angreb af kålorme er meget udbredt i kålroemarkerne, og i haver har kålormene flere steder ødelagt afgrøderne totalt, hvor der ikke er blevet sprøjtet“.

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Angreb i kålroemarkerne bedømmes overvejende som svage de fleste steder i landet. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver imidlertid, at angreb af krusesygegalmyggen er almindelig udbredt i kålroemarkerne og tilsyneladende mere udbredt, end i de nærmest foregående år, og der er da også tale om begyndende halsråd. B. Maybom, Løgumkloster, skriver, at angreb af krusesygegalmyg kan findes i alle kålroemarker, men kun med svage angreb.

Kålfluer (*Chortophila brassicae* og *C. floralis*) synes at optræde med ret kraftige angreb i adskillige kålroemarker. L. Hangaard Nielsen, Videbæk, skriver, at angrebene af kålfluer findes ret udbredt. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver: „På særlig udsatte steder her på egnen havde man næsten opgivet dyrkning af kålroer på grund af kålfluelarver, men der var dog hist og her et mindre areal med kålroer. Efter nogle år med moderate angreb er dyrkningen af kålroer igen udvidet i nogen grad. I dette efterår ser vi så igen kraftige angreb af larver. Allerede i sidste halvdel af september kunne man i en angrebet mark se grupper af planter, hvor toppen visnede ned. Tager man fat i en sådan plante for at trække den op, får man kun toppen med, roden er totalt ødelagt helt op i rodhalsen. Vi har her fra landbrugscentret sendt en opfordring til landmænd i de truede områder, om at forsøge at opfodre roerne snarest“. Kr. Jensen, Kibæk, skriver: „Det ser på nuværende tidspunkt ud til, at angrebene er værre end i de nærmest foregående år. Dog har jeg ikke endnu set katastrofale angreb“. Arne Anthonsen, Give, skriver: „En del steder er der alvorlige angreb i kålroer, hvor avlerne regner med total ødelæggelse af afgrøden“. G. Bank Jørgensen, Give: „Jeg har set 3 kålroemarker med svære angreb af larver af den store kålflue samt 2 marker med ret kraftige angreb, ligeledes forårsaget af den store kålflues larve“.

Kartofler

Knoporme (*Agrotis spp.*) har kun optrådt med forholdsvis moderate angreb i kartoflerne. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver, at der findes nogen gnav i kartoflerne, men at der ikke er tale om alvorlige skader. Kr. Jensen, Kibæk, skriver ligeledes om meget moderate skader i kartofler. Harald Jensen, Asnæs: „Trods ret stærke flyvninger af uglerne er angrebene på kartofler, gulerødder, løg og rødbeder ikke så kraftige som ventet. I gulerødder taler man om 1 pct. angreb mod 10–15 pct. i 1973“. Frits Christensen, Bornholm: „Svage angreb af knoporme findes i rodfrugter, især i kartofler over hele øen, men i Nylars sogn, nordøst for Rønne lufthavn, har angreb i kartoffelmarkerne været meget stærke“.

Coloradobillen (*Leptinotarsa decemlineata*). I september måned er der kun konstateret fund af 2 biller den 9. september. Billerne blev fundet ved Hyllekrog fyr på sydkysten af Lolland.

Gulerødder

Gulerødsfluen (*Psila rosae*). Harald Jensen, Asnæs, skriver, at der i enkelte pletter i visse gulerødsmarker kan findes meget stærke angreb, men i almindelighed har man kunnet bekæmpe insektet.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer

Æblevikler (*Carpocapsa pomonella*). Angrebene er ikke af større omfang end normalt – og kun et problem i private haver. Vi citerer: „Tilsyneladende stærkt angreb i år“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Ikke hvor der er sprøjtet“ (Østfyn, S. Thorup). „Måske lidt flere end normalt“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen). „Ses i normalt omfang“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Er noget af et sort afsnit i småhaver, ikke mindst på 'Ingrid Marie', der findes i mange haver. Middelsvære til svære angreb“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Angrebet er omkring middel i privat-haverne, d. v. s. at de fleste af de nu nedfaldne æbler (vintersorter) er orm-stukne“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Spindemider (*Panonychus ulmi*). Angrebsgraden har været vekslende fra egn til egn, dog ikke værre end normalt. „Pletvis er der mange“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Har standset dem med Fundex forte 330, men enkelte træer som 'Gråsten' og 'Filippa' kunne jeg ikke behandle så sent; midterne arbejdede voldsomt der, så løvet er bronzefarvet“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ret udbredt i slutningen af sæsonen“ (Østfyn, S. Thorup). „Meget lidt“ (Hornum, E. C. Larsen). „Svagere til middel angreb ses ofte i småhaver på 'Ananas' og 'Belle de Boskoop'“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Nogle plantager er hårdt ramt“ (Sønderborg, Carl Hansen). „I de usprøjtede privat-haver er der intet af betydning“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Grønsager

Knoporme (*Agrotis spp.*) har i visse kulturer været ret alvorlige, hvilket også kan aflæses af indberetningerne. Der skrives: „De er jævnt udbredt“ (Stubbekøbing, Arne Diemer). „Nogen forskel i angrebsstyrke fra mark til mark og fra afgrøde til afgrøde. Rødbeder værst medtaget, gulerødder i nærheden er næsten ikke angrebet; ingen eller ubetydelige angreb i løg“ (Årslev, K. Henriksen). „Det ser ud til, at der er flere end i 1973“ (Sydfyn, Chr. Greve). „I salat efter tidlige kartofler volder de problemer, men også i rødbeder og gulerødder findes de, så det skal vise sig, om køkkenurterne efter optagningen er mere skadet, end vi forestiller os nu“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Findes nok flere steder, men alvorlige angreb synes dog at være sjældne i småhaverne“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Synes ikke at knoporme i haverne er hyppigere end normalt, de er der, men træffer man på gnav i rodfrugter, er det hyppigere snegle, når man ser efter“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Jordbærmider (*Tarsonemus pallidus*) volder ikke de store vanskeligheder, hverken i private haver eller i erhvervsplantninger. Af indberetningerne

nævnes følgende: „Miderne har haft et gunstigt år i min egen have, trods omhyggelighed med planteudvælgelse. Det gælder også en anden privathave“ (Frederiksborg amt, C. T. L. Worm). „Har set meget lidt til jordbærmider“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Ret udbredt“ (Østfyn, S. Thorup). „Ikke set“ (Hornum, E. C. Larsen). „Synes ikke at være alvorlig“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Spredte, svagere angreb almindelige i småhaverne“ (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Det er nemmere at finde jordbærstykker med mider end uden“ (sydl. Sønderjylland, M. Surlykke).

Selleri-minerfluen (*Acidia heraclei*). Herom er indberettet følgende fra Fyn: „Sidst på måneden iagttaget et mindre angreb, som dog på dette tidspunkt ikke kan forvolde den store skade“ (Årslev, K. Henriksen).

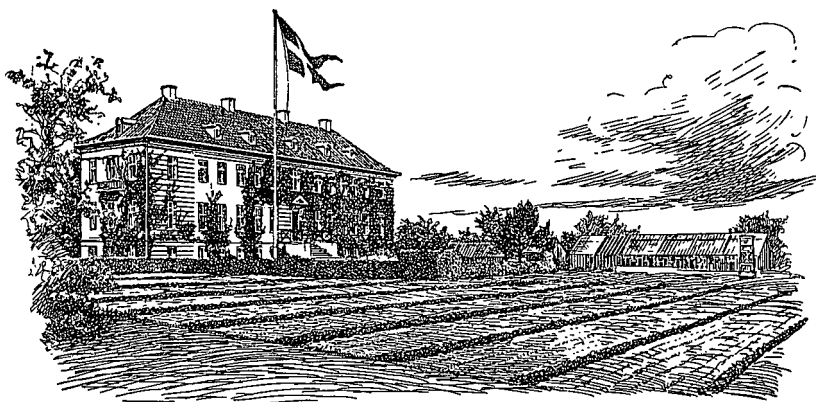
Prydplanter

Tæger (*Lygus spp.*) i *chrysanthemum*. Herom skriver Ib Stenberg Pedersen fra Århus: „Flere steder har der været ret alvorlige angreb af tæger“.

Svampemyg (*Scara spp.*) har givet anledning til følgende bemærkning fra E. Riis Lavsén, Jylland: „Poinsettia har været noget plaget af svampe-myglarver“.

Oldenborrelarver (*Melolontha vulgaris* o. a.) har angrebet mange græsplæner, men dog uden at være totalt ødelæggende.

Ib G. Dinesen.

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

483. Oktober 1974

Der blev for oktober måned modtaget indberetninger fra 75 medarbejdere; endvidere blev der fra Statens plantepatologiske Forsøg i Lyngby besvaret 223 forespørgsler og fra Statens forsøgsstation Studsgård 38 forespørgsler.

Vejret i oktober var præget af kulde og mange nedbørsdage.

Temperaturen har hele måneden ligget et par grader under normalen, og de enkelte ugers temperatur blev med normalen i (): 8,1 (10,6), 6,9 (9,7), 5,9 (8,9), 6,7 (7,5), 4,7 (6,2).

Nedbøren var ret jævnt fordelt over landet, men målt i forhold til normal nedbør for oktober har nedbøren i Jylland været af normalt omfang (81 mm, normalen 76 mm), mens Øerne har fået en del over, (nemlig 78 mm mod normalen 55 mm), og Bornholm har fået mest (140 mm mod normalen 63 mm). For hele landet har nedbøren været 80 mm og normalen er 70 mm.

Nedbøren fordelte sig således i de enkelte amter med normalen i ():
Nordjylland 89 (71), Viborg 85 (77), Århus 74 (66), Vejle 59 (75), Ringkøbing 82 (88), Ribe 67 (84), Sønderjylland 81 (75), Fyn 80 (58), Vestsjælland 85 (52), Frederiksborg-København-Roskilde 78 (54), Storstrømmen 75 (56) og Bornholm 140 (63).

Sygdomme på landbrugsplanter

Korn og græs

Spiringsfusariose (*Fusarium spp.*) bedømmes som værende uden nævneværdig betydning i de nysåede vintersædmarker.

Bælgplanter

Kløverens knoldebægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) har i enkelte kraftigt voksende kløverfrømarker optrådt med udbredte, men fortrinsvis svage angreb. H. Dollerup-Nielsen, Herning, omtaler en del rødkløverplanter, der i denne tid står og sygner væk på grund af angreb af knoldebægersvamp. Hans Bertelsen, Nykøbing Sj., skriver: „Den kraftige vækst i eftersommeren giver gode muligheder for svampen, men trods det, synes angrebene indtil nu ikke at være særlig kraftige“.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*). Frits Christensen, Bornholm, skriver: „Der er flere steder først i oktober måned konstateret svage angreb af kransskimmel i 3. års lucernemarker, og hvor der er anvendt sorten Du Puits. Hvor sorten Vertus er anvendt, er der ikke konstateret kransskimmel. Kransskimmel vil i øvrigt fremover nok sjældent forekomme i bornholmske lucernemarker, idet de sidste arealer med Du Puits vil blive pløjet op i dette efterår, hvorefter alle bornholmske lucernearealer vil være udlagt med Vertus“.

Bederoer

Magnesiummangel. Aage Mølgaard, Slagelse, skriver, at magnesiummangelstymptomer ses ret udbredt i dette efterår.

Hjerte- og tørforrådnelse (bormangel) bedømmes som godartet overalt i landet. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver imidlertid, at der findes enkelte udtalte angreb, hvor der er tilført flydende ammoniak som kvælstofgødning. Hvor hele markens kvælstoftilskud er givet som kalkkammonsalpeter, er der ikke fundet bormangelsymptomer. O. Th. Nielsen, Viborg, skriver, at de udbredte angreb af virusgulrot i bederoemarkerne i nogen grad skjuler omfanget af bormangel. Jens Marcussen, Næstved, skriver, at det er forbavsende lidt, man ser af bormangel i dette efterår, hvor det almindelige billede med pletter i bederoemarkerne er meget sjældne.

Virusgulrot (*Beta virus 4*) har i 1974, navnlig i Jylland, været ret udbredt. Angrebene er dog startet forholdsvis sent, idet hovedsmitten synes at stamme fra en bladlusinfektion i slutningen af juli måned. På Øerne bedømmes angrebene som forholdsvis moderate. På Lolland-Falster fandtes der i 1973 ret kraftige angreb, usædvanlige for egnen, men i dette efterår er angrebene igen af ringe omfang.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Marmorering (bormangel) i kålroer bedømmes som uden større betydning. H. Dollerup-Nielsen, Herning og Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver, at marmorering hos kålroer kan ses ret ofte, men dog kun med milde angreb.

Kålbrot (*Plasmodiophora brassicae*) synes kun at optræde med få og svage angreb. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver således: „Kålbrotsvampen et ret stærkt generende i nogle marker, men vel næppe så udbredt som tidligere år. Den indskrænkning af kålroearealet, der er sket gennem de sidste år, er nok medvirkende til en mindre smitterisiko“. Carl Chr. Olsen, Studsgård: „I modsætning til tidligere år synes angrebene i år at være meget mindre“.

Bakteriose (halsråd) hos kålroer bedømmes som ret godartet. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver således, at der på trods af den rigelige nedbør i september og oktober måned næsten ikke findes nogen bakteriose.

Kartofler

Varmeskade er endnu ikke bemærket i større omfang.

Indvendige rustpletter (*rattle virus*) synes ikke at have større udbredelse i 1974.

Vådforrådnelse (bakteriose) findes meget udbredt landet over. Vi skal helt tilbage til 1967 for at finde tilsvarende udbredte angreb. Angrebene i 1974 bedømmes imidlertid som ret moderate. H. Dollerup-Nielsen, Herning, skriver: „Vådforrådnelse i kartofler er mere udbredt end i de nærmest foregående år. Sædvanligvis er der dog kun tale om få procent rådne knolde. I sortsforsøg med industrikartofler var sorten Amia slemt medtaget. Der var en del sortbensyge planter, og ved optagningen fandtes der 20 til 25 pct. rådne knolde. I de øvrige 3 sorter var der kun få procent rådne knolde“. P. Svenstrup, Brande: „En hel del af de sent optagne kartofler har svært ved at holde sig. Våde kartofler optaget i koldt vejr går ikke, og det har allerede nu givet sig udslag i partier, der er rådnet, og det må frygtes, at holdbarheden af disse sent optagne kartofler er overordentlig dårlig“. Hans Bertelsen, Nykøbing Sj., omtaler ligeledes enkelte rådnede knolde, som dog ikke anses at få betydning ved opbevaringen. H. Jensen, Asnæs, skriver, at der fra visse marker findes smittede knolde, som rådner efter få dage. Desværre kan man ikke altid se det indvendige råd, før kartoflerne kommer i poserne, hvorfor reklamationer fra konsumenterne ikke altid kan undgås.

Kartoffelbrot (*Synchytrium endobioticum*). Statens Plantetilsyn meddeler, at der ved udgangen af oktober ikke er konstateret nye angreb af kartoffelbrot i 1974.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Tørforrådnelse hos de sildige sorter bedømmes som ret udbredt, men fortrinsvis med svage angreb. P. Svenstrup, Brande, skriver således, at der trods meget kraftige topangreb, især på Dianella, ser ud til, at knoldangrebet er meget moderat.

Rodfiltsvamp (*Corticium solani*). Belægningen med sklerotier på knoldene synes at være ret moderat. Overalt i landet bedømmes angrebene som udbredte, men fortrinsvis ret moderate.

Ole Bagger.

Sygdomme på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Priksyge på æbler. De steder, hvor frosten har tyndet 'Cox's Orange' og 'Ingrid Marie' så stærkt, at frugterne blev meget store, er tendensen til priksyge dog ret almindelig, og i enkelte tilfælde var 'Ingrid Marie' så medtaget af priksyge og revner, at hele partiet gik til industrien usorteret.

Priksygen har ifølge nogle indberettere ikke været af særlig stor betydning. Calciumsprøjtningerne har deres andel heri. Vi citerer: „Da områder med priksyge i fjor er gødet eller sprøjtet med Solubor, så har vi – på trods af tørken – endnu ikke set priksyge“ (Sønderborg, Carl Hansen). Hovedparten af indberetterne oplyser, at sygdommen ikke har voldt større skade. Arne Diemer, Stubbekøbing, oplyser, at priksyge er set på store 'Cox's Orange'. Chr. Greve, Sydfyn, oplyser, at det især er gået ud over 'Bramley'.

Gloeosporium på æbler er ikke blevet observeret i særlig stor udstrækning i år, men kan komme til at volde problemer på lager, når det gælder æbler, der ikke er sprøjtet meget omhyggeligt i sæsonens forløb. Nogle indberettere har denne frygt. Det skal dog tilføjes, at der i et enkelt tilfælde blev set *Gloeosporium*-symptomer på 'Rogers McIntosh' allerede i plantagen.

Lagerskurv (*Venturia inaequalis*) har ikke givet anledning til beklagelser endnu. Vi citerer: „Kun set på æbler fra træer op til nyplantede eller tidlige sorter, der ikke har fået de sædvanlige rutinesprøjtninger“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Endnu ikke set“ (Sydfyn, Chr. Greve). Der er også for denne sygdom grund til at frygte, at en del frugter er usynligt smittede, så den kan brede sig på lager, da mange partier æbler ikke var beskyttede nok før plukning, på grund af den megen nedbør i perioden.

Magnesiummangel på æbler er stadig et problem, oplyser Carl Hansen, Sønderborg.

Hindbær-stængelsyge (*Didymella applanata*) er ret udbredt, skriver Søren Thorup, Østfyn. Vi citerer: „Tørken i forsommeren har forhindret de helt store angreb, men stængelsygen er der – i styrke efter planternes tæthed“ (Sønderborg, Carl Hansen). „Rigeligt med hindbær-stængelsyge mange steder, dog har jeg set et sundt areal, men det er undtagelsen“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Mange angreb af forskellig styrke“ (Nordsjælland, E. Klubien). „Meget stærke angreb“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Grønsager

Meldug på agurk (*Sphaerotheca fuliginea*). Bortset fra, at sygdommen har været meget udbredt på asieagurker, især på Øerne (Chr. Greve, Sydfyn), har sygdommen, der ellers er et velkendt fænomen, ikke voldt de store problemer i år – ej heller under glas.

Gråskimmel på tomat (*Botrytis cinerea*) er nogle steder af meget alvorlig karakter, idet sygdommen angriber stænglerne. Der synes at være stærk sammenhæng mellem planternes gødsning og sygdommens tilstedeværelse. Hårde planter er ikke nær så modtagelige. Derimod synes der ikke at være sortsforskel.

Fløjlsplet på tomat (*Cladosporium fulvum*) er mærkeligt nok ikke så problematisk, som man kunne forvente, når man tager de store varmeudgifter med i betragtning. Der er endog en tendens til, at sygdommen var mere udbredt umiddelbart før oliekrisen, end tilfældet er i år.

Løg-gråskimmel (*Botrytis allii*). Vi citerer: „Der klages over, at kepa- og skalotteløg rådner, hvis de ikke tørrer kunstigt. Vejret har været for vådt i efteråret. Det er især stikløg, det er galt med. Løgene er i øvrigt meget store og løse i år“ (Sydfyn, Chr. Greve).

Prydplanter

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) har som sædvanlig været det alvorligste angreb i denne kultur, og det er karakteristisk, at sygdommen har optrådt lokalt. M. Surlykke, sydlige Sønderjylland, skriver herom, at det kunne være rart at vide, hvordan det kan gå til, at roserne, selv hvor de passes efter alle kunstens regler, alligevel bliver helt ødelagt af meldug. Indberettere er inde på, at det måske har noget at gøre med for rigelig kvælstoftilførsel og tilføjer, at angrebet var stærkt på retur i oktober måned. Derimod skriver E. Klubien, Nordsjælland, at meldug var alvorlig lige til det sidste.

Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter

Korn og græs

Fritfluen (*Oscinella frit*). Angreb af 3. generations larver har navnlig i marker med alm. og ital. rajgræs været meget udbredt. Angreb i vinterhvedemark, hvor forfrugten har været græs, er også konstateret, men kun i mindre omfang. I 1970 fandtes der meget udbredte angreb af fritfluellarverne, men angrebene bedømmes i dette efterår i vinterhvedemarkerne som noget svagere.

H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver: „Ret slemme angreb hist og her, såvel i græsmarker som i efterårsudlagt rajgræs“. O. Th. Nielsen, Viborg: „Adskillige efterafgrøder af ital. rajgræs er totalt ødelagt af fritfluellarver. Det er nok et problem, der må tages med i overvejelserne vedrørende efterafgrøder af rajgræs i fremtiden“. Poul Fl. Petersen, Års: „Der er konstateret udbredte og ret stærke angreb af fritfluellarver i græsmarker og efterafgrøder af ital. rajgræs“. E. Holm Hansen, Tystofte: „I ital. rajgræs udsået uden dæksæd i juli måned findes der ca. 90 pct. angrebne planter, medens der i ital. rajgræs udlagt i dæksæd i foråret ikke er nogen synlig skade“. Sv. Stanley Hansen, Næstved, omtaler et enkelt stærkt angreb i en vinterhvedemark, hvor forfrugten har været rajgræs.

Kålroer, raps o. a. korsblomstrede

Krusesygegalmyggen (*Contarinia nasturtii*). Angreb i kålroemarkerne bedømmes som ret moderate og overvejende svage.

Kålfluer (*Chortophila brassicae*). Angrebene i kålroer bedømmes for Jyllands vedkommende som ret udbredte og til tider kraftige. På Øerne bedømmes angrebene som moderate og uden større betydning.

Fra Jylland skriver bl. a. O. Th. Nielsen, Viborg: „Angreb af kålfluellarver har været mere udbredt, end vi har set i de foregående år. Forhåbentlig er det ikke indledning igen til en periode, hvor kålroedyrkning bliver tvivlsom“. H. P. Nielsen, Bjerringbro, omtaler nogle få stærke angreb i området. J. J. Søndergaard, Silkeborg: „I området syd for Silkeborg har der vist sig en del ondartede angreb af den store kålflues larve“. Jens Kirkegaard, Brædstrup: „Ret omfattende angreb i mange kålroemark, specielt på sandjorderne. Der har vel næppe inden for de seneste 5–6 år været tilsvarende angreb af kålfluellarver“. S. Andreassen, Lemvig: „Ved optagningen af kålroer konstateres der mange svage angreb af larverne, formentlig af den store kålflue“. L. Hangaard Nielsen, Videbæk, skriver, at angrebene af kålfluellarver synes at være ret alvorlige i flere kålroemark. Carl Chr. Olsen, Studsgård, skriver, at der ved Studsgård kun findes meget milde angreb, og at der kun kan findes få procent ødelagte roer. P. Svenstrup, Brande: „Næsten alle kålroemark er angrebet, men styrken af angrebene er meget forskellige; i nogen er skaden

80 pct.'s ødelæggelse, medens der i andre marker kun er tale om moderate angreb". Arne Anthonsen, Give: „Heldigvis findes der mange kålroemarkers med moderate angreb, hvor der er gode muligheder for at bjerge en god avl, men ind imellem findes der marker med ødelæggende angreb. Angrebene er værre end de sidste år, men heldigvis ikke ødelæggende ret mange steder". Vald. Johnsen, Skærbæk, skriver, at der findes angreb i de fleste marker, men fortrinsvis godartede.

Gulerødder

Gulerødsfluen (*Psila rosae*). Harald Jensen, Asnæs, skriver, at der på Lammefjorden kun findes små pletvise angreb i gulerodsmarkerne.

Ole Bagger.

Skadedyr på havebrugsplanter

Frugttræer og frugtbuske

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Indberetterne er enige om, at angrebene er under middel, men adskillige frugtavlere oplyser, at der har været slemme lokale angreb. Sprøjtning med formetanat eller azinphos-methyl har afgjort haft indflydelse på den reducerede betydning, som insekterne har fået.

Knopviklere (*Tortricidae*) har ligeledes været uden betydning. Kun en enkelt indberetter melder om skade (Chr. Greve, Sydfyn).

Frugttræspindemiden (*Panonychus ulmi*). Vi citerer: „Var temmelig udbredt i august, men stoppede så op. Der må passes på i foråret 1975" (Sydfyn, Chr. Greve). „Ikke så voldsomt, men alligevel er der en stor bestand, der vil overvintre" (Østfyn, S. Thorup). „Ingen betydning i privathaverne, hvor der ikke bliver sprøjtet" (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „Angreb synes at være aftaget stærkt i månedens løb" (Esbjerg-Varde m. v., M. Sørensen). „Der er lagt mange æg" (Sønderborg, Carl Hansen). „Mærkeligt nok ikke alvorlig i denne måned, — har ikke set de karakteristiske bronzerøde blade på træerne" (Århus, Olav Povlsgaard). „En del sene angreb" (Hornum, Ejnar Larsen).

Grønsager

Knoporme (*Agrotis spp.*) har voldt problemer mange steder, ikke mindst fordi det har været vanskeligt at forudse udbredelsen, da de optræder

meget lokalt i angreb. Vi citerer: „Der er mange af dem igen i år“ (Stubbe-købing, Arne Diemer). „Synes at være meget almindelig mange steder“ (Syd-fyn, Chr. Greve). „Har ikke fundet angreb af betydning i mit område. Har spekuleret over, hvordan det kan være, at man hører om så omfattende angreb i erhvervskulturer, og at vi til dels går fri i privathavebruget. Mon ikke det er den blandede bestand af træer og buske, urter og blomster og græs, samt masser af fugle og insekter der gør, at det er sjældent, at noget insektangreb bliver helt ødelæggende i haverne“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke). „I rødbederne har de ødelagt temmelig meget“ (Århus, Olav Povlsgaard).

Gulerødsfluen (*Psila rosae*) er konstateret i ret stor udstrækning, selv på de seneste kulturer. Vi citerer: „En del angreb, tilsyneladende fra den sene flyvning“ (Nordsjælland, E. Klubien). „I den senere tid ses angrebne rødder – formodentlig juli-angreb“ (Sydfyn, Chr. Greve). „Synes at være blevet værre her i oktober måned. De så ellers fredelige ud en overgang, men nu er det let at finde larver i gulerødder“ (Århus, Olav Povlsgaard). „Sommergulerødderne var usædvanlig fine, men der har været et kraftigt angreb i sen-sommeren, så vintergulerødderne er mange steder temmelig medtagne, og der er larver i dem endnu“ (sydlige Sønderjylland, M. Surlykke).

Jordbærmiden (*Tarsonemus pallidus*). Vi citerer: „Er ret udbredt, særlig hvor man har den uskik at slå toppen af planterne efter høst, for miderne trives bedst i de nye blade, som fremkommer efter en sådan behandling“ (Øst-fyn, S. Thorup). „De er lige så udbredte som solbærmider“ (sydlige Sønder-jylland, M. Surlykke).

Prydplanter

Mellus (*Aleurodidae*) får stadig større betydning, fordi de er så van-skelige at bekæmpe.

Ved Statens plantepatologiske Forsøg er lovende forsøg i gang med bio-logisk bekæmpelse af mellus ved hjælp af snyltehvepsen *Encarsia formosa*.

Frank Hejndorff.

STIKORDSREGISTER

for månedsoversigt over plantesygdomme nr. 477—483

1974

	Side		Side
<i>Acidia heraclei</i>	88	Bladlus, frugttræer og	
<i>Acrolepia assectella</i>	75	frugtbuske	14, 62, 75
<i>Adelgidae</i>	31	Bladlus, grønsager	75
<i>Agriotes spp.</i>	12, 28	Bladlus, pryddplanter	31, 48, 76
<i>Agrotis spp.</i>	45, 59, 61, 72, 74, 76, 86, 87, 95	Bladrandbiller	12, 84
Agurk, tiltrækning	9	Bladribbesnudebiller	60
Agurkemeldug	40, 70, 93	Bladrullesyge	53
Agurkens pletbakteriose	70	Bladtæger	29, 43, 59, 88
Agurkesyge	39	<i>Blaniulus spp.</i>	28
Agurkesyge, melon	57	<i>Blitophaga opaca</i>	29, 43
<i>Albugo candida</i>	80	Blodlusen	46, 62, 75
<i>Aleurodidae</i>	14, 31, 63, 64, 76, 96	Blommehvepsen	46
<i>Aphididae</i>	14, 31, 48, 62, 75, 76	<i>Blumeriella jaapii</i>	81
<i>Aphis fabae</i> , bederoe	29, 43, 59, 72	Bormangel, bederoe	78, 90
<i>Aphis fabae</i> , bælgplanter	59	Bormangel, kålroe	91
<i>Apion spp.</i>	84	<i>Botrytis alli</i>	26, 93
<i>Athalia spinarum</i>	73	<i>Botrytis cinerea</i> , agurk	26, 70
<i>Atomaria linearis</i>	29	<i>Botrytis cinerea</i> , bælgplanter	52
Bakteriose, kartoffel	91	<i>Botrytis cinerea</i> , jordbær	40
Bakteriose, kålroe	91	<i>Botrytis cinerea</i> , pelargonium	11
<i>Barley yellow dwarf</i>	50	<i>Botrytis cinerea</i> , rose	11
Bedefluen	29, 44	<i>Botrytis cinerea</i> , tomat ...	56, 70, 93
Bedelusen, bederoe,	29, 43, 59, 72	<i>Botrytis narcissicola</i>	10, 27
Bedelusen, bælgplanter	59	<i>Brassica virus I</i>	80
Bedeskimmel	7, 23, 37	<i>Brevicoryne brassicae</i>	60, 73, 85
Bedeuglen	72, 84	Byggens bladpletsyge	5, 22
<i>Beta virus 4</i>	23, 52, 66, 78, 90	Byggens skoldpletsyge	22, 36, 52
<i>Bibio hortulanus</i>	12, 28	Byggens stribesyge	36, 52
		Bygrust	4, 36, 52
		<i>Byturus tomentosus</i>	31
		<i>Calocoris norvegicus</i>	29, 43, 59
		<i>Carpocapsa pomonella</i> ...	75, 87, 95
		<i>Cecidophyopsis ribis</i>	14

	Side		Side
<i>Cercospora herpotrichoides</i>	51, 66	Ferskenlusen	43, 59, 61, 72
<i>Ceutorrhynchus assimilis</i>	30, 44	Fløjlsplet, tomat	10, 40, 56,
<i>Ceutorrhynchus quadridens</i>	60		70, 82, 93
<i>Chortophila brassicae</i> ... 44, 60,		Fosformangel, korn	19
62, 73, 85, 94		Fremspiring, bederoe	22, 36
<i>Chortophila floralis</i>	73, 85	Fremspiring, kartoffel	24
<i>Chortophila spp.</i>	47	Fritfluen	12, 42, 72, 84, 94
<i>Chrysanthemum-sortråd</i>	27,	Frostmålere	31
41, 57		Frostskade, frugttræer og	
<i>Cladosporium fulvum</i> ... 10, 40,		frugtbuske	9
56, 70, 82, 93		Frostskade, kartoffel	7
<i>Cneorrhinus plagiatus</i>	29, 30	Frostskade, kostblomstrede	7
<i>Cnephasia spp.</i>	43	Frugttræspindemiden 14, 31,	
<i>Coloradobillen</i>	30, 45,	46, 62, 75, 87,	95
61, 74, 86		<i>Fusarium nivale</i>	6
<i>Contarinia nasturtii</i>	44, 60,	<i>Fusarium spp.</i> , korn	90
73, 85, 94		Fyrreskudvikleren	63
<i>Contarinia pyrivora</i>	46		
<i>Corticium solani</i>	38, 80, 92	Galthvæpse, eg	32, 76
<i>Corvus frugilegus</i>	12, 13,	<i>Gastropoda</i>	76
58, 72		Glimmerbøssen	29, 44
<i>Corynebacterium oortii</i> , tulipan .	26	<i>Gloeosporium</i> , æble	92
<i>Cronartium ribicola</i>	69, 82	<i>Gloeosporium fructigenum</i>	69
<i>Cynipidae</i>	32, 76	<i>Gloeosporium ribis</i>	69, 71, 82
		Goldfodsyge	50, 66
<i>Dasyneura brassicae</i>	44, 60, 73	Græsbladlusen	42, 58
<i>Didymella applanata</i>	93	Grå monilia, frugttræer	25, 39
<i>Didymella bryoniae</i>	39, 57	Grå monilia, prydplanter	41
<i>Didymella ligulicola</i>	27	Gråskimmel, agurk	26, 70
<i>Dilophus vulgaris</i>	28	Gråskimmel, bælgeplanter	52
<i>Diplocarpon rosae</i>	57, 71	Gråskimmel, jordbær	40
<i>Ditylenchus dipsaci</i>	43, 84	Gråskimmel, narcis	10, 27
		Gråskimmel, pelargonium	11
Elledans-bruskhat	27	Gråskimmel, roser	11
<i>Eriosoma lanigerum</i>	46, 62, 75	Gråskimmel, spiseløg	26
<i>Erysiphe betae</i>	79	Gråskimmel, tomat	56, 70, 93
<i>Erysiphe cichoracearum</i>	70	Gul monilia, frugttræer	69, 81
<i>Erysiphe graminis</i>	4, 20, 35, 50	Gulerodsfluen	47, 61, 62,
<i>Eurydema oleracea</i>	44	74, 86, 95, 96	
<i>Evetria buoliana</i>	63	Gulmosaik, korsblomstrede	80
		Gulrust	4, 21, 35, 51, 52

	Side		Side
Gulspidsyge, korn	34	Kartoffelskimmel, tomat	56, 82
Gåsebillen	12	Kartoffelskurv	80
Halsråd, kålroe	91	Kirsebær-bladpletsyge	81
<i>Haplodiplosis equestris</i>	28, 42, 58, 72	Kirsebær-tørresyge	69
Havrebladlusen	42, 58	Kløverens knoldbægersvamp ...	6, 90
Havrenematoden	28, 42, 58	Kløversnudebiller	84
Havre-rødsot	50	Knoldbægersvamp, storknoldet,	
Hekseringe	27, 70	korsblomstrede	67
<i>Helminthosporium gramineum</i>		Knoporme	45, 59, 61, 72, 74, 76, 86, 87, 95
	36, 52	Knopviklere	31, 95
<i>Helminthosporium teres</i>	5, 22	Knækkefodsyge	51, 66
Hessiske flue, den	58	Kobbermangel, korn	34, 66
<i>Heterodera avenae</i>	28, 42, 58	Kornbladbiller	42
<i>Heterodera rostochiensis</i>	45, 61	Kornbladlusen	42, 58
Hindbærbillen	31	Korsblomstredes hvidrust	80
Hindbær-stængelsyge	93	Kransskimmel, bælglplanter ...	78, 90
Hjerte- og tøferrådelse,		Kristtorn-minérfluen	32
bederoe	78, 90	Kronrust	22
Holdbarhed, spiseløg	10	Krusesygegalmyggen	44, 60, 73, 85, 94
Holdbarhed, æble	9	Kuldeskade, bederoe	23
<i>Hoplocampa fulvicornis</i>	46	Kuldeskade, frugttræer og	
Hvedemyg	58	frugtbuske	25
Hvedens stinkbrand	51, 66, 78	Kuldeskade, grønsager	25
Hvidrust, korsblomstrede	80	Kuldeskade, korn og græsser .	18, 34
<i>Hylemyia antiqua</i>	47, 62	Kuldeskade, korsblomstrede	37
Hårmyg	12, 28	Kuldeskade, potteplanter	11
Jordbærmiden	87, 96	Kvælstofgødning, korn	19
Jordlopper, korsblomstrede ...	30, 44	Kålbladhvæpsen	73
Kaliummangel, korn	19	Kålbrot	37, 53, 67, 91
Kalktrang, bælglplanter	22	Kålfluer	44, 47, 60, 62, 73, 85, 94
Kalktrang, korn	18, 34	Kålflue, den lille	44, 60
Kartoffelbrot	91	Kållusen	60, 73, 85
Kartoffelnematoden	45, 61	Kålmøllet	73
Kartoffelrodiltsvamp	38, 80	Kålroemosaik	80
Kartoffelskimmel, kartoffel ...	38, 54, 68, 80, 92	Kålsommerfugle	73, 75, 85
		Kålhripsen	28, 29, 44
		Kåltægen	44

	Side		Side
Lagerskurv	92	<i>Mycetophilidae</i>	76
<i>Lema spp.</i>	42	<i>Mycosphaerella ligulicola</i>	41, 57
<i>Leptinotarsa decemlineata</i> ...	30, 45, 61, 74, 86	<i>Myzus persicae</i>	43, 59, 61, 72
Lucernegnaveren	43	Narcis, drivning	10
<i>Lygus pabulinus</i>	29, 43, 59	Narcis-gråskimmel	27
<i>Lygus spp.</i>	88	Narcis-viroser	27
Lyspletsyge, bederoe	37	Nattefrost, bederoer	23
Lyspletsyge, korn	4, 19, 34	Nattefrost, kommen	38
Løgfluen	47, 62	Nattefrost, korn og græs ...	2, 18, 34
Løg-gråskimmel	26, 93	Nedvisning, grønsager	25
<i>Macrosiphum avenae</i>	42, 58	Nøgen bygbrand	36, 51
Magnesiummangel, bederoe .	66, 78, 90	Nåletræ-gallelus	31
Magnesiummangel, kartoffel	67	Nåletræspindemiden	76
Magnesiummangel, korsblom- strede	67, 80	Oldenborrelarver	88
Magnesiummangel, æble	92	<i>Oligonychus ununguis</i>	76
<i>Mamestra trifolii</i>	72, 84	<i>Operophtera brumata</i>	31
Manganmangel, bederoe	37	<i>Ophiobolus graminis</i>	50, 66
Manganmangel, korn	4, 19, 34	<i>Oscinella frit</i>	12, 42, 72, 84, 94
<i>Marasmius oreades</i>	27	<i>Otiorrhynchus spp.</i>	15, 63
Marmorering, kålroe	91	Overvintring, foderroer i kuler...	6
<i>Mayetiola destructor</i>	58	Overvintring, frøroer på blive- stedet	6
<i>Melampsora spp.</i>	83	Overvintring, græsfrø og -marker	2
Meldug, bederoe	79	Overvintring, græsplæner	11
Meldug, begonia	11	Overvintring, kartoffel i kule	7
Meldug, frugttræer og frugtbuske	39, 55, 69	Overvintring, kløvergræsmark ...	6
Meldug, jordbær	40, 56	Overvintring, korn	2
Meldug, korn	4, 20, 35, 50	Overvintring, raps	7
Meldug, roser	27, 40, 57, 93	<i>Panonychus ulmi</i>	14, 31, 46, 62, 75, 87, 95
<i>Meligethes aeneus</i>	29, 44	Parathionchok	24
Mellus	14, 31, 63, 64, 76, 96	<i>Pectobacterium carotovorum</i> var. <i>atrosepticum</i>	38, 53, 68
<i>Melolontha vulgaris</i>	88	<i>Pegomya hyoscyami</i>	29, 44
<i>Metopolophium dirhodum</i> ...	42, 58	Pelargonium, sygdomme	11
<i>Monilia fructigena</i>	69, 81	Pelargonium-pletbakteriose	11
<i>Monilia laxa</i>	25, 39, 41	<i>Peronospora schachtii</i>	7, 23, 37
<i>Monilia laxa f. mali</i>	25	<i>Phoma betae</i>	23, 37, 53, 67

	Side		Side
<i>Phoma exigua</i> var. <i>foveata</i>	8	Rosencikaden	48
<i>Phomopsis sclerotioides</i>	57	Rosen-meldug	27, 40, 57, 93
<i>Phragmidium mucronatum</i> ...	71, 83	Rosen-rust	71, 83
<i>Phyllopertha horticola</i>	12	Rosen-stråleplet	57, 71
<i>Phyllotreta</i> spp.	30, 44	Runkelroebillen	29
<i>Phytomyza ilicis</i>	32	Rust, pil og poppel	83
<i>Phytonomus variabilis</i>	43	Rustpletter, indvendige, kartoffel	91
<i>Phytophthora infestans</i> , kartoffel	38, 54, 68, 80, 92	Rynkesyge	37, 53, 67
<i>Phytophthora infestans</i> , tomat	56, 70, 82	Råddenskab, grønsager	25
<i>Pieris brassicae</i>	73, 75, 85	Råger	12, 13, 58, 72
<i>Pieris rapae</i>	73, 75, 85	Sadelgalmyggen	28, 42, 58, 72
<i>Plasmodiophora brassicae</i> ...	37, 53, 67, 91	Sandflugt	7, 8, 23, 24, 36
<i>Plutella maculipennis</i>	73	<i>Sciara</i> spp.	88
<i>Podosphaera leucotricha</i>	25, 39, 55, 69	<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>	67
Porremøllet	75	<i>Sclerotinia trifoliorum</i>	6, 90
Priksyge, æbler	92	Selleri-bladpletsyge	82
<i>Pseudomonas lacrymans</i>	70	Selleri-minérfluen	88
<i>Psila rosae</i>	47, 61, 62, 74, 86, 95, 96	<i>Septoria apii</i>	82
<i>Psylla mali</i>	31	<i>Sitodiplosis mosellana</i>	58
<i>Psylliodes chrysocephalus</i>	30	<i>Sitona</i> spp.	12, 84
<i>Puccinia coronata</i>	22	Skivesvamp, frugtbuske	69, 82
<i>Puccinia hordei</i>	4, 36, 52	Skivesvamp, Ribes	71
<i>Puccinia striiformis</i> ...	4, 21, 35, 51	Skulpegalmyggen	44, 60, 73
<i>Pythium</i> sp.	11	Skulpesnudebillen	30, 44
<i>Pythium</i> spp., bederoe ...	23, 37, 53	Smælderlarver	12, 28
Pæregalmyggen	46	Snegle	76
Pæreskurv	38, 55, 69, 81	Sneskimmel, korn	6
Rapsjordloppen	30	<i>Solanum virus</i> 2 (Y)	37, 53, 67
Rattle virus, kartoffel	91	<i>Solanum virus</i> 14	53
<i>Rhopalosiphum padi</i>	42, 58	Solbær-filtrust	69, 82
<i>Rhynchosporium secalis</i> .	22, 36, 52	Solbærknopgalmiden	14
Rodbrand, bederoe ...	23, 37, 53, 67	Sortbensyge	38, 53, 68
Rodbrand, kålroe	37	Sort-rod-råd, agurk	57
Rodfiltsvamp, kartoffel .	38, 80, 92	<i>Sphaerotheca fuliginea</i>	40, 93
Roegnaveren	29, 30	<i>Sphaerotheca macularis</i>	40, 56
		<i>Sphaerotheca mors-uvae</i>	55
		<i>Sphaerotheca pannosa</i> ...	27, 40, 57, 93
		Spindemider, frugttræer	14, 31, 46, 62, 75, 87, 95

	Side		Side
Spindemider, grønsager	48, 63	Tørke, bederoe	22, 36
Spindemider, prydplanter ...	15, 48, 64, 76	Tørke, korn og græs	4, 18, 34, 66
Spiringsfusariose, korn	90	Tørresyge, kirsebær	69
Stankelben	12, 28	<i>Ustilago nuda</i>	36, 51
Stikkelsbærdræber	55	Varmeskade, kartoffel	91
<i>Streptomyces scabies</i>	80	<i>Venturia inaequalis</i>	25, 38, 55, 69, 81, 92
Stribesyge, korn og græs	36	<i>Venturia pirina</i>	38, 55, 69, 81
Stængelnematoden, bælgplanter .	43, 84	<i>Verticillium albo-atrum</i>	78, 90
Svampemyg	76, 88	Viklerlarver	43
<i>Synchytrium endobioticum</i>	91	Virus, narcis	27
<i>Tarsonemus pallidus</i>	87, 96	Virus, tomat	10
<i>Tetranychidae</i>	64	<i>Virusgulsot</i>	23, 52, 66, 78, 90
<i>Tetranychus spp.</i>	48	Væksthusspindemiden	15, 63
<i>Tetranychus urticae</i>	15, 63	Vækstrevner, kartoffel	53
<i>Thrips angusticeps</i> ...	13, 28, 29, 44	Væltesyge, bederoe	37
Thrips, korsblomstrede	13	Vådforrådnelse, kartoffel	91
<i>Tilletia caries</i>	51, 66, 78	<i>Xanthomonas pelargonii</i>	11
<i>Tipula paludosa</i>	12, 28	Æblebladloppen	31
Tomat, tiltrækning	9	Æblemeldug	25, 39, 69
<i>Tortricidae</i>	31	Æbleskurv	25, 38, 55, 69, 81
Tulipan, drivning	10	Æblevikleren	75, 87, 95
Tulipantyve	26	Øresnudebiller	15, 63
Tulipan-virosser	27	Adselbille, den matsorte	29, 43
<i>Turnip yellow mosaic</i>	80		
Tusindben	28		
<i>Typhlocyba rosae</i>	48		
Tæger	29, 43, 59, 88		
Tørforrådnelse, kartoffel	80		

CHRISTTREU & C. C. PETERSEN

1915

